

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-ल

वर्ष ५, अंक १०]

गुरुवार, फेब्रुवारी १४, २०१९/माघ २५, शके १९४०

[पृष्ठे ६५, किंमत : रुपये १६.००

असाधारण क्रमांक १९

प्राधिकृत प्रकाशन

(केंद्रीय) औद्योगिक विवाद अधिनियम व मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियम यांखालील
(भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क यांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व निवाडे यांव्यतिरिक्त)
अधिसूचना, आदेश व निवाडे.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,

मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १४ फेब्रुवारी २०१९

अधिसूचना

महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१.

क्रमांक एसजीए-२०१७/प्र. क्र. २८७/कामगार-५.—ज्याअर्थी, शासन अधिसूचना उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्रमांक एसजीए-२०१७/प्र.क्र. १११/कामगार-५, दि. १६ ऑगस्ट २०१७ याद्वारे महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१ (१९८१ चा महा. ५८) (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “ उक्त अधिनियम ” असा करण्यात आला आहे.) त्याच्या तरतुदी, लातूर, उस्मानाबाद आणि बीड जिल्ह्यांच्या क्षेत्रामध्ये महाराष्ट्र शासनामार्फत दिनांक १८ ऑगस्ट २०१८ पासून अंमलात आणण्यात यावा असा, निर्देश दिला आहे.

आणि ज्याअर्थी, महाराष्ट्र शासनाने उक्त अधिनियमान्वये तयार केलेली आणि जोडपत्र “ अ ” म्हणून, यासोबत जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे महाराष्ट्र राज्याच्या २८ जिल्ह्यांमध्ये, चालू असलेली महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, २००२ ही योजना, लातूर, उस्मानाबाद व बीड या जिल्ह्यांमध्ये चालू करणे महाराष्ट्र शासनाला इष्ट वाटते ;

त्याअर्थी, आता, महाराष्ट्र शासन, उक्त अधिनियमाच्या कलम ३ तसेच कलम ४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, आणि सल्लागार समितीशी विचारविनिमय केल्यानंतर या आधीच शासन अधिसूचना क्र. एसजीए-२०१७/प्र. क्र. २८७/कामगार-५, दि. ६ ऑक्टोबर २०१८ मध्ये प्रसिद्ध केलेल्या उक्त योजनेमध्ये, उक्त योजनेच्या तरतुदी, लातूर, उस्मानाबाद व बीड या जिल्ह्यांना लागू करण्याच्या दृष्टीने पुढीलप्रमाणे सुधारणा करीत आहे :-

विद्यमान सुधारणेनंतर जोडपत्र “ अ ” मधील विद्यमान योजना ही, यासोबतच्या जोडपत्र “ ब ” मध्ये विनिर्दिष्ट केली आहे तशी असेल.

प्रपत्र “अ”

महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१.

क्र. एसजीए-२०१७/प्र.क्र. २८७/कामगार-५.— महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१ (१९८१ चा महा. ५८) याच्या कलम ४ च्या पोट कलम (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा आणि त्याबाबतीत महाराष्ट्र शासनास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकाराचा वापर करून आणि सल्लागार समितीबरोबर विचारविनिमय केल्यानंतर महाराष्ट्र शासन याद्वारे, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, १९८१ यामध्ये सुधारणा करीत आहे. उक्त अधिनियमाच्या, उक्त कलम ४ च्या पोट कलम (१) याद्वारे आवश्यक असल्याप्रमाणे ही योजना यापूर्वीच प्रकाशित करण्यात आली आहे.

१. शिर्षक.— (१) या योजनेस, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, २००२ असे म्हणावे,

(२) सदर योजना पुढील नमूद दिनांकापासून अमलात येईल,—

(अ) १२ नोव्हेंबर २००२, बृहन्मुंबई आणि ठाणे जिल्ह्यांत,

(ब) ५ डिसेंबर २००२ नागपूर, औरंगाबाद, पुणे, नाशिक आणि रायगड जिल्ह्यांत,

(क) २१ फेब्रुवारी २०१२ धुळे, नंदुरबार, जळगाव, सांगली, सातारा, सोलापूर, अहमदनगर, अमरावती, अकोला, वाशिम, यवतमाळ, बुलढाणा, चंद्रपूर, गडचिरोली, कोल्हापूर, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, जालना, वर्धा, भंडारा आणि गोंदिया जिल्ह्यांत.

२. उद्दिष्टे आणि प्रयुक्ती :—

(१) उद्दिष्टे.— या योजनेची उद्दिष्ट पुढीलप्रमाणे आहेत :-

कारखान्यात आणि आस्थापनेत नोकरीला असणाऱ्या खाजगी सुरक्षा रक्षकांची नोकरी नियमित करणे आणि त्यांच्या नोकरीच्या अटी व शर्ती आणि कल्याण यासाठी एखाद्या मंडळाची स्थापना करून त्याद्वारे त्या बाबींसाठी आणि त्यांच्याशी संबंधित बाबींसाठी अधिक चांगल्या तरतुदी करणे.

(२) प्रयुक्ती.— ही योजना संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यातील सर्व सुरक्षा रक्षक मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आणि यासोबत जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या क्षेत्रातील कोणत्याही कारखान्यात किंवा आस्थापनेत कामावर नियोक्ता अभिकरणाच्या नोकरीतील नेमलेला सुरक्षा रक्षक आणि नोंदणीकृत नियोक्ता अभिकरणे आणि नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते यांना लागू होईल.

३. निर्वचन.— (१) या योजनेत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,

(२) “अधिनियम” याचा अर्थ महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१ (१९८१ चा ५८) असा आहे.

(क) “नियत दिवस” याचा अर्थ, या योजनेच्या प्रारंभाचा दिवस असा आहे,

(ख) “मंडळ” याचा अर्थ, अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या क्षेत्रांसाठी अधिनियमाच्या कलम ६ अन्वये घटीत केलेले सुरक्षा रक्षक मंडळ असा आहे,

(ग) “मंडळ संकोष” (pool) याचा अर्थ, मंडळाने ठेवलेली नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची यादी किंवा नोंदवही असा आहे. परंतु त्यात थेट नोकरीला ठेवलेल्या सुरक्षा रक्षकांचा “इतर संकोषात” नोंदलेल्या सुरक्षा रक्षकांचा समावेश होणार नाही,

(घ) “अध्यक्ष” याचा अर्थ, मंडळाचा अध्यक्ष असा आहे,

(ड) “नियोक्ता अभिकरण” याचा अर्थ, या अधिनियमाच्या कलम २(३) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे नियोक्ता संज्ञेच्या, अर्थातर्गत जे नियोक्ता अभिकरण सुरक्षा रक्षकांना थेट नोकरीस लावते आणि प्रमुख नियोक्त्याला त्याच्या कारखान्यात किंवा आस्थापनेत तैनात करण्यासाठी त्यांचा पुरवठा करते व ज्याच्या सुरक्षा रक्षकांना शासनाद्वारे सूट देण्यात आली आहे असे नियोक्ता अभिकरण असा आहे,

(च) “इतर संकोष” याचा अर्थ, मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सूट मिळालेल्या सुरक्षा रक्षकांची मंडळाने ठेवलेली यादी किंवा नोंदवही असा आहे,

(छ) “आस्थापना अधिकारी” याचा अर्थ, खंड ४ अन्वये मंडळाने नियुक्त केलेला आस्थापना अधिकारी असा आहे,

(ज) “संकोष सुरक्षा रक्षक” याचा अर्थ, ज्याचे नाव सद्यस्थिती मंडळ संकोष किंवा इतर संकोष यामध्ये नोंदलेले आहे असा सुरक्षा रक्षक, असा आहे,

(झ) “नियोक्ता अभिकरणाची नोंदवही” याचा अर्थ, नोंद (ड) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे असलेल्या व मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाची, मंडळाने योजने अंतर्गत ठेवलेली नोंदवही असा आहे,

(ज) “प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही” याचा अर्थ, या योजनेअंतर्गत मंडळाने ठेवलेली प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही असा आहे,

(ट) “सुरक्षा रक्षकांची नोंदवही” याचा अर्थ, मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेले नियोक्ता अभिकरणांचे सुरक्षा रक्षक यांची या योजनेअंतर्गत ठेवलेली नोंदवही असा आहे,

(ठ) “प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही” याचा अर्थ, मंडळाने ठेवलेल्या नोंदवहीत ज्याच्या नावाची त्या त्या काळापुरती प्रमुख नियोक्ता नोंदवहीत नोंद करण्यात आलेली आहे असा प्रमुख नियोक्ता असा आहे,

(ड) “मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक” किंवा “मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाचे सुरक्षा रक्षक” याचा अर्थ, सुरक्षा रक्षकांच्या नोंदवहीत त्या त्या काळापुरती ज्या व्यक्तीच्या नावाची नोंद करण्यात आली आहे अशी व्यक्ती असा आहे,

(ढ) “नियम” चा अर्थ महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) नियम, १९८१ असा आहे,

(३) या योजनेत वापरण्यात आलेले परंतु व्याख्या न केलेले शब्द व शब्दप्रयोग यांना अधिनियमात जो अर्थ नेमून दिलेला असेल तोच अर्थ असेल.

४. मंडळाचा सचिव, आस्थापना अधिकारी आणि इतर कर्मचारी.— मंडळाला, त्याला योग्य वाटतील अशा अटीवर व शर्तीवर सचिव, आस्थापना अधिकारी आणि इतर अधिकारी व कर्मचारी यांची नियुक्ती करता येईल :

परंतु, ज्याचे भत्ते वगळता कमाल मासिक वेतन रुपये ५,५०० आणि त्याहून अधिक आहे असे कोणतेही पद राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेशिवाय मंडळाला निर्माण करता येणार नाही आणि अशा पदांवर कोणाचीही नियुक्ती करता येणार नाही :

परंतु आणखी असे की, तीन महिन्यांहून अधिक कालावधी नसेल अशा राजा मुदती रिक्त पदावर कोणतीही नियुक्ती करण्यासाठी राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेची आवश्यकता असणार नाही.

५. मंडळाची कार्ये.— (१) मंडळास या योजनेची खंड २ मध्ये निर्दिष्ट केलेली उद्दिष्टे पार पाडण्यासाठी त्यास इष्ट वाटतील अशा उपाययोजना तसेच पुढील उपाययोजना करता येतील :—

(एक) कोणत्याही कारखान्यातील किंवा आस्थापनेतील सुरक्षा विषयक काम किंवा राखण आणि पहाराविषयक काम सुकर करण्यासाठी व पार पाडण्यासाठी मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या पर्याप्त पुरवठ्याची व संपूर्ण आणि योग्य वापराची खात्री करून घेणे,

(दोन) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची नोंदवहीवरील किंवा अभिलेखांवरील संख्या आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येत करावयाची वाढ किंवा घट निर्धारित करणे आणि तिचे पुनर्विलोकन वेळोवेळी करीत रहाणे,

(तीन) या योजनेच्या तरतुदीनुसार, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही ठेवणे, तिचे समायोजन करणे आणि तिचे परिरक्षण करणे व त्यात कोणत्याही नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या नावाची नोंद करणे,

(चार) जे कामासाठी तात्पुरते उपलब्ध नाहीत आणि ज्यांच्या अनुपस्थितीस मंडळाने मान्यता दिली आहे अशा, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची कोणतीही नोंदवही किंवा अभिलेख यासह आवश्यक असतील अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या अशा नोंदवह्या किंवा अभिलेख वेळोवेळी ठेवणे, त्यांचे समायोजन करणे आणि परिरक्षण करणे,

आणि जेथे परिस्थितीनुसार तसे करणे आवश्यक असेल तेथे, मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचे नाव, एकतर त्याच्या स्वतःच्या विनंतीवरून किंवा योजनेच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकणे,

(पाच) मंडळाच्या सर्व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे मंडळाकडून निर्धारित करण्यात येतील त्याप्रमाणे गट करणे किंवा पुनर्गट करणे आणि मंडळाच्या एखाद्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या अर्जावरून त्या मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या गटांचे पुनर्विलोकन करणे,

(सहा) या योजनेव्यतिरिक्त अन्यत्र ज्यासाठी तरतूद करण्यात आली नसेल अशा वैद्यकीय सेवांसह मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या कल्याणासाठीच्या सेवांसाठी निधीच्या उपलब्धतेस अधीन राहून तरतूद करणे,

(सात) या योजनेचा खर्च, वेतने, वसुली यासाठी नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून अंशदान आणि या योजनेखालील इतर अंशदाने वसूल करणे,

(आठ) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्ते संवितरीत करणे,

(नऊ) ज्या ठिकाणी मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक काम करीत असतील त्या ठिकाणी या योजनेव्यतिरिक्त अन्यत्र ज्यासाठी तरतूद करण्यात आली नसेल अशा आरोग्यविषयक आणि सुरक्षाविषयक उपाययोजनांसाठी निधीच्या उपलब्धतेच्या अधीनतेने तरतूद करणे,

(दहा) मंडळाच्या सुरक्षा रक्षकांच्या कल्याण निधीच्या नियमानुसार, जेव्हा निधी घटीत करण्यात आला असेल तेव्हा अशा निधीसाठी, सर्व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून अंशदान वसूल करून त्या निधीचे परिरक्षण आणि प्रशासन करणे,

(अकरा) जेव्हा मंडळाच्या संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी भविष्य निर्वाहनिधी आणि उपदान निधी घटीत करण्यात येतील तेव्हा अशा निधीचे परिरक्षण करणे व त्यांचे प्रशासन करणे,

(बारा) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी शारिरीक प्रशिक्षणाची सोय करण्यासाठी पुरेशा पायाभूत सुविधांची तरतूद करणे,

(तेरा) भत्ते वगळता दरमहा रुपये ५,५०० पेक्षा कमी असेल एवढे कमाल वेतन असलेली पदे निर्माण करण्यास मंजुरी देणे आणि अशा पदांवर नियुक्ती करणे.

(२) मंडळाकडे विहित असणारी मालमत्ता, निधी आणि इतर भत्ता या योजनेच्या तरतुदींच्या अधीनतेने आणि या योजनेच्या प्रयोजनार्थ, मंडळ धारण करील आणि त्यांचे उपयोजन करील.

(३) मंडळाकडे त्याचा स्वतःचा निधी असेल आणि ते स्वतः त्याचे परिरक्षण करील व त्या निधीमध्ये पुढील रकमा जमा करण्यात येतील :

(क) राज्य शासनाकडून मंडळास प्राप्त झालेल्या सर्व रकमा,

(ख) या योजनेअंतर्गत, मंडळास प्राप्त झालेली सर्व फी, मजुरी व कर वसुली,

(ग) मालमत्ता व इतर भत्ता यांच्या विक्रीच्या व विल्हेवाटीच्या मार्गाने मंडळास प्राप्त झालेल्या सर्व रकमा,

(घ) प्रतिभूती व ठेवी यामधील गुंतवणुकीवरील व्याज, भाडे आणि अन्य कोणत्याही रितीने किंवा स्वरूपात आणि कोणत्याही अन्य साधनांपासून मंडळास मिळणाऱ्या सर्व रकमा.

(४) निधीचा भाग असणाऱ्या सर्व रकमा कोणत्याही राष्ट्रीयकृत बँकेच्या बचत किंवा ठेव खात्यात ठेवण्यात येतील. अशा खात्यांचे व्यवहार, मंडळ प्राधिकृत करील अशा मंडळाच्या अधिकाऱ्यांकडून करण्यात येतील.

स्पष्टीकरण : या उपखंडाच्या प्रयोजनार्थ “राष्ट्रीयकृत बँक” याचा अर्थ, बँक व्यवसायी कंपनी (उपक्रमांचे संपादन व हस्तांतरण) अधिनियम, १९७० (१९७० चा ५) आणि तसेच बँक व्यवसायी कंपनी (उपक्रमांचे संपादन व हस्तांतरण) अधिनियम, १९८० (१९८० चा ४०) यांच्या पहिल्या अनुसूचीच्या स्तंभ-२ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली बँक असा आहे.

(५) मंडळ स्वतःसाठी पुरेशा साधनसंपत्तीची तरतूद करण्याच्या हेतूने राज्य शासनाच्या पूर्व परवानगीने खुल्या बाजारातून किंवा अन्यप्रकारे पैसा उभारील.

(६) मंडळ त्याला ज्याच्याशी व्यवहार करावयाचा आहे अशा व्यक्ती, प्राधिकरणे किंवा आस्थापना यांच्याकडून मंडळास योग्य वाटतील अशा शर्तीवर ठेवी स्वीकरील.

(७) मंडळ या योजनेत तरतूद करण्यात येईल अशा राखीव आणि इतर निर्दिष्ट निधीसाठी तरतूद करील.

(८) या योजनेअंतर्गत प्राधिकृत केलेल्या प्रयोजनांसाठी मंडळाच्या सर्वसाधारण निधीतून आणि त्यापैकी किंवा यथास्थितीत राखील आणि इतर निधीतून मंडळास योग्य वाटतील अशा रकमा खर्च करण्याचा मंडळाला प्राधिकार असेल.

(९) मंडळ ही योजना राबविण्याचा खर्च आणि या योजनेअंतर्गत सर्व जमा रकमा व खर्च यांचा योग्य हिशेब ठेवण्याची व्यवस्था करील.

(१०) मंडळ,—

(अ) प्रत्येक वर्षी एप्रिलच्या पहिल्या दिवसानंतर आणि ३१ ऑक्टोबर पूर्वी शक्य तितक्या लवकर दिनांक ३१ मार्च रोजी संपणाऱ्या मागील वर्षामधील योजनेच्या कामकाजाचा वार्षिक अहवाल लेखापरीक्षण केलेल्या ताळेबंदासह, आणि

(ब) मंडळाच्या बैठकीच्या कार्यवृत्तांताच्या प्रती राज्य शासनाला सादर करील.

(११) मंडळास,—

(एक) विविध प्रवर्गांखाली नोंदणी करावयाच्या सुरक्षा रक्षकांची संख्या निश्चित करता येईल,

(दोन) नोंदवहीच्या आणि अपेक्षित आवश्यकतांच्या नियतकालिक आढाव्यानंतर, आवश्यक असेल त्याप्रमाणे, वेळोवेळी, नोंदवहीवरील कोणत्याही प्रवर्गातील सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येत वाढ किंवा घट करता येईल,

(तीन) सुरक्षा रक्षकांच्या नोंदणी प्रक्रियेचा अवलंब करून मंडळाच्या विहित केलेल्या एकूण नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येच्या ५ टक्क्यांहून अधिक नसतील इतक्या मंडळाच्या कोणत्याही प्रवर्गातील विनिर्दिष्ट संख्येतील सुरक्षा रक्षकांच्या तात्पुरत्या नोंदणीस विनिर्दिष्ट कालावधीसाठी मंजुरी देता येईल,

(चार) योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी आवश्यक असतील असे नमुने, अभिलेख, नोंदवह्या, विवरणपत्रे व तत्सम कागदपत्रे तयार करता येतील,

(पाच) सर्व संकोषातील नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची वेतने, भत्ते आणि निवृत्तीच्या वयासह सेवेच्या इतर शर्ती ठरविता येतील,

(सहा) मंडळाच्या आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणांच्या सर्व सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्ते यांचे संवितरण करण्याची रीत ठरविता येईल. सर्व सुरक्षा रक्षकांचे वेतन धनादेशाद्वारे देण्यात येईल,

(सात) खंड ४० अन्वये कर वसुलीचा दर निश्चित करता येईल,

(आठ) वार्षिक अर्थसंकल्प मंजूर करता येईल,

(नऊ) खंड ४ च्या तरतुदींना अधीन राहून मंडळाचा सचिव, आस्थापना अधिकारी व इतर कर्मचारी वर्ग यांचे नेमणूक करता येईल,

(दहा) या योजनेत कोणताही फेरबदल करण्याविषयीची राज्य शासनाकडे शिफारस करता येईल,

(अकरा) मंडळाचे नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक यांच्यामधील वाद मिटविता येईल,

(बारा) त्यास योग्य वाटेल अशा शर्तींना अधीन राहून या योजनेखालील आपली कोणतीही कार्ये, मंडळाचा अध्यक्ष, सचिव किंवा अन्य कोणताही अधिकारी यांच्याकडे लेखी सोपविता येतील,

(तेरा) सर्व सुरक्षा रक्षकांना कर्मचारी राज्य विमा योजना लागू करण्याची निश्चिती करता येईल.

६. वार्षिक अंदाज : अध्यक्ष, दर वर्षाच्या फेब्रुवारी महिन्याच्या अखेरीपूर्वी घ्यावयाच्या विशेष बैठकीमध्ये, मंडळासमोर त्यानंतर येणाऱ्या एप्रिल महिन्याच्या पहिल्या दिवसापासून सुरू होणाऱ्या वर्षासाठीचा मंडळ वेळोवेळी विनिर्दिष्ट करील अशा तपशिलांसह व नमुन्यामध्ये योजनेचा वार्षिक अर्थसंकल्प मांडील. मंडळ अशाप्रकारे त्यास सादर करण्यात आलेल्या अंदाजांवर विचार करील आणि ते सादर करण्यात आल्यापासून चार आठवड्यांच्या आत, त्या अंदाजांमध्ये फेरफार न करता किंवा त्यास आवश्यक वाटेल त्याप्रमाणे फेरफार करून ते मंजूर करील.

७. अध्यक्षान्या जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये : मंडळाच्या अधिकारांना आणि कार्यांना बाधा न पोहोचविता अध्यक्ष या योजनेची समाधानकारक अंमलबजावणी करण्यासाठी सर्वसाधारणतः जबाबदार असे आणि त्याच्याकडे मंडळाच्या निदेशाच्या अधीनतेने व विशेष करून,

(क) सुरक्षा रक्षकांच्या नोंदवह्यांचे समायोजन करण्याबाबत मंडळाचे निर्णय त्वरेने अंमलात आणण्यात आले आहेत याची खात्री करण्यासाठी ;

(ख) सुरक्षा रक्षकांची तात्पुरती नोंदणी करण्यासाठी विलंब न लावता मंजुरी देण्यात आली आहे याची खात्री करण्यासाठी ;

(ग) या योजनेच्या कामकाजाचे पर्यवेक्षण व नियंत्रण करण्यासाठी ;

(घ) त्याला एखाद्या नियमबाह्य गोष्टीचा तपास लागल्यास किंवा अशी नियमबाह्य गोष्ट त्याच्या निदर्शनास आणून दिल्यास, उचित उपाययोजना करण्यासाठी ;

(ङ) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक योजनेतील सेवा भरतीचे आणि त्यात नाव नोंदण्याचा व त्यातून नाव काढून टाकण्याचा आणि नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे नियत वाटप करण्याचे विनियमन करण्यासाठी ;

(च) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या बदल्या व बढती यासंबंधातील या योजनेच्या तरतुदींचे पालन झाले आहे याबद्दल खात्री करण्यासाठी ;

(छ) आवश्यक असेल तेव्हा वैद्यक मंडळे स्थापन करण्यासाठी ;

(ज) प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदणी करण्याकरिता या योजनेमध्ये नमूद केलेल्या शर्तीचे त्यांच्याकडून पालन झाले आहे याबद्दल खात्री करण्यासाठी ;

(झ) मंडळाने तयार केलेले सर्व नमुने, नोंदवह्या, विवरणे व दस्तऐवज यथोचितरित्या ठेवण्यात आले आहेत याची खात्री करण्यासाठी ;

(त्र) या योजनेच्या तरतुदीनुसार मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते यांच्याविरुद्ध शिस्तभंगाची कारवाई करण्यासाठी ;

(ट) नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते यांनी खंड ३५ व ३६ खाली केलेल्या अपिलावर कार्यवाही करण्यासाठी ;

(ठ) मंडळाचे नोंदणीकृत नियोक्ते व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक यांच्याविरुद्ध करावयाच्या शिस्तभंगाच्या कारवाईशी निगडीत सर्व कार्ये, खंड ३२ अन्वये अनुज्ञा दिलेल्या मर्यादेपर्यंत पार पाडण्यासाठी ;

(ड) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना पुरेसे शारीरिक प्रशिक्षण, सुरक्षा विषयक प्रशिक्षण व अग्निशमन प्रशिक्षण देण्याकरीता किंवा उपलब्ध करून देण्याकरीता योग्य ती उपाययोजना करण्यासाठी, मंडळाने निर्णय अंमलात आणण्याचे अधिकार असतील.

८. सचिवाची कार्ये : मंडळ व अध्यक्ष यांचे अधिकार व कार्ये यांना बाधा न पोहोचविता सचिव त्यांच्या कर्तव्यांचे पालन करताना या योजनेनुसार त्यांच्याकडे सोपविलेली कर्तव्ये पार पाडील आणि विशेषतः तो पुढील गोष्टींसाठी जबाबदार असेल,—

(क) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही ठेवणे, तिचे समायोजन व परीक्षण करणे ;

(ख) जे कामासाठी तात्पुरते उपलब्ध नाहीत आणि ज्यांच्या अनुपस्थितीस मंडळाने मान्यता दिलेली आहे, अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांच्या कोणत्याही नोंदवह्या किंवा अभिलेख यांसह मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांच्या आवश्यक असतील अशा नोंदवह्या किंवा अभिलेख ठेवणे व वेळोवेळी त्यांचे समायोजन व परीक्षण करणे आणि जेथे परिस्थितीनुसार तसे करणे आवश्यक असेल तिथे मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे नाव एकतर त्यांच्या विनंतीवरून किंवा या योजनेच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकणे ;

(ग) कामासाठी उपलब्ध असतील आणि योजनेच्या तरतुदीनुसार अन्यत्र सेवानियुक्त केलेले नसतील अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे त्यावेळी सेवायोजन व नियंत्रण करणे ;

(घ) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे मंडळाकडून मिळालेल्या सूचनानुसार यथोचित मंडळ संकोषामध्ये मंडळ ठरवून देईल असे गट करणे किंवा त्यांचा पुनर्गट करणे ;

(ड) कामासाठी उपलब्ध आहेत अशा मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे नोंदणीकृत मुख्य नियोक्त्यांकडे नियत वाटप करणे आणि या प्रयोजनासाठी सचिव —

(एक) मंडळ संकोषामधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचा शक्य तेवढा पूर्णपणे उपयोग करून घेईल,

(दोन) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची नोकरी व मिळकत यांच्या अभिलेखांचे परिरक्षण करण्याची तरतूद करील.

(च) (एक) या योजनेअंतर्गत नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून कर वसुली किंवा अन्य कोणतेही अंशदान गोळा करणे,

(दोन) भविष्यनिर्वाह निधी, विमा निधी किंवा या योजनेअंतर्गत घटीत करता येईल असा अन्य कोणताही निधी यामध्ये मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांकडून अंशदान गोळा करणे,

(तीन) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना कायदेशीररित्या देय असलेली सर्व रक्कम प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास प्रदान करणे आणि या योजनेच्या तरतुदीनुसार अशा सुरक्षा रक्षकांना मंडळाकडून देय असलेल्या सर्व रकमांचे प्रदान करणे,

(छ) अर्थसंकल्पीय तरतुदींना अधीन राहून वेळोवेळी मंडळाकडून किंवा अध्यक्षांकडून नियुक्तीसाठी प्राधिकृत करण्यात येईल अशा अधिकाऱ्यांना आणि कर्मचाऱ्यांना नियुक्त करणे,

(ज) ही योजना राबविण्यावरील खर्चाचा आणि त्यातील सर्व जमा व खर्च यांचा योग्य लेखा ठेवणे आणि वार्षिक अहवाल आणि लेखापरीक्षण केलेला ताळेबंद व नफा-तोटा लेखा विवरणपत्र तयार करून मंडळाला सादर करणे,

(झ) प्रत्येक वर्षाच्या १५ फेब्रुवारी रोजी किंवा त्यापूर्वी मंडळास सादर करण्यासाठी वार्षिक अर्थसंकल्प तयार करणे,

(त्र) सर्व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे पूर्ण सेवा अभिलेख आणि सर्व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची अभिलेख पत्रे ठेवणे,

(ट) मंडळाच्या संकोषातील नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक कामासाठी उपलब्ध नसतील अशावेळी किंवा अध्यक्ष मान्य करील अशा अन्य परिस्थितीत, नोंदणी न केलेल्या सुरक्षा रक्षकांचे सेवायोजन प्राधिकृत करणे, आणि ;

(ठ) या योजनेच्या तरतुदींना अधीन राहून, मंडळाकडून किंवा अध्यक्षांकडून वेळोवेळी त्यांच्याकडे नेमून देण्यात येतील अशी अन्य कार्ये पार पाडणे.

१. **आस्थापना अधिकाऱ्याची कार्ये** : सचिवाला, त्याची कर्तव्ये पार पाडण्यामध्ये आस्थापना अधिकारी सहाय्य करील आणि विशेषतः या योजनेच्या खंड ३२ द्वारे त्याला नेमून दिलेली कार्ये पार पाडील.

१०. **नोंदवह्या ठेवणे** : मंडळ पुढील नोंदवह्या ठेवील, त्या अशा —

(क) **प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही** : मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात नियोक्त्यांची नोंदवही ठेवण्यात व तिच्यामध्ये, योजनेअंतर्गत नोंदणी केलेल्या मंडळाच्या प्रमुख नियोक्त्यांची नावे, पत्ते व इतर तपशील यांची नोंद करण्यात येईल.

(ख) **नोंदणीकृत नियोक्ता अभिकरणाची नोंदवही** : मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात नोंदणीकृत नियोक्त्यांची अभिकरण नोंदवही ठेवण्यात येईल व तिच्यामध्ये, योजनेअंतर्गत असलेल्या नियोक्ता अभिकरणाची नावे आणि पत्ते व इतर तपशील याची नोंद करण्यात येईल.

(ग) **सुरक्षा रक्षकांची नोंदवही** : मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची व मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नोंदवही असेल आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची आणि मंडळाकडे नोंदणीकृत केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नावे, पत्ते व इतर तपशील ठेवण्यात येईल.

११. **मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे वर्गीकरण** : मंडळ स्वतः वेळोवेळी निर्धारित करील त्याप्रमाणे, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे योग्य प्रवर्गांमध्ये वर्गीकरण करण्याची व्यवस्था करील.

१२. **नोंदवह्यांमधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची संख्या निश्चित करणे** : कोणत्याही प्रवर्गातील नोंदणी सुरू करण्यापूर्वी मंडळ नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांशी विचारविनिमय करून त्या प्रवर्गात आवश्यक असलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची संख्या निश्चीत करील.

१३. (१) **प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदणी** : (क) मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक किंवा नियोक्ता अभिकरणांच्या सुरक्षा रक्षकांना शासनाने सुट दिली आहे. सुरक्षा रक्षकांना आपल्या आस्थापनेत नोकरीस लावणारा प्रत्येक प्रमुख नियोक्ता, मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात अर्ज करून मंडळाकडे स्वतःची नोंदणी करील ;

परंतु, विद्यमान योजनेअंतर्गत ज्यांची यापूर्वी नोंदणी केलेली आहे अशा प्रमुख नियोक्त्यांची या योजनेअंतर्गत नोंदणी केले असल्याचे मानण्यात येईल :—

(ख) मंडळाचा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता नियत दिवशी मंडळाचा प्रमुख नियोक्ता असण्याचे चालू ठेवील आणि ज्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांना सुट देण्यात आली आहे त्यांना अशा प्रमुख नियोक्त्यांकडे सुरक्षा रक्षकांचा पुरवठा करण्यास सक्त मनाई करण्यात येईल.

(ग) प्रत्येक मुख्य मालक ज्याने महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) (सुधारीत) योजना, २००५ अंमलात येण्यापूर्वी खाजगी सुरक्षा रक्षक नियुक्त केलेले आहेत, अशांनी ही योजना अंमलात आल्यापासून १५ दिवसांचे आत मंडळाने विहित केलेल्या अर्जाद्वारे मंडळाकडे स्वतःची नोंदणी करणे आवश्यक आहे :

परंतु ज्या मुख्य मालकाने योजना अंमलात आल्यानंतर आपला व्यवसाय सुरू केला असेल तर त्याने आपला व्यवसाय सुरू झाल्यापासून एक महिन्याचे आत विहित अर्जाद्वारे मंडळात नोंदणी घेणे आवश्यक आहे.

(२) **नियोक्ता अभिकरणाची नोंदणी** : ज्या नियोक्ता अभिकरणाने विविध आस्थापनांकडे तैनात करण्यासाठी खाजगी सुरक्षा रक्षक किंवा त्यांचा प्रवर्ग किंवा त्यांचे प्रवर्ग यांना थेट नोकरीस लावले असेल व ज्यांच्या सुरक्षा रक्षकांना राज्य शासनाने या अधिनियमाच्या कलम २३ अन्वये अधिसूचना काढून अधिनियमाच्या किंवा योजनेच्या सर्व किंवा कोणत्याही तरतुदींच्या प्रवर्तनातून सुट दिलेली असेल असे प्रत्येक अभिकरण, मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात त्यांच्या पटावरील सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येसह अर्ज करून सुट देणारी अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून १५ दिवसांच्या आत मंडळाकडे आपली नोंदणी करून घेईल.

(३) उपखंड (२) मधील तरतूदी काहीही असल्यातरी पुनर्वसाहत महासंचालनालय, भारत सरकार, संरक्षण मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी मान्यता दिलेल्या/पुरस्कृत केलेल्या नियोक्ता अभिकरणांनी, सुरक्षा रक्षक म्हणून केवळ माजी सैनिकांना नोकरीस लावतात अशी सर्व नियोक्ता अभिकरणांनी त्यांच्याकडे नाव नोंदलेल्या सुरक्षा रक्षकांच्या सुट मिळण्यासाठीच्या पोलीस पडताळणी प्रमाणपत्रासह मंडळाकडे नोंदणी करून घेईल.

१४. **विद्यमान व नवीन सुरक्षा रक्षकांची नोंदणी** : (१) (क) सुरक्षा रक्षक म्हणून काम करण्याची इच्छा असलेली कोणतीही व्यक्ती, मंडळाचा सुरक्षा रक्षक म्हणून निवडीसाठी विहित केलेल्या कार्यपद्धतीचा अवलंब केल्यानंतर आणि सुरक्षा रक्षक म्हणून तिची निवड झाल्यानंतर, मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात मंडळाकडे नोंदणीसाठी अर्ज करील :

परंतु विद्यमान योजनेअंतर्गत ज्यांची यापूर्वीच नोंदणी करण्यात आली आहे अशा सुरक्षा रक्षकांची या योजनेअंतर्गत नोंदणी केली असल्याचे मानण्यात येईल,

(ख) नवीन नोंदणी करण्यासाठीची अर्हता ही स्थानिक स्थिती, शारीरिक पात्रता, क्षमता किंवा अनुभव लक्षात घेता मंडळ विनिर्दिष्ट करील त्याप्रमाणे असेल. भारताची नागरिक नाही अशी कोणतीही व्यक्ती नोंदणी करण्यास पात्र असणार नाही. मात्र, नेपाळचा नागरिक असलेला आणि नियम दिवशी महाराष्ट्र राज्यामध्ये सुरक्षा रक्षक म्हणून नोकरीस ठेवलेला गुरखा नोंदणी करण्यासाठी पात्र असेल.

(२) या योजनेत कोणत्याही तरतूदी असल्या तरी मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने आपल्या अर्जात खोटी माहिती देऊन किंवा त्यात आवश्यक असलेली कोणतीही माहिती रोखून ठेवून आपली नोंदणी करून घेतली आहे असे मंडळाचे मत असेल तर अथवा एखाद्या सुरक्षा रक्षकाची अयोग्य रीतीने किंवा चुकीच्या पद्धतीने नोंदणी करण्यात आल्याचे दिसून आले तर मंडळाला त्या सुरक्षा रक्षकाचे नाव नोंदवहीतून काढून टाकण्याचे निदेश देता येतील :

परंतु असे की, असा कोणताही निदेश देण्यापूर्वी मंडळ अशा सुरक्षा रक्षकास प्रस्तावित निदेश का देऊ नये याबाबत कारण दाखवण्याची संधी देईल.

(३) **नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नोंदणी :** नियोक्ता अभिकरणाकडील (नोकरीस लावलेल्या प्रत्येक सुरक्षा रक्षकाला आणि) या अधिनियमाच्या कलम २३ अन्वये काढलेल्या अधिसूचनेद्वारे अधिनियमाच्या किंवा योजनेच्या किंवा त्यांच्या कोणत्याही तरतुदींच्या प्रवर्तनातून ज्या सुरक्षा रक्षकांना सुट देण्यात आली आहे अशा सुरक्षा रक्षकांनी, अशी अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून दोन महिन्यांच्या आत मंडळाने विहित केलेल्या नमुन्यात अर्ज करून मंडळाकडे स्वतः नोंदीत झाले पाहिजे.

(४) पात्र सुरक्षा रक्षकास अधिवास किंवा विहित वय या कारणासाठी नोंदणीसाठी नकार दिला जाणार नाही.

वयाचा कोणताही अधिप्रमाणित पुरावा उपलब्ध नसेल तेव्हा प्राधिकृत शासकीय वैद्यकीय रुग्णालयाने दिलेले वैद्यकीय प्रमाणपत्र हेच वयाचा अंतिम आणि निर्णायक पुरावा असल्याचे मानण्यात येईल.

१५. (१) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची पदोन्नती व बदली : मंडळ संकोष नोंदवहीतील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या कोणत्याही प्रवर्गातील (नैमित्तिक रिक्त पद वगळता) रिक्त पद, सर्वसाधारणपणे निकट निम्न प्रवर्गामधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास पदोन्नती देऊन भरण्यात येईल.

स्पष्टीकरण : पदोन्नतीबाबतचे निकष सर्वसाधारणपणे पुढीलप्रमाणे असतील—

(क) ज्येष्ठता,

(ख) ज्या प्रवर्गात पदोन्नती द्यावयाची आहे त्या प्रवर्गासाठी,

(ग) मागील सेवेचा अभिलेख.

(२) मंडळाच्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ताकडे तैनात केलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाची मंडळाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार, नियमित कालांतराने बदली केली जाईल आणि नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडे तैनात केलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकापेक्षा कमाल १/३ इतक्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची प्रत्येक वर्षी बदली करता येईल.

१६. वैद्यकीय तपासणी : (१) जर मंडळास तसे करणे आवश्यक वाटले तर त्याला एखाद्या नवीन सुरक्षा रक्षकाची नोंदणी करण्यापूर्वी त्या सुरक्षा रक्षकास, अध्यक्षांने या प्रयोजनासाठी नामनिर्देशित केलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडून शारीरिक पात्रतेसाठी, विनाशुल्क वैद्यकीय तपासणी करून घेण्यास फर्मावता येईल. वैद्यकीय अधिकाऱ्याने वैद्यकीयदृष्ट्या अपात्र ठरविलेल्या सुरक्षा रक्षकास वैद्यक मंडळाकडून वैद्यकीय तपासणी करून घेण्यासाठी अध्यक्षांकडे लेखी अर्ज करता येईल आणि त्याचवेळी त्या संदर्भात विनिर्दिष्ट केलेली फी अध्यक्षांकडे जमा करता येईल अशी विनंती मिळाल्यानंतर, अध्यक्ष वैद्यक मंडळाची स्थापना करील. वैद्यक मंडळाचा निर्णय अंतिम असेल व वैद्यकीयदृष्ट्या अपात्र ठरलेला सुरक्षा रक्षक नोंदणी करून घेण्यास हक्कदार असणार नाही.

(२) जर अध्यक्षास तसे करणे आवश्यक वाटत असेल तर तो एखाद्या सुरक्षा रक्षकास, अध्यक्षांने घटीत करावयाच्या अशा वैद्यक मंडळाकडून विनाशुल्क वैद्यकीय तपासणी करून घेण्यास भाग पाडील. वैद्यक मंडळाचा निर्णय अंतिम असेल आणि वैद्यक मंडळास एखाद्या सुरक्षा रक्षक कायमचा अपात्र असल्याचे आढळून आल्यास, अध्यक्ष तात्काळ त्याची सेवा समाप्त करील.

१७. नोंदणी फी : (१) या योजनेअंतर्गत नोंदणी/नाव नोंदणी करताना प्रत्येक सुरक्षा रक्षकाकडून शंभर रुपये एवढी नोंदणी फी मंडळास देण्यात येईल.

(२) या योजनेअंतर्गत नोंदणी करताना प्रत्येक प्रमुख नियोक्त्याकडून तसेच नियोक्ता अभिकरणांकडून एक हजार रुपये एवढी नोंदणी फी देण्यात येईल.

१८. ओळखपत्रे पुरविणे.— (१) मंडळाच्या प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास मंडळाकडून ओळखपत्र देण्यात येईल आणि मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यातील हजेरीपत्र व वेतनचिठ्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून देण्यात येतील.

(२) ओळखपत्र हरवल्यास, मंडळ निश्चित करील अशी रक्कम प्रदान केल्यावर संबंधित मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास नवीन ओळखपत्र देण्यात येईल,

(३) सूट मिळालेल्या सुरक्षा रक्षकाला मान्यताप्राप्त ओळखपत्र मिळविणे आणि त्या ओळखपत्राचा अनुक्रमांक व प्राधिकाऱ्याच्या सहीसह मुद्रांकन करून घेणे बंधनकारक आहे.

१९. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी सेवा अभिलेख.— प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचा सेवा अभिलेख मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा नमुन्यात ठेवण्यात येईल व त्यामध्ये इतर गोष्टींबरोबरच सुरक्षा रक्षकाविरुद्ध केलेली शिस्तभंगाची कारवाई, पदोन्नती, चांगल्या कामाची प्रशंसा इत्यादीबाबतचा संपूर्ण अभिलेख आणि मंडळास योग्य वाटतील अशा इतर बाबी यांचा अंतर्भाव असेल.

२०. नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकरिता अभिलेख वहा.— आस्थापना अधिकारी प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या बाबतीत, मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात अभिलेख वही ठेवील व त्यात इतर गोष्टींबरोबरच, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याविरुद्ध केलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईच्या संपूर्ण अभिलेखाचा अंतर्भाव असेल.

२१. ओळखपत्रे परत करणे.— मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुढील परिस्थितीत त्यांचे ओळखपत्र मंडळाकडे परत करील -

- (१) सात किंवा त्याहून अधिक दिवस रजेवर जात असेल तेव्हा,
- (२) सेवानिवृत्त होत असतांना,
- (३) मृत्यू झाल्यास,
- (४) सेवा समाप्त केल्यास.

२२. नेमणूक न करण्याबद्दलची रक्कम.— मंडळ संकोषातील मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक जर कामाकरिता उपस्थित झाला आणि कोणत्याही कारणामुळे काम सुरू झाले नाही किंवा पुढे चालू राहीले नाही आणि कामावर उपस्थित झाल्यापासून दोन तासांच्या आत जर त्याला कामातून मुक्त करण्यात आले तर, तो ज्या प्रवर्गातील असेल त्या प्रवर्गासाठी योग्य अशा, मंडळाने निश्चित केलेल्या दराने त्याला नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून नेमणूक न करण्याबद्दलची रक्कम मिळण्यास, तो हक्कदार असेल. दोन तासांपेक्षा अधिक काळाकरिता थांबवून ठेवलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास महागाई भत्त्यासह संपूर्ण वेतन दिले जाईल.

२३. सुट्ट्या.— मंडळाचा प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, खंड ३० अन्वये मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा दराने वर्षाला चार वेतनी सुट्ट्या मिळण्यास हक्कदार असेल. चारपैकी तीन सुट्ट्या-

- (१) २६ जानेवारी (प्रजासत्ताक दिन),
- (२) १ मे (महाराष्ट्र दिन),
- (३) १५ ऑगस्ट (स्वातंत्र्य दिन),

या असतील. चौथी सुट्टी मंडळाकडून निश्चित करण्यात येईल;

परंतु यापैकी सर्व किंवा कोणत्याही दिवशी, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, सुरक्षा रक्षकास कारखान्यात किंवा आस्थापनेत काम करायला सांगू शकेल. मात्र त्या कामासाठी खंड ३० अन्वये मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा अतिकालिक दराने त्याला पैसे देण्यात येतील आणि बदली सुट्टी देण्यात येईल.

२४. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांवरील आबंधने.— (१) मंडळाच्या प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने या योजनेची आबंधने स्विकारली आहेत असे मानण्यात येईल.

(२) मंडळ संकोषातील कामासाठी उपलब्ध असलेला, मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, सचिवाने नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडे त्याला नेमून दिलेले असल्याखेरीज त्या नियोक्त्याकडे नोकरी पत्करणार नाही.

(३) कामासाठी उपलब्ध असलेल्या मंडळ संकोषातील मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, मंडळाच्या निदेशांचे पालन करील आणि मंडळ ज्याच्यासाठी त्याला योग्य ठरविले अशा कोणत्याही नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या सेवेत नोकरी स्विकारील.

(४) कामासाठी उपलब्ध असलेला मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, मंडळाने त्याला नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या सेवेत नेमून

दिल्यावर, असा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता किंवा त्याचा अधिकृत प्रतिनिधी किंवा पर्यवेक्षक यांच्या निदेशानुसार आणि तो जेथे काम करीत असेल तेथील सेवायोजनाच्या किंवा ठिकाणाच्या नियमानुसार त्याच्या कर्तव्याचे पालन करील.

(५) जेव्हा मंडळाचा एखादा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, आपली गाऱ्हाणी दूर करून घेण्यासाठी किंवा आदेश मागे घ्यावा म्हणून कोणत्याही बेकायदेशीर व हिंसक पद्धतीचा अवलंब करीत असेल तर त्याने केलेले असे कृत्य गैरवर्तणुकीचे कृत्य असल्याचे मानण्यात येईल.

(६) मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला सुरक्षेला, शिस्तीला हानी पोहचविणारी कृत्ये किंवा नोंदणीकृत मुख्य नियोक्त्याच्या हितसंबंधाच्या विरोधात कोणतीही कृती यात स्वतःला गुंतविता येणार नाही किंवा त्याच्याशी संबंध ठेवता येणार नाही.

(७) ज्याने चुकीची माहिती देऊन किंवा दिशाभूल करून मंडळाकडे स्वतःची नोंदणी केली असेल असा मंडळाचा कोणताही सुरक्षा रक्षक, तपासणी करताना दोषी आढळला तर खंड ४२ मध्ये अंतर्भूत असलेल्या शिक्षेस पात्र असेल.

२५. नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची आबंधने.— (१) प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता या योजनेच्या आबंधनांचा स्वीकार करील.

(२) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यास खंड ८ (ड) च्या तरतुदीनुसार सचिवाने त्याच्याकडे नेमून दिलेल्या सुरक्षा रक्षकाखेरीज अन्य कोणत्याही सुरक्षा रक्षकास, नोकरीस लावता येणार नाही.

परंतु नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याने थेट नोकरीस लावलेल्या सुरक्षा रक्षकांना यातील प्रतिषेध लागू असणार नाही.

(३) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळ देईल अशा निदेशानुसार सुरक्षा रक्षकांविषयीच्या त्याच्या सध्याच्या व भविष्यकालिन गरजांविषयीची सर्व उपलब्ध माहिती सादर करील.

(४) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळाने तसे निदेश दिले असतील तर नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, सुरक्षा रक्षकांना वेतन आणि इतर भत्ते यांचे थेट संवितरण करील आणि मंडळाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा वेळेत व अशा नमुन्यात अशा प्रदानाचे एक विवरणपत्र मंडळाकडे पाठविले :

परंतु मंडळाने जर तसे निदेश दिले असतील तर नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा वेळेत व अशा पद्धतीत सुरक्षा रक्षकांना देय असणाऱ्या वेतनाच्या व इतर भत्त्यांच्या रकमांचा मंडळाकडे भरणा करील.

(५) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळ निदेश देईल अशा पद्धतीने व अशा वेळी खंड ३९(१) अन्वये देय असलेली कर वसुली आणि सुरक्षा रक्षकांना देय असणारे वेतन व सुरक्षा रक्षकांना देय असणारी अन्य कोणतीही रक्कम मंडळाला प्रदान करील.

(६) जो नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या कालमर्यादेत सुरक्षा रक्षकांच्या वेतनाच्या रकमेचा भरणा करण्यात कसूर करील, तो जर मंडळाने तसे करण्यास फर्माविले असेल तर मागील बारा कॅलेंडर महिन्यांमध्ये त्याने मंडळाकडे जमा केलेल्या वेतनांच्या मासिक सरासरी वेतनाएवढी रक्कम, मंडळाला सुरक्षा रक्षकांना वेळेवर वेतन प्रदान करणे शक्य व्हावे यासाठी मंडळाकडे ठेव म्हणून ठेवील. मंडळाच्या सचिवाने तशा आशयाचा आदेश काढल्याच्या दिनांकापासून दहा दिवसांच्या आत उक्त रक्कम मंडळाकडे ठेव म्हणून जमा करण्यात येईल. जर एखाद्या वेळी अशा ठेवीची रक्कम पूर्वीच्या बारा कॅलेंडर महिन्यांच्या सरासरी वेतनापेक्षा कमी भरली तर प्रमुख नियोक्ता तुटीच्या रकमेची भरपाई करील.

(७) मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या कालमर्यादेत सुरक्षा रक्षकांच्या वेतनाची रक्कम भरण्यात जो नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता सातत्याने कसूर करील, तो मंडळाने भरणा करण्यास निर्धारित केलेल्या रकमेच्या दहा टक्क्यांहून अधिक असणार नाही इतका अधिभार दंडाच्या रुपाने भरिल. उक्त अधिभार मंडळाच्या सचिवाने तशा आशयाचा आदेश काढल्याच्या दिनांकापासून दहा दिवसांच्या आत मंडळाकडे जमा करण्यात येईल.

(८) जर एखादा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता उपरोक्त खंडान्वये त्याच्याकडून देय असलेल्या कोणत्याही रकमेचे प्रदान मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत करण्यात कसूर करील तर, मंडळाचा सचिव, उक्त कसुरीसाठी प्रमुख नियोक्ता ज्यासाठी पात्र असू शकेल अशी या योजनेखालील अन्य कोणतीही कार्यवाही करण्याच्या मंडळाच्या हक्काला बाधा न आणता, नियोक्त्यावर अशा आशयाची नोटीस बजावील की, नोटीस मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीन दिवसांच्या आत त्याच्याकडील देय रकमांचा त्याने भरणा न केल्यास, त्याला नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविण्याचे थांबविण्यात येईल. नोटीशीचा कालावधी समाप्त झाल्यावर सचिव, कसुरदार प्रमुख नियोक्त्याने त्याच्याकडील सर्व देय रकमा चुकल्या करीपर्यंत त्याला नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविणे थांबवून ठेवील.

(९) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळाकडून फर्मावण्यात येईल असा अभिलेख ठेवील आणि वाजवी नोटीशीनंतर, असा सर्व अभिलेख आणि नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाशी आणि ज्या कामासाठी त्याची नियुक्ती केली असेल त्या कामाशी संबंधित कोणत्याही प्रकारचे

कोणतेही इतर दस्तऐवज मंडळाकडे किंवा मंडळाने पदनिर्देशित केले असेल अशा व्यक्तीकडे सादर करील आणि मंडळाने किंवा मंडळाच्यावतीने दिलेल्या कोणत्याही नोटीशीमध्ये किंवा निदेशामध्ये ठरवून दिल्याप्रमाणे त्याच्याशी संबंधित अशी माहिती पुरवील.

२६. नियोक्ता अभिकरणांची आबंधने.— (१) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण या योजनेच्या आबंधनांचा स्वीकार करील.

(२) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण, आपल्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याची सूची आणि त्यांच्याकडे काम करीत असलेल्या त्या त्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडे नोकरीस असलेल्या सुरक्षा रक्षकांची नावे व तपशील मंडळाकडे सादर करील.

(३) एखादे नियोक्ता अभिकरण, त्याच्याकडे नोकरीस असलेल्या आणि कोणत्याही कारखान्यात, आस्थापनेत तैनात केलेल्या सुरक्षा रक्षकांच्या सर्व वर्गाची किंवा कोणत्याही वर्गाची योजनेच्या खंड १३(२) च्या तरतुदी अन्वये नोंदणी करण्यास इच्छुक असेल तर ते अभिकरण नोंदणी करतेवेळी, प्रत्येक सुरक्षा रक्षकामागे रुपये १००/- या दराने आदेशिका फी भरून मंडळाने विहित केलेल्या नमुन्यात मंडळाकडे अर्ज करील आणि सूट मिळालेला कालावधी समाप्त झाल्यानंतर नोंदणीचे नवीकरण करताना तितक्याच रकमेची फी भरील.

(४) नियोक्ता अभिकरण, मंडळाला अशा अभिकरणाने सादर केलेल्या प्रमुख नियोक्त्यांच्या यादीनुसार असलेल्या आस्थापना आणि कारखाने यामध्येच फक्त नियोक्ता अभिकरणाने नोकरीस लावलेल्या सुरक्षा रक्षकांना तैनात करील आणि मंडळाकडे अगोदरच नोंदणी केलेल्या कोणत्याही अन्य प्रमुख नियोक्त्यांकडे पाठविणार नाही.

(५) नियोक्ता अभिकरणे त्यांच्याकडे नोकरीस असलेल्या सुरक्षा रक्षकांना संबंधित अधिनियमान्वये देण्यात येणारे वेतन व रजा आणि इतर सुविधा यांच्याशी संबंधित नोंदवह्या व अभिलेख ठेवील आणि मंडळ तसे निदेश देईल तेव्हा ते मंडळाच्या सक्षम प्राधिकाऱ्यांपुढे सादर करील.

(६) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण त्यांच्या वेतन पटावरील प्रत्येक सुरक्षा रक्षकाची त्या रक्षकाला नियुक्त केल्याच्या दिनांकापासून एका आठवड्याच्या आत पोलीस पडताळणी करून घेईल.

(७) कोणतेही नियोक्ता अभिकरण कोणत्याही वेळी त्यांच्या सुरक्षा रक्षकांना भारतीय सेनेच्या किंवा पोलीस दलाच्या किंवा मंडळाच्या गणवेशाशी कोणत्याही प्रकारे साधर्म्य असणारा गणवेश विहित करणार नाही किंवा पुरवणार नाही.

(८) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण किमान वेतन अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा अकरा) वेतन प्रदान अधिनियम, १९३६ (१९३६ चा चार) उपदान प्रदान अधिनियम, १९७२ (१९७२ चा एकोणचाळीस), कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी संकीर्ण तरतुदी अधिनियम, १९५२ (१९५२ चा एकोणीस) आणि कंत्राटी कामगार (विनियमन व उच्चाटन) अधिनियम, १९७० (१९७० चा सदतीस) यांच्या किंवा त्यांना त्यावेळी लागू असलेल्या इतर कोणत्याही अधिनियमाच्या तरतुदींचे अनुपालन करील.

(९) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण, सूट दिलेल्या आणि त्यांनी तैनात केलेल्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला देण्यात येणारे वेतन, इतर भत्ते व इतर लाभ यापेक्षा कमी रकमेचे प्रदान करणार नाही.

(१०) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण, वित्तीय वर्ष संपल्यानंतर सहा महिन्यांच्या आत वार्षिक लेखा परीक्षण अहवाल शासनास सादर करील.

२७. नियोक्ता अभिकरणांच्या मुख्य नियोक्त्यांची आबंधने.— (१) नियोक्ता अभिकरणाचा प्रत्येक प्रमुख नियोक्ता या योजनेखालील आबंधनांचा स्वीकार करील.

(२) कोणत्याही नियोक्ता अभिकरणाचा प्रमुख नियोक्ता, नियोक्ता अभिकरणामार्फत नेमलेल्या सुरक्षा रक्षकांच्याबाबतची सर्व माहिती मंडळास सादर करील. जर नियोक्ता अभिकरणाने मंडळाच्या कोणत्याही निदेशांचे पालन करण्यात कसूर केली तर, ज्याच्या आस्थापनेत किंवा कारखान्यात अशा कसुरदार नियोक्ता अभिकरणामार्फत पुरविण्यात आलेले असे सुरक्षा रक्षक तैनात केलेले असतील अशा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांवर अशा निदेशांचे पालन करण्याचे अंतिम दायित्व राहील.

२७. (अ) सूट प्राप्त सुरक्षा रक्षकांना कामाच्या मोबदल्यापोटी एजन्सीकडे जमा होणाऱ्या एकूण वेतनाच्या ५६% रक्कम अदा करणे बंधनकारक.— मालक एजन्सीजने सुरक्षा रक्षकास वेतन व सर्व भत्ते म्हणून मंडळाने निश्चित केलेली रक्कम किंवा मुख्य मालकाने, मालक एजन्सीला दिलेल्या एकूण वेतनाच्या ५६% रक्कम जी जास्त असेल ती सुरक्षा रक्षकास देणे अनिवार्य आहे.

जर मालक एजन्सीने असे वेतन न दिल्यास मुख्य मालक उपरोक्त नमूद केल्याप्रमाणे वेतन देण्यास जबाबदार राहील.

२८. सेवायोजनांवरील निर्बंध.— (१) प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता एकतर मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला किंवा मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकाला कामावर ठेवीत असलेल्या किंवा नियोक्त्याकडे थेट नियुक्ती केलेली असलेल्या व्यक्तीला सुरक्षा रक्षक म्हणून कामावर नेमील.

(२) उप खंड (१) च्या तरतुदी काहीही असल्या तरीही -

(क) (एक) काम तातडीने करून घेणे आवश्यक आहे, आणि

(दोन) त्या कामाकरिता मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक मिळविणे वाजवीरित्या व्यवहार्य नाही अशी सचिवाची खात्री पटल्यास सचिव, मंडळाने लादलेल्या कोणत्याही मर्यादांच्या अधीनतेने, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याला मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक नसेल अशा एखाद्या सुरक्षा रक्षकाला नोकरीवर ठेवण्याची परवानगी देऊ शकेल ;

परंतु, जेव्हा नोंदणीकृत नसलेल्या सुरक्षा रक्षकांना नोकरीवर ठेवावे लागेल तेव्हा सचिव, शक्य असल्यास, अशा सुरक्षा रक्षकाच्या नियुक्तीकरिता अध्यक्षाची पूर्वमान्यता घेईल आणि तसे करणे शक्य नसेल तेव्हा ज्या परिस्थितीत अशा सुरक्षा रक्षकांची नियुक्ती करण्यात आली होती ती संपूर्ण परिस्थिती २४ तासांच्या आत अध्यक्षाला कळवील आणि अध्यक्ष, मंडळाला आणि राज्य सल्लागार समितीला त्याच्या पुढील बैठकीच्या वेळी अशा नियुक्तीबाबत यथोचितरित्या माहिती देईल.

(ख) मंडळ, ते विनिर्दिष्ट करील अशा शर्तीच्या अधीनतेने, जर सुट्टीच्या दिवशी काम होणे आवश्यक असेल तर त्या कामाकरिता मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक उपलब्ध नसतील त्या मर्यादेपर्यंत, त्या दिवशी नोंदणीकृत नसलेल्या सुरक्षा रक्षकांना कामावर ठेवण्यास परवानगी देईल.

(ग) बाब (क) आणि (ख) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्रकरणांमध्ये, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यामार्फत उपरोक्त प्रमाणे अशा प्रकारे नियुक्त करण्यात आलेली व्यक्ती ही, खंड २५ चे उप खंड (४) (५) व (६) आणि खंड ३० च्या प्रयोजनांकरिता त्या कामाच्या संबंधात ती जणूकाही मंडळाची नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक असल्याचे समजण्यात येईल.

(३) मंडळ संकोषामधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने खंड २४ खालील त्याच्यावरील आबंधनांचे पूर्णपणे पालन केल्यानंतरच त्याला ज्या दिवशी मंडळामार्फत त्याला कामावर नेमण्यात आलेले नसेल, त्या दिवशी इतरत्र नोकरी करता येईल.

२९. योजना लागू असल्याचे बंद होईल अशी परिस्थिती :

(१) या योजनेच्या तरतुदीनुसार मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचे आणि मंडळाच्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकाचे नांव नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकण्यात येईल तेव्हा ही योजना नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला लागू असण्याचे बंद होईल.

(२) या खंडातील कोणत्याही गोष्टीमुळे, एखादी व्यक्ती मंडळाची नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत नियोक्ता अभिकरणाची सुरक्षा रक्षक असताना कोणत्याही वेळी पत्करलेली आबंधने किंवा उपार्जित केलेले हक्क यांच्यावर परिणाम होणार नाही.

३०. मंडळाच्या सुरक्षा रक्षकांचे वेतन, भत्ते व सेवेच्या इतर शर्ती.— (१) कोणत्याही निवाड्याच्या तरतुदींना बाधा न पोहचवता या योजनेमध्ये अन्यथा विनिर्देशपूर्वक तरतूद केली नसेल तर नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यामधील कंत्राटाची गर्भित शर्त अशी असेल की, वेतनाचे दर, भत्ते आणि अतिकालिक काम, कामाचे तास, विश्रांतीचा काळ, भरपगारी रजा आणि त्यांचे काम योग्य व कार्यक्षमरित्या पार पाडण्याकरिता आवश्यक असणारा गणवेश, बूट, विजेरी, बॅटरी इत्यादींच्या पुरवठ्यासह सेवेच्या इतर शर्ती, या खंडाच्या उप खंड (२), (३), (४), (५) व (६) च्या तरतुदींच्या अधीनतेने, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या प्रत्येक प्रवर्गासाठी मंडळाकडून निश्चित करण्यात येतील अशा असतील.

(२) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाकरिता वेतनाचा दर, भत्ते आणि अतिकालिक काम, कामाचे तास, विश्रांतीचा काळ, भरपगारी रजा आणि सेवेच्या इतर शर्ती (यात यापुढे “सेवेच्या शर्ती” म्हणून एकत्रितपणे निर्देश केलेल्या) निश्चित करण्याच्या किंवा त्यात सुधारणा करण्याच्या किंवा त्यात फेरबदल करण्याच्या प्रयोजनासाठी मंडळ, योजनेमध्ये समावेश असलेल्या प्रमुख नियोक्ता संघटनेला किंवा सुरक्षा रक्षकांच्या संघटनेला किंवा श्रमिक संघांना, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाच्या संबंधात या योजनेनुसार निश्चित किंवा सुधारित किंवा फेरबदल करण्यात आलेल्या सेवाशर्तींच्या संबंधात त्यांना योग्य वाटतील अशी अभिवेदने करण्यासाठी विनंती करील. अशी प्रमुख नियोक्ता संघटना आणि सुरक्षा रक्षकांची संघटना किंवा श्रमिक संघ नसल्यास, मंडळाला योग्य वाटेल अशा रीतीने नोटीस प्रसिद्ध करून नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता आणि मंडळाचे सुरक्षा रक्षक यांच्याकडून अशी अभिवेदने मागविता येतील.

(३) असे प्रत्येक अभिवेदन लेखी असेल आणि ते मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा कालावधीमध्ये करण्यात येईल आणि नियोक्त्यांची (त्या रकमा) देण्याची किंवा त्या शर्तीचे पालन करण्याची क्षमता किंवा अभिवेदन करणाऱ्या व्यक्तीस संबद्ध वाटतील अशा, इतर परिस्थिती विचारात घेऊन अभिवेदन करणाऱ्या व्यक्तीच्या मते वाजवी असणाऱ्या सेवाशर्ती, त्यात नमूद केलेल्या असतील.

(४) मंडळ, पूर्वोक्त अभिवेदने असल्यास विचारात घेईल आणि त्यांच्यासमोर ठेवण्यात आलेल्या सर्व साहित्याची तपासणी केल्यानंतर, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या संबंधित सेवाशर्ती निश्चित करील किंवा त्यात सुधारणा करील किंवा यथास्थिती त्यात फेरबदल करील.

(५) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या सेवाशर्ती निश्चित करताना, त्यात सुधारणा करताना किंवा यथास्थिती त्यात फेरबदल

करताना मंडळ, राहणी खर्च, स्थानिक क्षेत्रातील तुलनात्मक नोकऱ्यांमधील प्रचलित सेवाशर्ती वेतन देण्याची नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची क्षमता आणि मंडळास संबद्ध वाटेल अशी इतर परिस्थिती लक्षात घेईल.

(६) मंडळाने निश्चित केलेल्या, सुधारणा केलेल्या किंवा यथास्थिती फेरबदल केलेल्या सेवाशर्ती मंडळ ठरवील अशा दिनांकापासून भविष्यलक्षी किंवा भूतलक्षी प्रभावाने अंमलात येतील. मंडळाचा निर्णय मंडळास योग्य वाटेल अशा रीतीने नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना कळविण्यात येईल.

३१. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्त्यांचे संवितरण : नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून प्रत्येक महिन्याला मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना देय असलेले वेतन व इतर भत्ते, मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा महिना अखेरीच्या नंतरच्या कालावधीमध्ये नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून मंडळाच्या सचिवाकडे धनादेशाद्वारे भरणा करण्यात येतील. त्यानंतर सचिव या योजनेअन्वये मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांकडून वसुली योग्य असलेल्या वजातींना, काही असल्यास, अधीन राहून प्रत्येक महिन्याच्या विनिर्दिष्ट तारखेला मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर देय असल्यास रकमा संवितरीत करण्याची व्यवस्था करील ;

परंतु, मंडळ त्याला योग्य वाटल्यास आणि त्याने निर्धारित केलेल्या शर्तींना अधीन राहून, मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा कालावधीमध्ये आणि अशा रीतीने, प्राधिकृत केल्या असतील अशा आणि योजनेअन्वये त्यांच्याकडून वसुली योग्य असतील अशा वजाती केल्यानंतर, सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्ते थेट देण्याची नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याला परवानगी देईल.

३२. शिस्तभंगाची कार्यपद्धती : (१) (एक) एखाद्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याने योजनेच्या तरतूदींचे पालन करण्यात कसूर केल्याची माहिती तक्रारीद्वारे किंवा अन्यथा प्राप्त झाल्यावर, आस्थापना अधिकारी त्या बाबींचा तपास करील आणि त्याबाबतीत त्याची खात्री झाल्यावर तो त्या नियोक्त्यास लेखी ताकीद देईल, किंवा;

(दोन) जर आस्थापना अधिकाऱ्याच्या मते कठोर शिक्षा द्यावयाची असल्यास तो ही बाब अध्यक्षास कळवील, त्यानंतर अध्यक्ष, त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे पुढील तपासणी करवील व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यावर ठपका ठेवील आणि ठपका ठेवल्याबाबतची नोंद त्याच्या अभिलेखाविषयक कागदपत्रांमध्ये करील.

(२) जो या योजनेच्या कोणत्याही तरतूदींचे पालन करण्यास कसूर करील किंवा कोणतीही गैरशिस्त अथवा गैरवर्तन करील अशा मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाची लेखी तक्रार आस्थापना अधिकाऱ्याकडे करण्यात येईल व आस्थापना अधिकारी त्या प्रकरणाचा तपास केल्यानंतर त्याच्यावर पुढीलपैकी कोणतीही शिक्षा लादू शकेल :-

- (क) त्याला लेखी ताकीद देणे,
- (ख) २४ तासांच्या आत त्याची बदली करणे,
- (ग) त्याला चार दिवसांपेक्षा अधिक नसेल एवढ्या कालावधीसाठी निलंबित करणे,
- (घ) चार दिवसांच्या वेतनाइतकी रक्कम (वेतन) कापून घेणे (मूळ वेतन + महागाई भत्ता),
- (ड) १५ दिवसांहून अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी त्याला काढून टाकणे आणि मंडळाच्या प्रतीक्षा संकोषावर त्याला ठेवणे.

(३) उपखंड (२) मध्ये तरतूद केलेल्या शिक्षेपेक्षा अधिक कठोर शिक्षा देण्यात यावी असे आस्थापना अधिकाऱ्याचे मत झाल्यास तो ही बाब अध्यक्षास कळवील.

(४) संकोषामधील एखाद्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने या योजनेच्या कोणत्याही तरतूदींचे पालन करण्यात कसूर केली आहे, अथवा त्याने कोणतीही गैरशिस्त किंवा गैरवर्तन केले आहे, अथवा कोणत्याही अन्य रीतीने तो अकार्यक्षम आहे याबद्दल लेखी अहवाल उपखंड (३) अनुसार आस्थापना अधिकाऱ्याकडून किंवा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून किंवा कोणत्याही अन्य व्यक्तीकडून मिळाल्यास अध्यक्षास त्याला योग्य वाटेल अशी पुढील तपासणी करता येईल, अथवा ती करवून घेता येईल आणि त्यानंतर संबंधित सुरक्षा रक्षकाच्या संबंधात पुढीलपैकी कोणताही उपाय योजता येईल, म्हणजेच पुढीलपैकी कोणतीही शिक्षा लादता येईल :-

- (क) पंधरा दिवसांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी त्याला निलंबित करणे,
- (ख) पंधरा दिवसांच्या वेतनाइतकी रक्कम (वेतन) कापून घेणे,
- (ग) ३ महिन्यांहून अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी त्याला काढून टाकणे आणि मंडळाच्या प्रतीक्षा संकोषामध्ये त्याला ठेवणे,
- (घ) त्याला एक महिन्याची नोटीस देऊन, अथवा त्याऐवजी महागाई भत्त्यासह एक महिन्याचे वेतन देऊन त्याची सेवा समाप्त करणे, अथवा,
- (ड) त्याला बडतर्फ करील किंवा बडतर्फ करून त्याच्यावर खटला भरणे.

(५) या खंडाअन्वये कोणतीही कारवाई करण्यापूर्वी संबंधित व्यक्तीस, तिच्यावर ही कारवाई का करण्यात येऊ नये याबाबत कारण देण्याची संधी देण्यात येईल.

(६) वरील उपखंड (२) व (४) खालील करावयाची तपासणी प्रलंबित असताना अध्यक्ष, संबंधित मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास निलंबित करता येईल.

३३. नोकरीची समाप्ती : (१) मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची नोकरी या योजनेच्या तरतूदींना अनुसरून असेल त्या व्यतिरिक्त समाप्त करण्यात येणार नाही.

(२) मंडळ संकोषातील मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, आपली संकोषातील मंडळाची नोकरी, मंडळाला चौदा दिवसांची लेखी नोटीस दिल्याशिवाय किंवा त्या बदल्यात महागाई भत्त्यासह चौदा दिवसांचे वेतन जमा केल्याशिवाय सोडणार नाही.

(३) आस्थापना अधिकारी, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडे नोकरी करीत असलेल्या मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक हा सुरक्षा रक्षक म्हणून शारीरिकदृष्ट्या व मानसिकदृष्ट्या अयोग्य आहे अशी नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून तक्रार प्राप्त झाल्यानंतर, तक्रारीच्या खरेपणाविषयी त्याचे समाधान झाले तर अशा सुरक्षा रक्षकाला वैद्यकीय परीक्षेसाठी वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे पाठवील आणि वैद्यकीय अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर आस्थापना अधिकारी याबाबतीत योग्य ती कार्यवाही करण्यासाठी हे प्रकरण मंडळाकडे पाठवील.

(४) मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाची मंडळाकडील नोकरी उपखंड (१) व (२) अनुसार समाप्त करण्यात आली असल्यास त्याचे नाव मंडळाच्या नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून तात्काळ काढून टाकण्यात येईल.

३४. मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नावे वगळण : नियोक्ता अभिकरण, काढून टाकण्यात आलेल्या सुरक्षा रक्षकांची नावे, ती काढून टाकण्यात आल्यापासून सात दिवसांच्या आत कारणांसह मंडळाला व जवळच्या पोलीस ठाण्याला कळवील.

३५. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांनी अपील करणे : (१) या खंडामध्ये अन्यथा तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त खंड ३२ अन्वये प्राधिकाऱ्याने मंजूर केलेल्या आदेशाने व्यथित असेल असा मंडळ संकोषातील नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आस्थापना अधिकाऱ्याच्या आदेशाविरुद्ध अध्यक्षाकडे आणि अध्यक्षाच्या आदेशाविरुद्ध राज्य शासनाकडे अपील दाखल करू शकेल.

(२) (एक) सुरक्षा रक्षकाला एका विशिष्ट प्रवर्गात ठेवणे, किंवा ;

(दोन) खंड १४ अन्वये नोंदणी नाकारणे, किंवा ;

(तीन) तो ज्या प्रवर्गाचा असेल त्या प्रवर्गाचे नसलेले कोणतेही काम करण्यास खंड २४(४) अन्वये त्यास भाग पाडणे, यासारख्या सचिवाने दिलेल्या आदेशाने व्यथित झाला असेल अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(३) खंड १५ अनुसार दिलेल्या आदेशाने व्यथित झाला असे अशा मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(४) ज्यांची नावे नोंदवहीचा किंवा अभिलेखाचा आकार कमी करण्यासाठी म्हणून नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकावयाची आहेत अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या प्रवर्गामध्ये एखादा मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक येत आहे, हे नाव काढून टाकण्याचे कारण असेल तर मंडळाच्या अनुदेशानुसार नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून त्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचे नाव काढून टाकण्याबाबत रीतसर नोटीस दिलेली असेल त्याबाबतीत कोणतेही अपील करता येणार नाही ;

परंतु, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने आपण मंडळाच्या अनुदेशांमध्ये निर्दिष्ट केलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या प्रवर्गात मोडत नसल्याचे अभिकथन केल्यास त्याबाबत अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(५) उपखंड (१) (३) किंवा (४) मध्ये निर्दिष्ट केलेले प्रत्येक अपील लेखी स्वरूपात करण्यात येईल आणि ज्या आदेशाविरुद्ध ते करायचे आहे तो आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून चौदा दिवसांच्या आत ते दाखल करण्यात येईल ;

परंतु, अपील प्राधिकारी कारणे नमुद करून त्या चौदा दिवसांची मुदत समाप्त झाल्यावर केलेले अपील दाखल करून घेऊ शकेल.

३६. नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांनी केलेले अपील : (१) खंड ३२ अन्वये आस्थापना अधिकाऱ्याने दिलेल्या आदेशाने व्यथित झालेला असेल अशा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याला अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(२) उपखंड (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेले प्रत्येक अपील लेखी स्वरूपात करण्यात येईल आणि ज्या आदेशाविरुद्ध ते करावयाचे आहे तो आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून चौदा दिवसांच्या आत ते दाखल करण्यात येईल ;

परंतु, अपील प्राधिकाऱ्याला कारणे नमुद करून त्यासाठी चौदा दिवसांची मुदत समाप्त झाल्यावर केलेले अपील दाखल करून घेता येईल.

३७. अध्यक्षाचे पुनरीक्षणाचे अधिकारी : या योजनेमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी अध्यक्षाला खंड ३२ अन्वये आस्थापना अधिकाऱ्याने काढलेल्या आदेशांच्या बाबतीत, तो आदेश ज्यात काढण्यात आला असेल अशा कोणत्याही कार्यवाहीबाबतचा अभिलेख, त्या आदेशाची वैधता व औचित्य याबद्दल स्वतःची खात्री करून घेण्याच्या प्रयोजनार्थ केव्हाही मागविता येईल आणि त्या संबंधात त्याला आवश्यक वाटेल असा आदेश काढता येईल.

३८. वादांचे निराकरण : मंडळाला आवश्यकता वाटल्यास, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता किंवा नियोक्ता अभिकरण किंवा मंडळ किंवा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक यांच्याकडून उपस्थित केल्या गेलेल्या कोणत्याही वादावर, सचिव, महाराष्ट्र शासन यांच्या अध्यक्षतेखालील अधिकाऱ्यांच्या मंडळाकडून (पॅनेलकडून) सुनावणी करण्यात येईल.

३९. विवक्षित अपिलांच्या बाबतीत आदेश तहकुब करणे : एक महिन्याची नोटीस देऊन दिलेल्या नोकरी समाप्तीच्या आदेशाविरुद्ध मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने खंड ३५ च्या तरतूदींना अनुसरून अपील केले असेल त्याबाबतीत, अपील प्राधिकाऱ्याला अपीलाची सुनावणी होऊन ते निकालात काढण्यात येईपर्यंत, ज्याविरुद्ध अपील करण्यात आले असेल, त्या आदेशाची अंमलबजावणी तात्पुरती स्थगित ठेवता येईल.

४०. योजना चालविण्याचा आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी सुखसोयी व लाभ यांची तरतूद करण्याचा खर्च : (१) ही योजना चालविण्याचा खर्च आणि या अधिनियमामध्ये व या योजने अन्वये तरतूद केल्यानुसार मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना निरनिराळे फायदे, सुविधा व सुखसोयी पुरविण्याचा खर्च मंडळाच्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांनी मंडळास दिलेल्या रकमेतून भागविण्यात येईल. प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता त्यांच्याकडे काम करण्यासाठी नेमून दिलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या बाबतीत, मंडळ वेळोवेळी जाहीर नोटीशीद्वारे किंवा लेखी आदेशाद्वारे नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना विनिर्दिष्ट करील अशी रक्कम आणि मंडळ निदेश देईल अशा रीतीने व अशावेळी कर वसुलीद्वारे मंडळाला देईल. त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना भूतलक्षी व भविष्यलक्षी प्रभावाने कर वसुलीची रक्कम भरण्यास फर्मावित येईल.

(२) ज्याला ही योजना लागू असेल असा नियोक्ता, त्याने स्वतःची नोंदणी या योजनेच्या खंड १३ मध्ये दिलेल्या कालमर्यादेच्या आत किंवा त्यानंतरच्या कोणत्याही काळात केलेली असली तरीही ज्या तारखेपासून ही योजना त्याला लागू होईल त्या तारखेपासून मंडळाने वेळोवेळी विनिर्दिष्ट केल्यानुसार कर वसुलीच्या रकमा भरील. वेतन, भत्ते, वसुली इत्यादी निश्चित करण्यासाठी शासनाकडून मंडळ घटीत करण्यात येईल.

(३) उपखंड (१) अन्वये नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याची किती रक्कम भरावयाची आहे ती ठरविताना मंडळ, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या निरनिराळ्या प्रवर्गासाठी कर वसुलीचे निरनिराळे दर निश्चित करील. परंतु असे की, सारख्याच परिस्थितीत असणाऱ्या सर्व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांसाठी वसुलीचा सारखाच दर लागू असेल.

(४) मंडळ, राज्य शासनाच्या पूर्व मंजूरीशिवाय एकूण वेतन बिलाच्या पन्नास टक्क्यांहून अधिक अशी कोणतीही कर वसुल मंजूर करणार नाही.

(५) उपखंड (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या नियत प्रदानासाठी मागणी केली असता नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता ठेवीद्वारे किंवा मंडळास आवश्यक वाटेल अशा इतर प्रतिभूतीद्वारे मंडळाकडे रक्कम प्रदान करील.

(६) सचिव, ही चालविण्याच्या व तिला भांडवल पुरविण्याच्या संबंधात आवश्यक असेल अशा प्रकारची आकडेवारी विषयक आणि इतर माहिती मंडळाला वेळोवेळी पुरवील.

(७) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याने जर उपखंड (१) अन्वये त्यांच्याकडून देय असलेली रक्कम मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळेमध्ये भरण्यात कसुर केली तर सचिव नोटीस मिळाल्याच्या तारखेपासून तीन दिवसांमध्ये त्याची देय रक्कम त्याने भरली नाही तर नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविणे बंद करण्यात येईल, अशा अर्थाची नोटीस प्रमुख नियोक्त्यावर बजावील. नोटीशीचा कालावधी संपल्यावर सचिव, कसुरदार प्रमुख नियोक्त्याला, तो त्याची देय रक्कम भरीपर्यंत, मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविणे बंद करील.

४१. भविष्य निर्वाह निधी व उपदान : (१) मंडळ, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी अंशदायी भविष्य निर्वाह निधीची तरतूद करण्यासाठी नियम तयार करील आणि ते प्रवर्तित करील. ह्या नियमात अंशदानाचे दर, रक्कम भरण्याची रीत व पद्धत आणि आवश्यक समजण्यात येतील अशा इतर बाबी यासाठी तरतूद करण्यात येईल. तथापि, कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी व संकीर्ण उपबंध अधिनियम, १९५२ (१९५२ चा १९) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या दरापेक्षा अंशदानाचा दर कमी नसेल ;

परंतु असे की, नियम तयार करण्यात येईपर्यंत मंडळाने अंशदानाचा दर व रक्कम भरण्याची रीत व पद्धत निश्चित करणे हे कायदेशीर असेल.

(२) अंशदायी भविष्य निर्वाह निधीसाठी नियम तयार करताना मंडळ कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी व संकीर्ण उपबंध अधिनियम, १९५२ (१९५२ चा १९) याच्या वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आल्याप्रमाणे असलेल्या तरतूदी आणि त्याखाली कोणत्याही आस्थापनेसाठी तयार करण्यात आलेल्या योजना विचारात घेईल.

(३) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना उपदान प्रदान करण्यासाठी मंडळ नियम तयार करील.

(४) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना उपदान देण्यासाठी नियम तयार करताना, उपदान प्रदान अधिनियम, १९७२ (१९७२ चा ३९) याच्या वेळोवेळी सुधारणा केल्यानुसार असलेल्या तरतूदी मंडळ विचारात घेईल.

(५) मंडळाने तयार केलेले भविष्य निर्वाह निधी व उपदानाचे नियम राज्य शासनाच्या पूर्वमान्यतेच्या अधीन असतील.

४२. शास्ती : (१) जो कोणी खंड १३, २४(७), २५, २६, २७ किंवा २८ यांच्या तरतूदींचे उल्लंघन करील त्याला अपराध सिद्धीनंतर असे उल्लंघन हे पहिलेच उल्लंघन असेल त्याबाबतीत तीन महिन्यांपर्यंत असू शकेल, इतक्या कालावधीची, कारावासाची किंवा पाचशे रुपयांपर्यंत असू शकेल. इतक्या द्रव्यदंडाची किंवा दोन्ही शिक्षा होतील आणि जेथे असे उल्लंघन हे त्यानंतरचे कोणतेही उल्लंघन असेल तेथे सहा महिने असू शकेल, इतक्या कालावधीची, कारावासाची किंवा एक हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल, इतक्या द्रव्यदंडाची किंवा दोन्ही शिक्षा होतील. अपराध सिद्धीनंतरही पुढे असे उल्लंघन चालू राहीले तर असे उल्लंघन पुढे चालू राहीलेल्या अशा प्रत्येक दिवसासाठी शंभर रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या आणखी दंडाची शिक्षा होईल.

(२) हा अधिनियम आणि त्याखाली तयार केलेली ही योजना याखाली नियोक्ता अधिकरणाकडून एखादा अपराध झाला असेल आणि असे सिद्ध झाले असेल की, तो अपराध नियोक्ता अधिकरणाचा मालक, भागीदार, संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा इतर अन्य अधिकारी यांच्या संमतीने किंवा मुकानुमतीने किंवा त्यांनी कोणत्याही प्रकारे दुर्लक्ष केल्यामुळे झाला आहे तर असा मालक, व्यवस्थापक, सचिव, भागीदार, संचालक किंवा कोणताही अधिकारी हासुद्धा त्या अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे मानण्यात येईल आणि त्यानुसार त्यांच्याविरुद्ध खटला भरण्यास व शिक्षा दिली जाण्यास ते पात्र असतील.

४३. निरसन व बचाव : महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, १९८१ ही याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे ;

परंतु असे की या निरसित झालेल्या योजनेतील कोणत्याही तरतूदी अंतर्गत कारवाई करण्यात आली असेल किंवा कोणतीही कृती करण्यात आलेली असेल आणि जर ती या योजनेतील तरतूदींशी विसंगत नसेल तर ती कृती अथवा कारवाई योजनेतील समांतर तरतूदींनुसार करण्यात आली आहे असे गृहीत धरण्यात येईल.

अनुसूची

(१) बृहन्मुंबई, (२) ठाणे, (३) नागपूर, (४) औरंगाबाद, (५) पुणे, (६) नाशिक, (७) रायगड, (८) धुळे, (९) नंदुरबार, (१०) जळगाव, (११) सांगली, (१२) सातारा, (१३) सोलापूर, (१४) अहमदनगर, (१५) अमरावती, (१६) अकोला, (१७) वाशिम, (१८) यवतमाळ, (१९) बुलढाणा, (२०) चंद्रपूर, (२१) गडचिरोली, (२२) कोल्हापूर, (२३) रत्नागिरी, (२४) सिंधुदूर्ग, (२५) जालना, (२६) वर्धा, (२७) भंडारा, (२८) गोंदिया.

प्रपत्र “ब”

महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१.-- क्र. एसजीए-२०१७/प्र.क्र. २८७/कामगार-५.— महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१ (१९८१ चा महा. ५८) याच्या कलम ४ च्या पोट कलम (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा आणि त्याबाबतीत महाराष्ट्र शासनास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकाराचा वापर करून आणि सल्लागार समितीबरोबर विचारविनिमय केल्यानंतर महाराष्ट्र शासन याद्वारे, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, १९८१ यामध्ये सुधारणा करीत आहे. उक्त अधिनियमाच्या, उक्त कलम ४ च्या पोट कलम (१) याद्वारे आवश्यक असल्याप्रमाणे ही योजना यापूर्वीच प्रकाशित करण्यात आली आहे.

१. शीर्षक : (१) या योजनेस, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, २०१९ असे म्हणावे,

(२) सदर योजना पुढील नमूद दिनांकापासून अंमलात येईल,-

(अ) १२ नोव्हेंबर २००२, बृहन्मुंबई आणि ठाणे जिल्ह्यांत,

(ब) ५ डिसेंबर २००२ नागपूर, औरंगाबाद, पुणे, नाशिक आणि रायगड जिल्ह्यांत,

(क) २१ फेब्रुवारी २०१२ धुळे, नंदुरबार, जळगांव, सांगली, सातारा, सोलापूर, अहमदनगर, अमरावती, अकोला, वाशिम, यवतमाळ, बुलढाणा, चंद्रपूर, गडचिरोली, कोल्हापूर, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, जालना, वर्धा, भंडारा आणि गोंदिया जिल्ह्यांत,

(ड) १८/०३/२०१९ लातूर, उस्मानाबाद बीड या जिल्ह्यांत.

२. उद्दिष्टे आणि प्रयुक्ती : (१) उद्दिष्टे : या योजनेची उद्दिष्ट पुढीलप्रमाणे आहेत :—

कारखान्यात आणि आस्थापनेत नोकरीला असणाऱ्या खाजगी सुरक्षा रक्षकांची नोकरी नियमित करणे आणि त्यांच्या नोकरीच्या अटी व शर्ती आणि कल्याण यासाठी एखाद्या मंडळाची स्थापना करून त्याद्वारे त्या बाबींसाठी आणि त्यांच्याशी संबंधित बाबींसाठी अधिक चांगल्या तरतूदी करणे.

(२) प्रयुक्ती .— ही योजना संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यातील सर्व सुरक्षा रक्षक मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आणि यासोबत जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या क्षेत्रातील कोणत्याही कारखान्यात किंवा आस्थापनेत कामावर नियोक्ता अभिकरणाच्या नोकरीतील नेमलेला सुरक्षा रक्षक आणि नोंदणीकृत नियोक्ता अभिकरणे आणि नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते यांना लागू होईल.

३. निर्वचन .— (१) या योजनेत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,

(२) “अधिनियम” याचा अर्थ महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१ (१९८१ चा ५८) असा आहे.

(क) “नियत दिवस” याचा अर्थ, या योजनेच्या प्रारंभाचा दिवस असा आहे,

(ख) “मंडळ” याचा अर्थ, अनुसूचिमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या क्षेत्रांसाठी अधिनियमाच्या कलम ६ अन्वये घटीत केलेले सुरक्षा रक्षक मंडळ असा आहे,

(ग) “मंडळ सकोष” (pool) याचा अर्थ, मंडळाने ठेवलेली नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची यादी किंवा नोंदवही असा आहे. परंतु त्यात थेट नोकरीला ठेवलेल्या सुरक्षा रक्षकांचा “इतर संकोषात” नोंदलेल्या सुरक्षा रक्षकांचा समावेश होणार नाही,

(घ) “अध्यक्ष” याचा अर्थ, मंडळाचा अध्यक्ष असा आहे,

(ड) “नियोक्ता अभिकरण” याचा अर्थ, या अधिनियमाच्या कलम २(३) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे नियोक्ता संज्ञेच्या, अर्थातर्गत जे नियोक्ता अभिकरण सुरक्षा रक्षकांना थेट नोकरीस लावते आणि प्रमुख नियोक्त्याला त्याच्या कारखान्यात किंवा आस्थापनेत तैनात करण्यासाठी त्यांचा पुरवठा करते व ज्याच्या सुरक्षा रक्षकांना शासनाद्वारे सूट देण्यात आली आहे असे नियोक्ता अभिकरण असा आहे,

(च) “इतर संकोष” याचा अर्थ, मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सूट मिळालेल्या सुरक्षा रक्षकांची मंडळाने ठेवलेली यादी किंवा नोंदवही असा आहे,

(छ) “आस्थापना अधिकारी” याचा अर्थ, खंड ४ अन्वये मंडळाने नियुक्त केलेला आस्थापना अधिकारी असा आहे,

(ज) “संकोष सुरक्षा रक्षक” याचा अर्थ, ज्याचे नाव सद्यस्थिती मंडळ सकोष किंवा इतर संकोष यामध्ये नोंदलेले आहे असा सुरक्षा रक्षक, असा आहे,

(झ) “नियोक्ता अभिकरणाची नोंदवही” याचा अर्थ, नोंद (ड) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे असलेल्या व मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाची, मंडळाने योजनेअंतर्गत ठेवलेली नोंदवही असा आहे,

(त्र) “प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही” याचा अर्थ, या योजनेअंतर्गत मंडळाने ठेवलेली प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही असा आहे,

(ट) “सुरक्षा रक्षकांची नोंदवही” याचा अर्थ, मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेले नियोक्ता अभिकरणांचे सुरक्षा रक्षक यांची या योजनेअंतर्गत ठेवलेली नोंदवही असा आहे,

(ठ) “प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही” याचा अर्थ, मंडळाने ठेवलेल्या नोंदवहीत ज्याच्या नावाची त्या त्या काळापुरती प्रमुख नियोक्ता नोंदवहीत नोंद करण्यात आलेली आहे असा प्रमुख नियोक्ता असा आहे,

(ड) “मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक” किंवा “मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाचे सुरक्षा रक्षक” याचा अर्थ, सुरक्षा रक्षकांच्या नोंदवहीत त्या त्या काळापुरती ज्या व्यक्तीच्या नावाची नोंद करण्यात आली आहे अशी व्यक्ती असा आहे,

(ढ) “नियम” याचा अर्थ, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) नियम, १९८१ असा आहे,

(३) या योजनेत वापरण्यात आलेले परंतु व्याख्यान केलेले शब्द व शब्दप्रयोग यांना अधिनियमात जो अर्थ नेमून दिलेला असेल तोच अर्थ असेल.

४. मंडळाचा सचिव, आस्थापना अधिकारी आणि इतर कर्मचारी .— मंडळाला, त्याला योग्य वाटतील अशा अटींवर व शर्तींवर सचिव, आस्थापना अधिकारी आणि इतर अधिकारी व कर्मचारी यांची नियुक्ती करता येईल :

परंतु, ज्याचे भत्ते वगळता कमाल मासिक वेतन रुपये ५,५००/- आणि त्याहून अधिक आहे असे कोणतेही पद राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेशिवाय मंडळाला निर्माण करता येणार नाही आणि अशा पदांवर कोणाचीही नियुक्ती करता येणार नाही :

परंतु, आणखी असे की, तीन महिन्यांहून अधिक कालावधी नसेल अशा रजामुदती रिक्त पदावर कोणतीही नियुक्ती करण्यासाठी राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेची आवश्यकता असणार नाही.

५. **मंडळाची कार्ये** .— (१) मंडळास या योजनेची खंड २ मध्ये निर्दिष्ट केलेली उद्दिष्टे पार पाडण्यासाठी त्यास इष्ट वाटतील अशा उपाययोजना तसेच पुढील उपाययोजना करता येतील :—

(एक) कोणत्याही कारखान्यातील किंवा आस्थापनेतील सुरक्षा विषयक काम किंवा राखण आणि पहाराविषयक काम सुकर करण्यासाठी व पार पाडण्यासाठी मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या पर्याप्त पुरवठ्याची व संपूर्ण आणि योग्य वापराची खात्री करून घेणे,

(दोन) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची नोंदवहीवरील किंवा अभिलेखांवरील संख्या आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येत करावयाची वाढ किंवा घट निर्धारित करणे आणि तिचे पुनर्विलोकन वेळोवेळी करित रहाणे,

(तीन) या योजनेच्या तरतुदीनुसार, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही ठेवणे, तिचे समायोजन करणे आणि तिचे परिरक्षण करणे व त्यात कोणत्याही नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या नावाची नोंद करणे,

(चार) जे कामासाठी तात्पुरते उपलब्ध नाहीत आणि ज्यांच्या अनुपस्थितीस मंडळाने मान्यता दिली आहे अशा, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची कोणतीही नोंदवही किंवा अभिलेख यासह आवश्यक असतील अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या अशा नोंदवह्या किंवा अभिलेख वेळोवेळी ठेवणे, त्यांचे समायोजन करणे आणि परिरक्षण करणे,

आणि जेथे परिस्थितीनुसार तसे करणे आवश्यक असेल तेथे, मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचे नाव, एकतर त्याच्या स्वतःच्या विनंतीवरून किंवा योजनेच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकणे,

(पाच) मंडळाच्या सर्व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे मंडळाकडून निर्धारित करण्यात येतील त्याप्रमाणे गट करणे किंवा पुनर्गट करणे आणि मंडळाच्या एखाद्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या अर्जावरून त्या मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या गटांचे पुनर्विलोकन करणे,

(सहा) या योजनेव्यतिरिक्त अन्यत्र ज्यासाठी तरतूद करण्यात आली नसेल अशा वैद्यकीय सेवांसह मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या कल्याणासाठीच्या सेवांसाठी निधीच्या उपलब्धतेस अधीन राहून तरतूद करणे,

(सात) या योजनेचा खर्च, वेतने, वसुली यासाठी नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून अंशदान आणि या योजनेखालील इतर अंशदाने वसूल करणे,

(आठ) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्ते संवितरीत करणे,

(नऊ) ज्या ठिकाणी मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक काम करीत असतील त्या ठिकाणी या योजनेव्यतिरिक्त अन्यत्र ज्यासाठी तरतूद करण्यात आली नसेल अशा आरोग्यविषयक आणि सुरक्षा विषयक उपाययोजनांसाठी निधीच्या उपलब्धतेच्या अधीनतेने तरतूद करणे,

(दहा) मंडळाच्या सुरक्षा रक्षकांच्या कल्याण निधीच्या नियमांनुसार, जेव्हा निधी घटीत करण्यात आला असेल तेव्हा अशा निधीसाठी, सर्व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून अंशदान वसूल करून त्या निधीचे परिरक्षण आणि प्रशासन करणे,

(अकरा) जेव्हा मंडळाच्या संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी भविष्य निर्वाह निधी आणि उपदान निधी घटीत करण्यात येतील तेव्हा अशा निधीचे परिरक्षण करणे व त्यांचे प्रशासन करणे,

(बारा) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी शारीरिक प्रशिक्षणाची सोय करण्यासाठी पुरेशा पायाभूत सुविधांची तरतूद करणे,

(तेरा) भत्ते वगळता दरमहा रुपये ५,५००/- पेक्षा कमी असेल एवढे कमाल वेतन असलेली पदे निर्माण करण्यास मंजूरी देणे आणि अशा पदांवर नियुक्ती करणे.

(२) मंडळाकडे विहित असणारी मालमत्ता, निधी आणि इतर भत्ता या योजनेच्या तरतुदींच्या अधीनतेने आणि या योजनेच्या प्रयोजनार्थ, मंडळ धारण करील आणि त्यांचे उपयोजन करील.

(३) मंडळाकडे त्याचा स्वतःचा निधी असेल आणि ते स्वतः त्याचे परिरक्षण करील व त्या निधीमध्ये पुढील रकमा जमा करण्यात येतील,

(क) राज्य शासनाकडून मंडळास प्राप्त झालेल्या सर्व रकमा,

(ख) या योजनेअंतर्गत, मंडळास प्राप्त झालेली सर्व फी, मजुरी व कर वसुली,

(ग) मालमत्ता व इतर भत्ता यांच्या विक्रीच्या व विल्हेवाटीच्या मार्गाने मंडळास प्राप्त झालेल्या सर्व रकमा,

(घ) प्रतिभूती व ठेवी यामधील गुंतवणूकीवरील व्याज भाडे आणि अन्य कोणत्याही रितीने किंवा स्वरूपात आणि कोणत्याही अन्य साधनांपासून मंडळास मिळणाऱ्या सर्व रकमा.

(४) निधीचा भाग असणाऱ्या सर्व रकमा कोणत्याही राष्ट्रीयकृत बँकेच्या बचत किंवा ठेव खात्यात ठेवण्यात येतील. अशा खात्यांचे व्यवहार, मंडळ प्राधिकृत करील अशा मंडळाच्या अधिकाऱ्यांकडून करण्यात येतील.

स्पष्टीकरण .— या उपखंडाच्या प्रयोजनार्थ “राष्ट्रीयकृत बँक” याचा अर्थ, बँक व्यवसायी कंपन्या (उपक्रमांचे संपादन व हस्तांतरण) अधिनियम, १९७० (१९७० चा ५) आणि तसेच बँक व्यवसायी कंपन्या (उपक्रमांचे संपादन व हस्तांतरण) अधिनियम, १९८० (१९८० चा ४०) यांच्या पहिल्या अनुसूचीच्या स्तंभ-२ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली बँक असा आहे.

(५) मंडळ स्वतःसाठी पुरेशा साधनसंपत्तीची तरतूद करण्याच्या हेतूने राज्य शासनाच्या पूर्व परवानगीने खुल्या बाजारातून किंवा अन्यप्रकारे पैसा उभारील.

(६) मंडळ त्याला ज्याच्याशी व्यवहार करावयाचा आहे अशा व्यक्ती, प्राधिकरणे किंवा आस्थापना यांच्याकडून मंडळास योग्य वाटतील अशा शर्तीवर ठेवी स्विकारील.

(७) मंडळ या योजनेत तरतूद करण्यात येईल अशा राखीव आणि इतर निर्दिष्ट निधीसाठी तरतूद करील.

(८) या योजनेअंतर्गत प्राधिकृत केलेल्या प्रयोजनांसाठी मंडळाच्या सर्वसाधारण निधीतून आणि त्यापैकी किंवा यथास्थितीत राखील आणि इतर निधीतून मंडळास योग्य वाटतील अशा रकमा खर्च करण्याचा मंडळाला प्राधिकार असेल.

(९) मंडळ ही योजना राबविण्याचा खर्च आणि या योजनेअंतर्गत सर्व जमा रकमा व खर्च यांचा योग्य हिशेब ठेवण्याची व्यवस्था करील.

(१०) मंडळ,

(अ) प्रत्येक वर्षी एप्रिलच्या पहिल्या दिवसानंतर आणि ३१ ऑक्टोबर पूर्वी शक्य तितक्या लवकर दिनांक ३१ मार्च रोजी संपणाऱ्या मागील वर्षामधील योजनेच्या कामकाजाचा वार्षिक अहवाल लेखापरीक्षण केलेल्या ताळेबंदासह आणि

(ब) मंडळाच्या बैठकीच्या कार्यवृत्तांताच्या प्रती राज्य शासनाला सादर करील.

(११) मंडळास,

(एक) विविध प्रवर्गांखाली नोंदणी करावयाच्या सुरक्षा रक्षकांची संख्या निश्चित करता येईल,

(दोन) नोंदवहीच्या आणि अपेक्षित आवश्यकतांच्या नियतकालिक आढाव्यानंतर, आवश्यक असेल त्याप्रमाणे, वेळोवेळी, नोंदवहीवरील कोणत्याही प्रवर्गातील सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येत वाढ किंवा घट करता येईल,

(तीन) सुरक्षा रक्षकांच्या नोंदणी प्रक्रियेचा अवलंब करून मंडळाच्या विहित केलेल्या एकूण नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येच्या ५ टक्क्यांहून अधिक नसतील इतक्या मंडळाच्या कोणत्याही प्रवर्गातील विनिर्दिष्ट संख्येतील सुरक्षा रक्षकांच्या तात्पुरत्या नोंदणीस विनिर्दिष्ट कालावधीसाठी मंजुरी देता येईल,

(चार) योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी आवश्यक असतील असे नमुने, अभिलेख, नोंदवह्या, विवरणपत्रे व तत्सम कागदपत्रे तयार करता येतील,

(पाच) सर्व संकोषातील नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची वेतने, भत्ते आणि निवृत्तीच्या वयासह सेवेच्या इतर शर्ती ठरविता येतील,

(सहा) मंडळाच्या आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणांच्या सर्व सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्ते यांचे संवितरण करण्याची रीत ठरविता येईल. सर्व सुरक्षा रक्षकांचे वेतन धनादेशाद्वारे देण्यात येईल,

(सात) खंड ४० अन्वये कर वसुलीचा दर निश्चित करता येईल,

(आठ) वार्षिक अर्थसंकल्प मंजूर करता येईल,

(नऊ) खंड ४ च्या तरतुदींना अधीन राहून मंडळाचा सचिव, आस्थापना अधिकारी व इतर कर्मचारी वर्ग यांचे नेमणूक करता येईल,

(दहा) या योजनेत कोणताही फेरबदल करण्याविषयीची राज्य शासनाकडे शिफारस करता येईल,

(अकरा) मंडळाचे नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक यांच्यामधील वाद मिटविता येईल,

(बारा) त्यास योग्य वाटेल अशा शर्तींना अधीन राहून या योजनेखालील आपली कोणतीही कार्ये, मंडळाचा अध्यक्ष, सचिव किंवा अन्य कोणताही अधिकारी यांच्याकडे लेखी सोपविता येतील,

(तेरा) सर्व सुरक्षा रक्षकांना कर्मचारी राज्य विमा योजना लागू करण्याची निश्चिती करता येईल.

६. वार्षिक अंदाज .— अध्यक्ष, दर वर्षाच्या फेब्रुवारी महिन्याच्या अखेरीपूर्वी घ्यावयाच्या विशेष बैठकीमध्ये, मंडळासमोर त्यानंतर येणाऱ्या एप्रिल महिन्याच्या पहिल्या दिवसापासून सुरू होणाऱ्या वर्षासाठीचा मंडळ वेळोवेळी विनिर्दिष्ट करील अशा तपशिलांसह व नमुन्यामध्ये योजनेचा वार्षिक अर्थसंकल्प मांडील. मंडळ अशाप्रकारे त्यास सादर करण्यात आलेल्या अंदाजांवर विचार करील आणि ते सादर करण्यात आल्यापासून चार आठवड्यांच्या आत, त्या अंदाजांमध्ये फेरफार न करता किंवा त्यास आवश्यक वाटेल त्याप्रमाणे फेरफार करून ते मंजूर करील.

७. अध्यक्षांच्या जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये .— मंडळाच्या अधिकारांना आणि कार्यांना बाधा न पोहोचविता अध्यक्ष या योजनेची समाधानकारक अंमलबजावणी करण्यासाठी सर्वसाधारणतः जबाबदार असे आणि त्याच्याकडे मंडळाच्या निदेशाच्या अधीनतेने व विशेष करून,

(क) सुरक्षा रक्षकांच्या नोंदवहीचे समायोजन करण्याबाबत मंडळाचे निर्णय त्वरेने अंमलात आणण्यात आले आहेत याची खात्री करण्यासाठी ;

(ख) सुरक्षा रक्षकांची तात्पुरती नोंदणी करण्यासाठी विलंब न लावता मंजूरी देण्यात आली आहे याची खात्री करण्यासाठी ;

(ग) या योजनेच्या कामकाजाचे पर्यवेक्षण व नियंत्रण करण्यासाठी ;

(घ) त्याला एखाद्या नियमबाह्य गोष्टीचा तपास लागल्यास किंवा अशी नियमबाह्य गोष्ट त्याच्या निदर्शनास आणून दिल्यास, उचित उपाययोजना करण्यासाठी ;

(ङ) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक योजनेतील सेवा भरतीचे आणि त्यात नाव नोंदण्याचा व त्यातून नाव काढून टाकण्याचा आणि नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे नियत वाटप करण्याचे विनियमन करण्यासाठी ;

(च) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या बदल्या व बढती यासंबंधी या योजनेच्या तरतुदींचे पालन झाले आहे याबद्दल खात्री करण्यासाठी ;

(छ) आवश्यक असेल तेव्हा वैद्यक मंडळे स्थापन करण्यासाठी ;

(ज) प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदणी करण्याकरिता या योजनेमध्ये नमूद केलेल्या शर्तीचे त्यांच्याकडून पालन झाले आहे याबद्दल खात्री करण्यासाठी ;

(झ) मंडळाने तयार केलेले सर्व नमुने, नोंदवह्या, विवरणे व दस्तऐवज यथोचितरित्या ठेवण्यात आले आहेत याची खात्री करण्यासाठी ;

(त्र) या योजनेच्या तरतुदीनुसार मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते यांच्याविरुद्ध शिस्तभंगाची कारवाई करण्यासाठी ;

(ट) नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ते यांनी खंड ३५ व ३६ खाली केलेल्या अपिलावर कार्यवाही करण्यासाठी ;

(ठ) मंडळाचे नोंदणीकृत नियोक्ते व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक यांच्याविरुद्ध करावयाच्या शिस्तभंगाच्या कारवाईशी निगडीत सर्व कार्ये, खंड ३२ अन्वये अनुज्ञा दिलेल्या मर्यादेपर्यंत पार पाडण्यासाठी ;

(ड) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना पुरेसे शारीरिक प्रशिक्षण, सुरक्षा विषयक प्रशिक्षण व अग्निशमन प्रशिक्षण देण्याकरिता किंवा उपलब्ध करून देण्याकरिता योग्य ती उपाययोजना करण्यासाठी, मंडळाने निर्णय अंमलात आणण्याचे अधिकार असतील.

८. सचिवाची कार्ये .— मंडळ व अध्यक्ष यांचे अधिकार व कार्ये यांना बाधा न पोहोचविता सचिव त्यांच्या कर्तव्यांचे पालन करताना या योजनेनुसार त्यांच्याकडे सोपविलेली कर्तव्ये पार पाडील आणि विशेषतः तो पुढील गोष्टींसाठी जबाबदार असेल,

(क) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही ठेवणे, तिचे समायोजन व परीक्षण करणे;

(ख) जे कामासाठी तात्पुरते उपलब्ध नाहीत आणि ज्यांच्या अनुपस्थितीस मंडळाने मान्यता दिलेली आहे, अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांच्या कोणत्याही नोंदवह्या किंवा अभिलेख यांसह मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या आणि मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांच्या आवश्यक असतील अशा नोंदवह्या किंवा अभिलेख ठेवणे व वेळोवेळी त्यांचे समायोजन व परीक्षण करणे आणि जेथे परिस्थितीनुसार तसे करणे आवश्यक असेल तिथे मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे नाव एकतर त्यांच्या विनंतीवरून किंवा या योजनेच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकणे;

(ग) कामासाठी उपलब्ध असतील आणि योजनेच्या तरतुदीनुसार अन्यत्र सेवानियुक्त केलेले नसतील अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे त्यावेळी सेवायोजन व नियंत्रण करणे;

(घ) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे मंडळाकडून मिळालेल्या सूचनानुसार यथोचित मंडळ संकोषामध्ये मंडळ ठरवून देईल असे गट करणे किंवा त्यांचा पुनर्गट करणे,

(ड) कामासाठी उपलब्ध आहेत अशा मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे नोंदणीकृत मुख्य नियोक्त्यांकडे नियत वाटप करणे आणि या प्रयोजनासाठी सचिव -

(एक) मंडळ संकोषामधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचा शक्य तेवढा पूर्णपणे उपयोग करून घेईल,

(दोन) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची नोकरी व मिळकत यांच्या अभिलेखांचे परिरक्षण करण्याची तरतूद करील.

(च) (एक) या योजनेअंतर्गत नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून कर वसुली किंवा अन्य कोणतेही अंशदान गोळा करणे,

(दोन) भविष्य निर्वाह निधी, विमा निधी किंवा या योजनेअंतर्गत घटीत करता येईल असा अन्य कोणताही निधी यामध्ये मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांकडून अंशदान गोळा करणे,

(तीन) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना कायदेशीररित्या देय असलेली सर्व रक्कम प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास प्रदान करणे आणि या, योजनेच्या तरतुदीनुसार अशा सुरक्षा रक्षकांना मंडळाकडून देय असलेल्या सर्व रकमांचे प्रदान करणे,

(छ) अर्थसंकल्पीय तरतुदींना अधीन राहून वेळोवेळी मंडळाकडून किंवा अध्यक्षीय कडून नियुक्तीसाठी प्राधिकृत करण्यात येईल अशा अधिकाऱ्यांना आणि कर्मचाऱ्यांना नियुक्त करणे,

(ज) ही योजना राबविण्यावरील खर्चाचा आणि त्यातील सर्व जमा व खर्च यांचा योग्य लेखा ठेवणे आणि वार्षिक अहवाल आणि लेखापरीक्षण केलेला ताळेबंद व नफा-तोटा लेखा विवरणपत्र तयार करून मंडळाला सादर करणे,

(झ) प्रत्येक वर्षाच्या १५ फेब्रुवारी रोजी किंवा त्यापूर्वी मंडळास सादर करण्यासाठी वार्षिक अर्थसंकल्प तयार करणे,

(त्र) सर्व नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे पूर्ण सेवा अभिलेख आणि सर्व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची अभिलेख पत्रे ठेवणे,

(ट) मंडळाच्या संकोषातील नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक कामासाठी उपलब्ध नसतील अशावेळी किंवा अध्यक्ष मान्य करील अशा अन्य परिस्थितीत, नोंदणी न केलेल्या सुरक्षा रक्षकांचे सेवायोजन प्राधिकृत करणे, आणि ;

(ठ) या योजनेच्या तरतुदींना अधीन राहून, मंडळाकडून किंवा अध्यक्षीय कडून वेळोवेळी त्यांच्याकडे नेमून देण्यात येतील अशी अन्य कार्ये पार पाडणे.

९. आस्थापना अधिकाऱ्याची कार्ये : सचिवाला, त्याची कर्तव्ये पार पाडण्यामध्ये आस्थापना अधिकारी सहाय्य करील आणि विशेषतः या योजनेच्या खंड ३२ द्वारे त्याला नेमून दिलेली कार्ये पार पाडील.

१०. नोंदवह्या ठेवणे : मंडळ पुढील नोंदवह्या ठेवील, त्या अशा -

(क) **प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदवही :** मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात नियोक्त्यांची नोंदवही ठेवण्यात व तिच्यामध्ये, योजनेअंतर्गत नोंदणी केलेल्या मंडळाच्या प्रमुख नियोक्त्यांची नावे, पत्ते व इतर तपशील यांची नोंद करण्यात येईल,

(ख) **नोंदणीकृत नियोक्ता अभिकरणाची नोंदवही :** मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात नोंदणीकृत नियोक्त्यांची अभिकरण नोंदवही ठेवण्यात येईल व तिच्यामध्ये, योजनेअंतर्गत असलेल्या नियोक्ता अभिकरणाची नावे आणि पत्ते व इतर तपशील याची नोंद करण्यात येईल,

(ग) **सुरक्षा रक्षकांची नोंदवही :** मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची व मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नोंदवही असेल आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची आणि मंडळाकडे नोंदणीकृत केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नावे, पत्ते व इतर तपशील ठेवण्यात येईल.

११. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे वर्गीकरण : मंडळ स्वतः वेळोवेळी निर्धारित करील त्याप्रमाणे, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांचे योग्य प्रवर्गांमध्ये वर्गीकरण करण्याची व्यवस्था करील.

१२. नोंदवह्यांमधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची संख्या निश्चित करणे : कोणत्याही प्रवर्गातील नोंदणी सुरू करण्यापूर्वी मंडळ नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांशी विचारविनिमय करून त्या प्रवर्गात आवश्यक असलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची संख्या निश्चित करील.

१३. (१) प्रमुख नियोक्त्यांची नोंदणी :

(क) मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक किंवा नियोक्ता अभिकरणांच्या सुरक्षा रक्षकांना शासनाने सूट दिली आहे. सुरक्षा रक्षकांना आपल्या आस्थापनेत नोकरीस लावणारा प्रत्येक प्रमुख नियोक्ता, मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात अर्ज करून मंडळाकडे स्वतःची नोंदणी करील :

परंतु, विद्यमान योजनेअंतर्गत ज्यांची यापूर्वी नोंदणी केलेली आहे अशा प्रमुख नियोक्त्यांची या योजनेअंतर्गत नोंदणी केले असल्याचे मानण्यात येईल.

(ख) मंडळाचा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता नियत दिवशी मंडळाचा प्रमुख नियोक्ता असण्याचे चालू ठेवील आणि ज्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांना सूट देण्यात आली आहे त्यांना अशा प्रमुख नियोक्त्यांकडे सुरक्षा रक्षकांचा पुरवठा करण्यास सक्त मनाई करण्यात येईल,

(ग) प्रत्येक मुख्य मालक ज्याने महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) (सुधारित) योजना, २००५ अंमलात येण्यापूर्वी खाजगी सुरक्षा रक्षक नियुक्त केलेले आहेत, अशांनी ही योजना अंमलात आल्यापासून १५ दिवसांचे आत मंडळाने विहित केलेल्या अर्जाद्वारे मंडळाकडे स्वतःची नोंदणी करणे आवश्यक आहे :

परंतु, ज्या मुख्य मालकाने योजना अंमलात आल्यानंतर आपला व्यवसाय सुरू केला असेल तर त्याने आपला व्यवसाय सुरू झाल्यापासून एक महिन्याचे आत विहित अर्जाद्वारे मंडळात नोंदणी घेणे आवश्यक आहे.

(२) **नियोक्ता अभिकरणाची नोंदणी :** ज्या नियोक्ता अभिकरणाने विविध आस्थापनांकडे तैनात करण्यासाठी खाजगी सुरक्षा रक्षक किंवा त्यांचा प्रवर्ग किंवा त्यांचे प्रवर्ग यांना थेट नोकरीस लावले असेल व ज्यांच्या सुरक्षा रक्षकांना राज्य शासनाने या अधिनियमाच्या कलम २३ अन्वये अधिसूचना काढून अधिनियमाच्या किंवा योजनेच्या सर्व किंवा कोणत्याही तरतुदींच्या प्रवर्तनातून सूट दिलेली असेल असे प्रत्येक अभिकरण, मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात त्यांच्या पटावरील सुरक्षा रक्षकांच्या संख्येसह अर्ज करून सूट देणारी अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून १५ दिवसांच्या आत मंडळाकडे आपली नोंदणी करून घेईल.

(३) उपखंड (२) मधील तरतुदी काहीही असल्यातरी पुनर्वसाहत महासंचालनालय भारत सरकार, संरक्षण मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी मान्यता दिलेल्या/पुरस्कृत केलेल्या नियोक्ता अभिकरणांनी, सुरक्षा रक्षक म्हणून केवळ माजी सैनिकांना नोकरीस लावतात अशी सर्व नियोक्ता अभिकरणांनी त्यांच्याकडे नाव नोंदविलेल्या सुरक्षा रक्षकांच्या सूट मिळण्यासाठीच्या पोलीस पडताळणी प्रमाणपत्रासह मंडळाकडे नोंदणी करून घेईल.

१४. विद्यमान व नवीन सुरक्षा रक्षकांची नोंदणी : (१) (क) सुरक्षा रक्षक म्हणून काम करण्याची इच्छा असलेली कोणतीही व्यक्ती, मंडळाचा सुरक्षा रक्षक म्हणून निवडीसाठी विहित केलेल्या कार्यपद्धतीचा अवलंब केल्यानंतर आणि सुरक्षा रक्षक म्हणून तिची निवड झाल्यानंतर, मंडळ तयार करील अशा नमुन्यात मंडळाकडे नोंदणीसाठी अर्ज करील :

परंतु, विद्यमान योजनेअंतर्गत ज्यांची यापूर्वीच नोंदणी करण्यात आली आहे अशा सुरक्षा रक्षकांची या योजनेअंतर्गत नोंदणी केली असल्याचे मानण्यात येईल,

(ख) नवीन नोंदणी करण्यासाठीची अर्हता ही स्थानिक स्थिती, शारिरीक पात्रता, क्षमता किंवा अनुभव लक्षात घेता मंडळ विनिर्दिष्ट करील त्याप्रमाणे असेल. भारताची नागरिक नाही अशी कोणतीही व्यक्ती नोंदणी करण्यास पात्र असणार नाही. मात्र, नेपाळचा नागरिक असलेला आणि नियम दिवशी महाराष्ट्र राज्यामध्ये सुरक्षा रक्षक म्हणून नोकरीस ठेवलेला गुरखा नोंदणी करण्यासाठी पात्र असेल.

(२) या योजनेत कोणत्याही तरतुदी असल्या तरी मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने आपल्या अर्जात खोटी माहिती देऊन किंवा त्यात आवश्यक असलेली कोणतीही माहिती रोखून ठेवून आपली नोंदणी करून घेतली आहे असे मंडळाचे मत असेल तर अथवा एखाद्या सुरक्षा रक्षकाची अयोग्य रीतीने किंवा चुकीच्या पद्धतीने नोंदणी करण्यात आल्याचे दिसून आले तर मंडळाला त्या सुरक्षा रक्षकाचे नाव नोंदवहीतून काढून टाकण्याचे निदेश देता येतील :

परंतु असे की, असा कोणताही निदेश देण्यापूर्वी मंडळ अशा सुरक्षा रक्षकास प्रस्तावित निदेश का देऊ नये याबाबत कारण दाखवण्याची संधी देईल.

(३) **नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नोंदणी :** नियोक्ता अभिकरणाकडील (नोकरीस लावलेल्या प्रत्येक सुरक्षा रक्षकाला आणि) या अधिनियमाच्या कलम २३ अन्वये काढलेल्या अधिसूचनेद्वारे अधिनियमाच्या किंवा योजनेच्या किंवा त्यांच्या कोणत्याही तरतुदींच्या प्रवर्तनातून ज्या सुरक्षा रक्षकांना सूट देण्यात आली आहे अशा सुरक्षा रक्षकांनी, अशी अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून दोन महिन्यांच्या आत मंडळाने विहित केलेल्या नमुन्यात अर्ज करून मंडळाकडे स्वतः नोंदीत झाले पाहिजे.

(४) पात्र सुरक्षा रक्षकास अधिवास किंवा विहित वय या कारणासाठी नोंदणीसाठी नकार दिला जाणार नाही.

वयाचा कोणताही अधिप्रमाणित पुरावा उपलब्ध नसेल तेव्हा प्राधिकृत शासकीय वैद्यकीय रुग्णालयाने दिलेले वैद्यकीय प्रमाणपत्र हेच वयाचा अंतिम आणि निर्णायक पुरावा असल्याचे मानण्यात येईल.

१५. (१) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची पदोन्नती व बदली : मंडळ संकोष नोंदवहीतील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या कोणत्याही प्रवर्गातील (नैमित्तिक रिक्त पद वगळता) रिक्त पद, सर्वसाधारणपणे निकट निम्न प्रवर्गामधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास पदोन्नती देऊन भरण्यात येईल.

स्पष्टीकरण : पदोन्नतीबाबतचे निकष सर्वसाधारणपणे पुढीलप्रमाणे असतील -

(क) ज्येष्ठता,

(ख) ज्या प्रवर्गात पदोन्नती द्यावयाची आहे त्या प्रवर्गासाठी,

(ग) मागील सेवेचा अभिलेख.

(२) मंडळाच्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ताकडे तैनात केलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाची मंडळाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार, नियमित कालांतराने बदली केली जाईल आणि नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडे तैनात केलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांपेक्षा कमाल १/३ इतक्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची प्रत्येक वर्षी बदली करता येईल.

१६. वैद्यकीय तपासणी : (१) जर मंडळास तसे करणे आवश्यक वाटले तर त्याला एखाद्या नवीन सुरक्षा रक्षकाची नोंदणी करण्यापूर्वी त्या सुरक्षा रक्षकास, अध्यक्षांने या प्रयोजनासाठी नामनिर्देशित केलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडून शारिरीक पात्रतेसाठी, विनाशुल्क वैद्यकीय तपासणी करून घेण्यास फर्मावता येईल. वैद्यकीय अधिकाऱ्याने वैद्यकीयदृष्ट्या अपात्र ठरविलेल्या सुरक्षा रक्षकास वैद्यक मंडळाकडून वैद्यकीय तपासणी करून घेण्यासाठी अध्यक्षांकडे लेखी अर्ज करता येईल आणि त्याचवेळी त्या संदर्भात विनिर्दिष्ट केलेली फी अध्यक्षांकडे जमा करता येईल अशी विनंती मिळाल्यानंतर, अध्यक्ष वैद्यक मंडळाची स्थापना करील. वैद्यक मंडळाचा निर्णय अंतिम असेल व वैद्यकीयदृष्ट्या अपात्र ठरलेला सुरक्षा रक्षक नोंदणी करून घेण्यास हक्कदार असणार नाही,

(२) जर अध्यक्षास तसे करणे आवश्यक वाटत असेल तर तो एखाद्या सुरक्षा रक्षकास, अध्यक्षांने घटीत करावयाच्या अशा वैद्यक मंडळाकडून विनाशुल्क वैद्यकीय तपासणी करून घेण्यास भाग पाडील. वैद्यक मंडळाचा निर्णय अंतिम असेल आणि वैद्यक मंडळास एखादा सुरक्षा रक्षक कायमचा अपात्र असल्याचे आढळून आल्यास, अध्यक्ष तात्काळ त्याची सेवा समाप्त करील.

१७. नोंदणी फी : (१) या योजनेअंतर्गत नोंदणी/नावनोंदणी करताना प्रत्येक सुरक्षा रक्षकाकडून शंभर रुपये एवढी नोंदणी फी मंडळास देण्यात येईल.

(२) या योजनेअंतर्गत नोंदणी करताना प्रत्येक प्रमुख नियोक्त्याकडून तसेच नियोक्ता अभिकरणांकडून एक हजार रुपये एवढी नोंदणी फी देण्यात येईल.

१८. ओळखपत्रे पुरविणे : (१) मंडळाच्या प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास मंडळाकडून ओळखपत्र देण्यात येईल आणि मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यातील हजेरीपत्र व वेतनचिठ्ठ्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून देण्यात येतील.

(२) ओळखपत्र हरविल्यास, मंडळ निश्चित करील अशी रक्कम प्रदान केल्यावर संबंधित मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास नवीन ओळखपत्र देण्यात येईल.

(३) सूट मिळालेल्या सुरक्षा रक्षकाला मान्यताप्राप्त ओळखपत्र मिळविणे आणि त्या ओळखपत्राचा अनुक्रमांक व प्राधिकाऱ्याच्या सहीसह मुद्रांकन करून घेणे बंधनकारक आहे.

१९. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी सेवा अभिलेख : प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचा सेवा अभिलेख मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा नमुन्यात ठेवण्यात येईल व त्यामध्ये इतर गोष्टींबरोबरच सुरक्षा रक्षकाविरुद्ध केलेली शिस्तभंगाची कारवाई, पदोन्नती, चांगल्या कामाची प्रशंसा इत्यादीबाबतचा संपूर्ण अभिलेख आणि मंडळास योग्य वाटतील अशा इतर बाबी यांचा अंतर्भाव असेल.

२०. नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकरिता अभिलेख वहादा : आस्थापना अधिकारी प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या बाबतीत, मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात अभिलेख वही ठेवील व त्यात इतर गोष्टींबरोबरच, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याविरुद्ध केलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईच्या संपूर्ण अभिलेखाचा अंतर्भाव असेल.

२१. ओळखपत्रे परत करणे : मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुढील परिस्थितीत त्यांचे ओळखपत्र मंडळाकडे परत करील—

- (१) सात किंवा त्याहून अधिक दिवस रजेवर जात असेल तेव्हा,
- (२) सेवानिवृत्त होत असताना,
- (३) मृत्यू झाल्यास,
- (४) सेवा समाप्त केल्यास.

२२. नेमणूक न करण्याबद्दलची रक्कम : मंडळ संकोषातील मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक जर कामाकरिता उपस्थित झाला आणि कोणत्याही कारणामुळे काम सुरू झाले नाही किंवा पुढे चालू राहिले नाही आणि कामावर उपस्थित झाल्यापासून दोन तासांच्या आत जर त्याला कामातून मुक्त करण्यात आले तर, तो ज्या प्रवर्गातील असेल त्या प्रवर्गासाठी योग्य अशा, मंडळाने निश्चित केलेल्या दराने त्याला नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून नेमणूक न करण्याबद्दलची रक्कम मिळण्यास, तो हक्कदार असेल. दोन तासांपेक्षा अधिक काळाकरिता थांबवून ठेवलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास महागाई भत्त्यासह संपूर्ण वेतन दिले जाईल.

२३. सुट्ट्या : मंडळाचा प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, खंड ३० अन्वये मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा दराने वर्षाला चार वेतनी सुट्ट्या मिळण्यास हक्कदार असेल. चारपैकी तीन सुट्ट्या —

- (१) २६ जानेवारी (प्रजासत्ताक दिन),
- (२) १ मे (महाराष्ट्र दिन),
- (३) १५ ऑगस्ट (स्वातंत्र्य दिन),

या असतील. चौथी सुट्टी मंडळाकडून निश्चित करण्यात येईल :

परंतु, यापैकी सर्व किंवा कोणत्याही दिवशी, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, सुरक्षा रक्षकास कारखान्यात किंवा आस्थापनेत काम करायला सांगू शकेल. मात्र त्या कामासाठी खंड ३० अन्वये मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा अतिकालिक दराने त्याला पैसे देण्यात येतील आणि बदली सुट्टी देण्यात येईल.

२४. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांवरील आबंधने : (१) मंडळाच्या प्रत्येक नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने या योजनेची आबंधने स्वीकारली आहेत असे मानण्यात येईल,

(२) मंडळ संकोषातील कामासाठी उपलब्ध असलेला, मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, सचिवाने नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडे त्याला नेमून दिलेले असल्याखेरीज त्या नियोक्त्याकडे नोकरी पत्करणार नाही,

(३) कामासाठी उपलब्ध असलेल्या मंडळ संकोषातील मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, मंडळाच्या निदेशांचे पालन करील आणि मंडळ ज्याच्यासाठी त्याला योग्य ठरविले अशा कोणत्याही नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या सेवेत नोकरी स्वीकारील,

(४) कामासाठी उपलब्ध असलेला मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, मंडळाने त्याला नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याच्या सेवेत नेमून दिल्यावर, असा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता किंवा त्याचा अधिकृत प्रतिनिधी किंवा पर्यवेक्षक यांच्या निदेशानुसार आणि तो जेथे काम करित असेल तेथील सेवायोजनाच्या किंवा ठिकाणाच्या नियमानुसार त्याच्या कर्तव्याचे पालन करील,

(५) जेव्हा मंडळाचा एखादा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, आपली गाऱ्हाणी दूर करून घेण्यासाठी किंवा आदेश मागे घ्यावा म्हणून कोणत्याही बेकायदेशीर व हिंसक पद्धतीचा अवलंब करित असेल तर त्याने केलेले असे कृत्य गैरवतणुकीचे कृत्य असल्याचे मानण्यात येईल,

(६) मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला सुरक्षेला, शिस्तीला हानी पोहचविणारी कृत्ये किंवा नोंदणीकृत मुख्य नियोक्त्याच्या हितसंबंधाच्या विरोधात कोणतीही कृती यात स्वतःला गुंतविता येणार नाही किंवा त्याच्याशी संबंध ठेवता येणार नाही,

(७) ज्याने चुकीची माहिती देऊन किंवा दिशाभूल करून मंडळाकडे स्वतःची नोंदणी केली असेल असा मंडळाचा कोणताही सुरक्षा रक्षक, तपासणी करताना दोषी आढळला तर खंड ४२ मध्ये अंतर्भूत असलेल्या शिक्षेस पात्र असेल.

२५. नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची आबंधने : (१) प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता या योजनेच्या आबंधनांचा स्वीकार करील,

(२) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यास खंड ८ (ड) च्या तरतुदीनुसार सचिवाने त्याच्याकडे नेमून दिलेल्या सुरक्षा रक्षकाखेरीज अन्य कोणत्याही सुरक्षा रक्षकास, नोकरीस लावता येणार नाही :

परंतु, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याने थेट नोकरीस लावलेल्या सुरक्षा रक्षकांना यातील प्रतिषेध लागू असणार नाही,

(३) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळ देईल अशा निदेशानुसार सुरक्षा रक्षकांविषयीच्या त्याच्या सध्याच्या व भविष्यकालिन गरजांविषयीची सर्व उपलब्ध माहिती सादर करील,

(४) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळाने तसे निदेश दिले असतील तर नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, सुरक्षा रक्षकांना वेतन आणि इतर भत्ते यांचे थेट संवितरण करील आणि मंडळाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा वेळेत व अशा नमुन्यात अशा प्रदानाचे एक विवरणपत्र मंडळाकडे पाठविले :

परंतु मंडळाने जर तसे निदेश दिले असतील तर नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा वेळेत व अशा पद्धतीत सुरक्षा रक्षकांना देय असणाऱ्या वेतनाच्या व इतर भत्त्यांच्या रकमांचा मंडळाकडे भरणा करील.

(५) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळ निदेश देईल अशा पद्धतीने व अशा वेळी खंड ३९(१) अन्वये देय असलेली कर वसुली आणि सुरक्षा रक्षकांना देय असणारे वेतन व सुरक्षा रक्षकांना देय असणारी अन्य कोणतीही रक्कम मंडळाला प्रदान करील ;

(६) जो नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या कालमर्यादेत सुरक्षा रक्षकांच्या वेतनाच्या रकमेचा भरणा करण्यात कसूर करील, तो जर मंडळाने तसे करण्यास फर्माविले असेल तर मागील बारा कॅलेंडर महिन्यांमध्ये त्याने मंडळाकडे जमा केलेल्या वेतनांच्या मासिक सरासरी वेतनावेढी रक्कम, मंडळाला सुरक्षा रक्षकांना वेळेवर वेतन प्रदान करणे शक्य व्हावे यासाठी मंडळाकडे ठेव म्हणून ठेवील. मंडळाच्या सचिवाने तशा आशयाचा आदेश काढल्याच्या दिनांकापासून दहा दिवसांच्या आत उक्त रक्कम मंडळाकडे ठेव म्हणून जमा करण्यांत येईल. जर एखाद्या वेळी अशा ठेवीची रक्कम पुर्वीच्या बारा कॅलेंडर महिन्यांच्या सरासरी वेतनापेक्षा कमी भरली तर प्रमुख नियोक्ता तुटीच्या रकमेची भरपाई करील ;

(७) मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या कालमर्यादेत सुरक्षा रक्षकांच्या वेतनाची रक्कम भरण्यात जो नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता सातत्याने कसूर करील, तो मंडळाने भरणा करण्यास निर्धारित केलेल्या रकमेच्या दहा टक्क्याहून अधिक असणार नाही इतका अधिभार दंडाच्या रुपाने भरिल. उक्त अधिभार मंडळाच्या सचिवाने तशा आशयाचा आदेश काढल्याच्या दिनांकापासून दहा दिवसांच्या आत मंडळाकडे जमा करण्यात येईल ;

(८) जर एखादा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता उपरोक्त खंडान्वये त्याच्याकडून देय असलेल्या कोणत्याही रकमेचे प्रदान मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत करण्यात कसूर करील तर, मंडळाचा सचिव, उक्त कसूरीसाठी प्रमुख नियोक्ता ज्यासाठी पात्र असू शकेल अशी या योजनेखालील अन्य कोणतीही कार्यवाही करण्याच्या मंडळाच्या हक्काला बाधा न आणता, नियोक्त्यावर अशा आशयाची नोटीस बजाविल की, नोटीस मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीन दिवसांच्या आत त्याच्याकडील देय रकमांचा त्याने भरणा न केल्यास, त्याला नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविण्याचे थांबविण्यात येईल. नोटीशीचा कालावधी समाप्त झाल्यावर सचिव, कसूरदार प्रमुख नियोक्त्याने त्याच्याकडील सर्व देय रकमा चुकत्या करीपर्यंत त्याला नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविणे थांबवून ठेवील ;

(९) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता, मंडळाकडून फर्मावण्यात येईल असा अभिलेख ठेवील आणि वाजवी नोटीशीनंतर, असा सर्व अभिलेख आणि नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाशी आणि ज्या कामासाठी त्याची नियुक्ती केली असेल त्या कामाशी संबंधित कोणत्याही प्रकारचे कोणतेही इतर दस्तऐवज मंडळाकडे किंवा मंडळाने पदनिर्देशित केले असेल अशा व्यक्तीकडे सादर करील आणि मंडळाने किंवा मंडळाच्यावतीने दिलेल्या कोणत्याही नोटीशीमध्ये किंवा निदेशामध्ये ठरवून दिल्याप्रमाणे त्याच्याशी संबंधित अशी माहिती पुरवील.

२६. नियोक्ता अभिकरणांची आबंधने : (१) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण या योजनेच्या आबंधनांचा स्वीकार करील ;

(२) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण, आपल्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याची सूची आणि त्यांच्याकडे काम करीत असलेल्या त्या त्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडे नोकरीस असलेल्या सुरक्षा रक्षकांची नावे व तपशील मंडळाकडे सादर करील ;

(३) एखादे नियोक्ता अभिकरण, त्याच्याकडे नोकरीस असलेल्या आणि कोणत्याही कारखान्यात, आस्थापनेत तैनात केलेल्या सुरक्षा रक्षकांच्या सर्व वर्गाची किंवा कोणत्याही वर्गाची योजनेच्या खंड १३(२) च्या तरतूदी अन्वये नोंदणी करण्यास इच्छुक असेल तर ते अभिकरण नोंदणी करतेवेळी, प्रत्येक सुरक्षा रक्षकामागे रुपये १०० या दराने आदेशिका फी भरून मंडळाने विहित केलेल्या नमुन्यात मंडळाकडे अर्ज करील आणि सूट मिळालेला कालावधी समाप्त झाल्यानंतर नोंदणीचे नवीकरण करताना तितक्याच रकमेची फी भरिल ;

(४) नियोक्ता अभिकरण, मंडळाला अशा अभिकरणाने सादर केलेल्या प्रमुख नियोक्त्यांच्या यादीनुसार असलेल्या आस्थापना आणि कारखाने यामध्येच फक्त नियोक्ता अभिकरणाने नोकरीस लावलेल्या सुरक्षा रक्षकांना तैनात करील आणि मंडळाकडे अगोदरच नोंदणी केलेल्या कोणत्याही अन्य प्रमुख नियोक्त्यांकडे पाठविणार नाही ;

(५) नियोक्ता अभिकरणे त्यांच्याकडे नोकरीस असलेल्या सुरक्षा रक्षकांना संबंधित अधिनियमान्वये देण्यात येणारे वेतन व रजा आणि इतर सुविधा यांच्याशी संबंधित नोंदवद्दा व अभिलेख ठेवील आणि मंडळ तसे निदेश देईल तेव्हा ते मंडळाच्या सक्षम प्राधिकाऱ्यांपुढे सादर करील ;

(६) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण त्यांच्या वेतन पटावरील प्रत्येक सुरक्षा रक्षकाची त्या रक्षकाला नियुक्त केल्याच्या दिनांकापासून एका आठवड्याच्या आत पोलीस पडताळणी करून घेईल ;

(७) कोणतेही नियोक्ता अभिकरण कोणत्याही वेळी त्यांच्या सुरक्षा रक्षकांना भारतीय सेनेच्या किंवा पोलीस दलाच्या किंवा मंडळाच्या गणवेशाशी कोणत्याही प्रकारे साधर्म्य असणारा गणवेश विहित करणार नाही किंवा पुरवणार नाही ;

(८) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण किमान वेतन अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा अकरा) वेतन प्रदान अधिनियम, १९३६ (१९३६ चा चार) उपदान प्रदान अधिनियम, १९७२ (१९७२चा एकोणचाळीस), कर्मचारी भविष्यनिर्वाह निधी संकीर्ण तरतुदी अधिनियम, १९५२ (१९५२ चा एकोणीस) आणि कंत्राटी कामगार (विनियमन व उच्चाटन) अधिनियम, १९७० (१९७० चा सदतीस) यांच्या किंवा त्यांना त्यावेळी लागू असलेल्या इतर कोणत्याही अधिनियमाच्या तरतुदींचे अनुपालन करील ;

(९) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण, सुट दिलेल्या आणि त्यांनी तैनात केलेल्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला देण्यात येणारे वेतन, इतर भत्ते व इतर लाभ यापेक्षा कमी रकमेचे प्रदान करणार नाही ;

(१०) प्रत्येक नियोक्ता अभिकरण, वित्तीय वर्ष संपल्यानंतर सहा महिन्यांच्या आत वार्षिक लेखा परीक्षण अहवाल शासनास सादर करील.

२७. नियोक्ता अभिकरणांच्या मुख्य नियोक्त्यांची आबंधने : (१) नियोक्ता अभिकरणाचा प्रत्येक प्रमुख नियोक्ता या योजनेखालील आबंधनांचा स्वीकार करील.

(२) कोणत्याही नियोक्ता अभिकरणाचा प्रमुख नियोक्ता, नियोक्ता अभिकरणामार्फत नेमलेल्या सुरक्षा रक्षकांच्याबाबतची सर्व माहिती मंडळास सादर करील. जर नियोक्ता अभिकरणाने मंडळाच्या कोणत्याही निदेशांचे पालन करण्यात कसूर केली तर, ज्याच्या आस्थापनेत किंवा कारखान्यात अशा कसुरदार नियोक्ता अभिकरणामार्फत पुरविण्यात आलेले असे सुरक्षा रक्षक तैनात केलेले असतील अशा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांवर अशा निदेशांचे पालन करण्याचे अंतिम दायित्व राहील.

२७ (अ). सूट प्राप्त सुरक्षा रक्षकांना कामाच्या मोबदल्यापोटी एजन्सीकडे जमा होणाऱ्या एकूण वेतनाच्या ५६% रक्कम अदा करणे बंधनकारक : मालक एजन्सीजने सुरक्षा रक्षकास वेतन व सर्व भत्ते म्हणून मंडळाने निश्चित केलेली रक्कम किंवा मुख्य मालकाने, मालक एजन्सीला दिलेल्या एकूण वेतनाच्या ५६% रक्कम जी जास्त असेल ती सुरक्षा रक्षकास देणे अनिवार्य आहे. जर मालक एजन्सीने असे वेतन न दिल्यास मुख्य मालक उपरोक्त नमूद केल्याप्रमाणे वेतन देण्यास जबाबदार राहील.

२८. सेवायोजनावरील निर्बंध : (१) प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता एकतर मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला किंवा मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकाला कामावर ठेवीत असलेल्या किंवा नियोक्त्याकडे थेट नियुक्ती केलेली असलेल्या व्यक्तीला सुरक्षा रक्षक म्हणून कामावर नेमील.

(२) उपखंड (१) च्या तरतुदी काहीही असल्या तरीही,—

(क) (एक) काम तातडीने करून घेणे आवश्यक आहे, आणि

(दोन) त्या कामाकरिता मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक मिळविणे वाजवीरित्या व्यवहार्य नाही अशी सचिवाची खात्री पटल्यास सचिव, मंडळाने लादलेल्या कोणत्याही मर्यादांच्या अधीनतेने, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याला मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक नसेल अशा एखाद्या सुरक्षा रक्षकाला नोकरीवर ठेवण्याची परवानगी देऊ शकेल :

परंतु, जेव्हा नोंदणीकृत नसलेल्या सुरक्षा रक्षकांना नोकरीवर ठेवावे लागेल तेव्हा सचिव, शक्य असल्यास, अशा सुरक्षा रक्षकाच्या नियुक्तीकरिता अध्यक्षाची पूर्वमान्यता घेईल आणि तसे करणे शक्य नसेल तेव्हा ज्या परिस्थितीत अशा सुरक्षा रक्षकांची नियुक्ती करण्यात आली होती ती संपूर्ण परिस्थिती २४ तासांच्या आत अध्यक्षाला कळवील आणि अध्यक्ष, मंडळाला आणि राज्य सल्लागार समितीला त्याच्या पुढील बैठकीच्या वेळी अशा नियुक्तीबाबत यथोचितरित्या माहिती देईल.

(ख) मंडळ, ते विनिर्दिष्ट करील अशा शर्तीच्या अधीनतेने, जर सुट्टीच्या दिवशी काम होणे आवश्यक असेल तर त्या कामाकरिता मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक उपलब्ध नसतील त्या मर्यादेपर्यंत, त्या दिवशी नोंदणीकृत नसलेल्या सुरक्षा रक्षकांना कामावर ठेवण्यास परवानगी देईल.

(ग) बाब (क) आणि (ख) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्रकरणांमध्ये, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यामार्फत उपरोक्त प्रमाणे अशा प्रकारे नियुक्त करण्यात आलेली व्यक्ती ही, खंड २५ चे उपखंड (४) (५) व (६) आणि खंड ३० च्या प्रयोजनांकरिता त्या कामाच्या संबंधात ती जणूकाही मंडळाची नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक असल्याचे समजण्यात येईल.

(३) मंडळ संकोषामधील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने खंड २४ खालील त्याच्यावरील आबंधनांचे पूर्णपणे पालन केल्यानंतरच त्याला ज्या दिवशी मंडळामार्फत त्याला कामावर नेमण्यात आलेले नसेल, त्या दिवशी इतरत्र नोकरी करता येईल.

२९. योजना लागू असल्याचे बंद होईल अशी परिस्थिती : (१) या योजनेच्या तरतुदीनुसार मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचे आणि मंडळाच्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकाचे नांव नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकण्यात येईल तेव्हा ही योजना नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला लागू असण्याचे बंद होईल.

(२) या खंडातील कोणत्याही गोष्टीमुळे, एखादी व्यक्ती मंडळाची नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत नियोक्ता अभिकरणाची सुरक्षा रक्षक असताना कोणत्याही वेळी पत्करलेली आबंधने किंवा उपार्जित केलेले हक्क यांच्यावर परिणाम होणार नाही.

३०. मंडळाच्या सुरक्षा रक्षकांचे वेतन, भत्ते व सेवेच्या इतर शर्ती : (१) कोणत्याही निवाड्याच्या तरतुदींना बाधा न पोहचवता या योजनेमध्ये अन्यथा विनिर्देशपूर्वक तरतूद केली नसेल तर नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यामधील कंत्राटाची गर्भित शर्त अशी असेल की, वेतनाचे दर, भत्ते आणि अतिकालिक काम, कामाचे तास, विश्रांतीचा काळ, भरपगारी रजा आणि त्यांचे काम योग्य व कार्यक्षमरित्या पार पाडण्याकरिता आवश्यक असणारा गणवेश, बूट, विजेरी, बॅटरी इत्यादींच्या पुरवठ्यासह सेवेच्या इतर शर्ती, या खंडाच्या उपखंड (२), (३), (४), (५) व (६) च्या तरतुदींच्या अधीनतेने, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या प्रत्येक प्रवर्गासाठी मंडळाकडून निश्चित करण्यात येतील अशा असतील.

(२) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाकरिता वेतनाचा दर, भत्ते आणि अतिकालिक काम, कामाचे तास, विश्रांतीचा काळ, भरपगारी रजा आणि सेवेच्या इतर शर्ती (यात यापुढे “सेवेच्या शर्ती” म्हणून एकत्रितपणे निर्देश केलेल्या) निश्चित करण्याच्या किंवा त्यात सुधारणा करण्याच्या किंवा त्यात फेरबदल करण्याच्या प्रयोजनासाठी मंडळ, योजनेमध्ये समावेश असलेल्या प्रमुख नियोक्ता संघटनेला किंवा सुरक्षा रक्षकांच्या संघटनेला किंवा श्रमिक संघांना, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या संबंधात या योजनेनुसार निश्चित किंवा सुधारित किंवा फेरबदल करण्यात आलेल्या सेवाशर्तींच्या संबंधात त्यांना योग्य वाटतील अशी अभिवेदने करण्यासाठी विनंती करील. अशी प्रमुख नियोक्ता संघटना आणि सुरक्षा रक्षकांची संघटना किंवा श्रमिक संघ नसल्यास, मंडळाला योग्य वाटेल अशा रीतीने नोटीस प्रसिद्ध करून नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता आणि मंडळाचे सुरक्षा रक्षक यांच्याकडून अशी अभिवेदने मागविता येतील.

(३) असे प्रत्येक अभिवेदन लेखी असेल आणि ते मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा कालावधीमध्ये करण्यात येईल आणि नियोक्त्यांची (त्या रकमा) देण्याची किंवा त्या शर्तीचे पालन करण्याची क्षमता किंवा अभिवेदन करणाऱ्या व्यक्तीस संबद्ध वाटतील अशा, इतर परिस्थिती विचारात घेऊन अभिवेदन करणाऱ्या व्यक्तीच्या मते वाजवी असणाऱ्या सेवाशर्ती, त्यात नमूद केलेल्या असतील.

(४) मंडळ, पूर्वोक्त अभिवेदने असल्यास विचारात घेईल आणि त्यांच्यासमोर ठेवण्यात आलेल्या सर्व साहित्याची तपासणी केल्यानंतर, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या संबंधित सेवाशर्ती निश्चित करील किंवा त्यात सुधारणा करील किंवा यथास्थिती त्यात फेरबदल करील.

(५) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या सेवाशर्ती निश्चित करताना, त्यात सुधारणा करताना किंवा यथास्थिती त्यात फेरबदल करताना मंडळ, राहणी खर्च, स्थानिक क्षेत्रातील तुलनात्मक नोकऱ्यांमधील प्रचलित सेवाशर्ती वेतन देण्याची नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांची क्षमता आणि मंडळास संबद्ध वाटेल अशी इतर परिस्थिती लक्षात घेईल.

(६) मंडळाने निश्चित केलेल्या, सुधारणा केलेल्या किंवा यथास्थिती फेरबदल केलेल्या सेवाशर्ती मंडळ ठरवील अशा दिनांकापासून भविष्यलक्षी किंवा भूतलक्षी प्रभावाने अंमलात येतील. मंडळाचा निर्णय मंडळास योग्य वाटेल अशा रीतीने नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना कळविण्यात येईल.

३१. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्त्यांचे संवितरण : नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून प्रत्येक महिन्याला मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना देय असलेले वेतन व इतर भत्ते, मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा महिना अखेरीच्या नंतरच्या कालावधीमध्ये नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडून मंडळाच्या सचिवाकडे धनादेशाद्वारे भरणा करण्यात येतील. त्यानंतर सचिव या योजनेअन्वये मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांकडून वसुली योग्य असलेल्या वजातींना, काही असल्यास, अधीन राहून प्रत्येक महिन्याच्या विनिर्दिष्ट तारखेला मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर देय असल्यास रकमा संवितरीत करण्याची व्यवस्था करील :

परंतु, मंडळ त्याला योग्य वाटल्यास आणि त्याने निर्धारित केलेल्या शर्तींना अधीन राहून, मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा कालावधीमध्ये आणि अशा रीतीने, प्राधिकृत केल्या असतील अशा आणि योजनेअन्वये त्यांच्याकडून वसुली योग्य असतील अशा वजाती केल्यानंतर, सुरक्षा रक्षकांना वेतन व इतर भत्ते थेट देण्याची नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याला परवानगी देईल.

३२. शिस्तभंगाची कार्यपद्धती : (१) (एक) एखाद्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याने योजनेच्या तरतुदींचे पालन करण्यात कसुर केल्याची माहिती तक्रारीद्वारे किंवा अन्यथा प्राप्त झाल्यावर, आस्थापना अधिकारी त्या बाबींचा तपास करील आणि त्याबाबतीत त्याची खात्री झाल्यावर तो त्या नियोक्त्यास लेखी ताकीद देईल, किंवा;

(दोन) जर आस्थापना अधिकाऱ्याच्या मते कठोर शिक्षा द्यावयाची असल्यास तो ही बाब अध्यक्षास कळवील, त्यानंतर अध्यक्ष, त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे पुढील तपासणी करवील व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यावर ठपका ठेवील आणि ठपका ठेवल्याबाबतची नोंद त्याच्या अभिलेखाविषयक कागदपत्रांमध्ये करील.

(२) जो या योजनेच्या कोणत्याही तरतुदींचे पालन करण्यास कसूर करील किंवा कोणतीही गैरशिस्त अथवा गैरवर्तन करील अशा मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाची लेखी तक्रार आस्थापना अधिकाऱ्याकडे करण्यात येईल व आस्थापना अधिकारी त्या प्रकरणाचा तपास केल्यानंतर त्याच्यावर पुढीलपैकी कोणतीही शिक्षा लादू शकेल :-

(क) त्याला लेखी ताकीद देणे,

(ख) २४ तासांच्या आत त्याची बदली करणे,

(ग) त्याला चार दिवसांपेक्षा अधिक नसेल एवढ्या कालावधीसाठी निर्लंबित करणे,

(घ) चार दिवसांच्या वेतनाइतकी रक्कम (वेतन) कापून घेणे (मूळ वेतन + महागाई भत्ता),

(ड) १५ दिवसांहून अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी त्याला काढून टाकणे आणि मंडळाच्या प्रतिक्षा संकोषावर त्याला ठेवणे.

(३) उपखंड (२) मध्ये तरतूद केलेल्या शिक्षेपेक्षा अधिक कठोर शिक्षा देण्यात यावी असे आस्थापना अधिकाऱ्याचे मत झाल्यास तो ही बाब अध्यक्षास कळवील.

(४) संकोषामधील एखाद्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने या योजनेच्या कोणत्याही तरतुदींचे पालन करण्यात कसूर केली आहे, अथवा त्याने कोणतीही गैरशिस्त किंवा गैरवर्तन केले आहे, अथवा कोणत्याही अन्य रीतीने तो अकार्यक्षम आहे याबद्दल लेखी अहवाल उपखंड (३) अनुसार आस्थापना अधिकाऱ्याकडून किंवा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून किंवा कोणत्याही अन्य व्यक्तीकडून मिळाल्यास अध्यक्षास त्याला योग्य वाटेल अशी पुढील तपासणी करता येईल, अथवा ती करवून घेता येईल आणि त्यानंतर संबंधित सुरक्षा रक्षकाच्या संबंधात पुढीलपैकी कोणताही उपाय योजता येईल, म्हणजेच पुढीलपैकी कोणतीही शिक्षा लादता येईल :

(क) पंधरा दिवसांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी त्याला निर्लंबित करणे,

(ख) पंधरा दिवसांच्या वेतनाइतकी रक्कम (वेतन) कापून घेणे,

(ग) ३ महिन्यांहून अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी त्याला काढून टाकणे आणि मंडळाच्या प्रतिक्षा संकोषामध्ये त्याला ठेवणे,

(घ) त्याला एक महिन्याची नोटीस देऊन, अथवा त्याऐवजी महागाई भत्त्यासह एक महिन्याचे वेतन देऊन त्याची सेवा समाप्त करणे, अथवा,

(ड) त्याला बडतर्फ करील किंवा बडतर्फ करून त्याच्यावर खटला भरणे.

(५) या खंडाअन्वये कोणतीही कारवाई करण्यापूर्वी संबंधित व्यक्तीस, तिच्यावर ही कारवाई का करण्यात येऊ नये याबाबत कारण देण्याची संधी देण्यात येईल.

(६) वरील उपखंड (२) व (४) खालील करावयाची तपासणी प्रलंबित असताना अध्यक्ष, संबंधित मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकास निर्लंबित करता येईल.

३३. नोकरीची समाप्ती : (१) मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांची नोकरी या योजनेच्या तरतुदींना अनुसरून असेल त्या व्यतिरिक्त समाप्त करण्यात येणार नाही.

(२) मंडळ संकोषातील मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक, आपली संकोषातील मंडळाची नोकरी, मंडळाला चौदा दिवसांची लेखी नोटीस दिल्याशिवाय किंवा त्या बदल्यात महागाई भत्त्यासह चौदा दिवसांचे वेतन जमा केल्याशिवाय सोडणार नाही.

(३) आस्थापना अधिकारी, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांकडे नोकरी करीत असलेल्या मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक हा सुरक्षा रक्षक म्हणून शारीरिकदृष्ट्या व मानसिकदृष्ट्या अयोग्य आहे अशी नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याकडून तक्रार प्राप्त झाल्यानंतर, तक्रारीच्या खरेपणाविषयी त्याचे समाधान झाले तर अशा सुरक्षा रक्षकाला वैद्यकीय परीक्षेसाठी वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे पाठवील आणि वैद्यकीय अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर आस्थापना अधिकारी याबाबतीत योग्य ती कार्यवाही करण्यासाठी हे प्रकरण मंडळाकडे पाठवील.

(४) मंडळ संकोषातील मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाची मंडळाकडील नोकरी उपखंड (१) व (२) अनुसार समाप्त करण्यात आली असल्यास त्याचे नाव मंडळाच्या नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून तात्काळ काढून टाकण्यात येईल.

३४. मंडळाकडे नोंदणी केलेल्या नियोक्ता अभिकरणाच्या सुरक्षा रक्षकांची नावे वगळणे : नियोक्ता अभिकरण, काढून टाकण्यात आलेल्या सुरक्षा रक्षकांची नावे, ती काढून टाकण्यात आल्यापासून सात दिवसांच्या आत कारणांसह मंडळाला व जवळच्या पोलीस ठाण्याला कळवील.

३५. मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांनी अपील करणे : (१) या खंडामध्ये अन्यथा तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त खंड ३२ अन्वये प्राधिकाऱ्याने मंजूर केलेल्या आदेशाने व्यथित असेल असा मंडळ संकोषातील नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक आस्थापना अधिकाऱ्याच्या आदेशाविरुद्ध अध्यक्षाकडे आणि अध्यक्षाच्या आदेशाविरुद्ध राज्य शासनाकडे अपील दाखल करू शकेल.

(२) (एक) सुरक्षा रक्षकाला एका विशिष्ट प्रवर्गात ठेवणे, किंवा;

(दोन) खंड १४ अन्वये नोंदणी नाकारणे, किंवा;

(तीन) तो ज्या प्रवर्गाचा असेल त्या प्रवर्गाचे नसलेले कोणतेही काम करण्यास खंड २४(४) अन्वये त्यास भाग पाडणे, यासारख्या सचिवाने दिलेल्या आदेशाने व्यथित झाला असेल अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(३) खंड १५ अनुसार दिलेल्या आदेशाने व्यथित झाला असे अशा मंडळाच्या कोणत्याही नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाला अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(४) ज्यांची नावे नोंदवहीचा किंवा अभिलेखाचा आकार कमी करण्यासाठी म्हणून नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकावयाची आहेत अशा मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या प्रवर्गामध्ये एखादा मंडळाचा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक येत आहे, हे नाव काढून टाकण्याचे कारण असेल तर मंडळाच्या अनुदेशानुसार नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून त्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाचे नाव काढून टाकण्याबाबत रीतसर नोटीस दिलेली असेल त्याबाबतीत कोणतेही अपील करता येणार नाही :

परंतु, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने आपण मंडळाच्या अनुदेशांमध्ये निर्दिष्ट केलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या प्रवर्गात मोडत नसल्याचे अभिकथन केल्यास त्याबाबत अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(५) उप खंड (१), (३) किंवा (४) मध्ये निर्दिष्ट केलेले प्रत्येक अपील लेखी स्वरूपात करण्यात येईल आणि ज्या आदेशाविरुद्ध ते करायचे आहे तो आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून चौदा दिवसांच्या आत ते दाखल करण्यात येईल :

परंतु, अपील प्राधिकारी कारणे नमूद करून त्या चौदा दिवसांची मुदत समाप्त झाल्यावर केलेले अपील दाखल करून घेऊ शकेल.

३६. नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांनी केलेले अपील : (१) खंड ३२ अन्वये आस्थापना अधिकाऱ्याने दिलेल्या आदेशाने व्यथित झालेला असेल अशा नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याला अध्यक्षाकडे अपील करता येईल.

(२) उप खंड (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेले प्रत्येक अपील लेखी स्वरूपात करण्यात येईल आणि ज्या आदेशाविरुद्ध ते करावयाचे आहे तो आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून चौदा दिवसांच्या आत ते दाखल करण्यात येईल :

परंतु, अपील प्राधिकाऱ्याला कारणे नमूद करून त्यासाठी चौदा दिवसांची मुदत समाप्त झाल्यावर केलेले अपील दाखल करून घेता येईल.

३७. अध्यक्षाचे पुनरीक्षणाचे अधिकारी : या योजनेमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी अध्यक्षाला खंड ३२ अन्वये आस्थापना अधिकाऱ्याने काढलेल्या आदेशांच्या बाबतीत, तो आदेश ज्यात काढण्यात आला असेल अशा कोणत्याही कार्यवाहीबाबतचा अभिलेख, त्या आदेशाची वैधता व औचित्य याबद्दल स्वतःची खात्री करून घेण्याच्या प्रयोजनार्थ केव्हीही मागविता येईल आणि त्या संबंधात त्याला आवश्यक वाटेल असा आदेश काढता येईल.

३८. वादांचे निराकरण : मंडळाला आवश्यकता वाटल्यास, नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता किंवा नियोक्ता अभिकरण किंवा मंडळ किंवा नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक यांच्याकडून उपस्थित केल्या गेलेल्या कोणत्याही वादावर, सचिव, महाराष्ट्र शासन यांच्या अध्यक्षतेखालील अधिकाऱ्यांच्या मंडळाकडून (पॅनेलकडून) सुनावणी करण्यात येईल.

३९. विवक्षित अपिलांच्या बाबतीत आदेश तहकूब करणे : एक महिन्याची नोटीस देऊन दिलेल्या नोकरी समाप्तीच्या आदेशाविरुद्ध मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकाने खंड ३५ च्या तरतुदींना अनुसरून अपील केले असेल त्याबाबतीत, अपील प्राधिकाऱ्याला अपीलाची सुनावणी होऊन ते निकालात काढण्यात येईपर्यंत, ज्याविरुद्ध अपील करण्यात आले असेल, त्या आदेशाची अंमलबजावणी तात्पुरती स्थगित ठेवता येईल.

४०. योजना चालविण्याचा आणि मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी सुखसोयी व लाभ यांची तरतूद करण्याचा खर्च.—(१) ही योजना चालविण्याचा खर्च आणि या अधिनियमामध्ये व या योजने अन्वये तरतूद केल्यानुसार मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना निरनिराळे फायदे, सुविधा व सुखसोयी पुरविण्याचा खर्च मंडळाच्या नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांनी मंडळास दिलेल्या रकमेतून भागविण्यात येईल. प्रत्येक नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता त्यांच्याकडे काम करण्यासाठी नेमून दिलेल्या मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या बाबतीत, मंडळ वेळोवेळी जाहीर नोटीशीद्वारे किंवा लेखी आदेशाद्वारे नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना विनिर्दिष्ट करील अशी रक्कम आणि मंडळ निदेश देईल अशा रीतीने व अशावेळी कर वसुलीद्वारे मंडळाला देईल. त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांना भूतलक्षी व भविष्यलक्षी प्रभावाने कर वसुलीची रक्कम भरण्यास फर्मावित येईल.

(२) ज्याला ही योजना लागू असेल असा नियोक्ता, त्याने स्वतःची नोंदणी या योजनेच्या खंड १३ मध्ये दिलेल्या कालमर्यादेच्या आत किंवा त्यानंतरच्या कोणत्याही काळात केलेली असली तरीही ज्या तारखेपासून ही योजना त्याला लागू होईल त्या तारखेपासून मंडळाने वेळोवेळी विनिर्दिष्ट केल्यानुसार कर वसुलीच्या रकमा भरील. वेतन, भत्ते, वसुली इत्यादी निश्चित करण्यासाठी शासनाकडून मंडळ घटित करण्यात येईल.

(३) उप खंड (१) अन्वये नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याची किती रक्कम भरावयाची आहे ती ठरविताना मंडळ, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांच्या निरनिराळ्या प्रवर्गासाठी कर वसुलीचे निरनिराळे दर निश्चित करील. परंतु असे की, सारख्याच परिस्थितीत असणाऱ्या सर्व नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्यांसाठी वसुलीचा सारखाच दर लागू असेल.

(४) मंडळ, राज्य शासनाच्या पूर्व मंजूरीशिवाय एकूण वेतन बिलाच्या पन्नास टक्क्यांहून अधिक अशी कोणतीही कर वसूल मंजूर करणार नाही.

(५) उप खंड (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या नियत प्रदानासाठी मागणी केली असता नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्ता ठेवीद्वारे किंवा मंडळास आवश्यक वाटेल अशा इतर प्रतिभूतीद्वारे मंडळाकडे रक्कम प्रदान करील.

(६) सचिव, ही चालविण्याच्या व तिला भांडवल पुरविण्याच्या संबंधात आवश्यक असेल अशा प्रकारची आकडेवारीविषयक आणि इतर माहिती मंडळाला वेळोवेळी पुरवील.

(७) नोंदणीकृत प्रमुख नियोक्त्याने जर उप खंड (१) अन्वये त्यांच्याकडून देय असलेली रक्कम मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळेमध्ये भरण्यात कसूर केली तर सचिव नोटीस मिळाल्याच्या तारखेपासून तीन दिवसांमध्ये त्याची देय रक्कम त्याने भरली नाही तर नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविणे बंद करण्यात येईल, अशा अर्थाची नोटीस प्रमुख नियोक्त्यावर बजावील. नोटीशीचा कालावधी संपल्यावर सचिव, कसूरदार प्रमुख नियोक्त्याला, तो त्याची देय रक्कम भरीपर्यंत, मंडळाचे नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षक पुरविणे बंद करील.

४१. भविष्यनिर्वाह निधी व उपदान.—(१) मंडळ, मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांसाठी अंशदायी भविष्यनिर्वाह निधीची तरतूद करण्यासाठी नियम तयार करील आणि ते प्रवर्तित करील. ह्या नियमात अंशदानाचे दर, रक्कम भरण्याची रीत व पद्धत आणि आवश्यक समजण्यात येतील अशा इतर बाबी यासाठी तरतूद करण्यात येईल. तथापि, कर्मचारी भविष्यनिर्वाह निधी व संकीर्ण उपबंध अधिनियम, १९५२ (१९५२ चा १९) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या दरापेक्षा अंशदानाचा दर कमी नसेल :

परंतु असे की, नियम तयार करण्यात येईपर्यंत मंडळाने अंशदानाचा दर व रक्कम भरण्याची रीत व पद्धत निश्चित करणे हे कायदेशीर असेल.

(२) अंशदायी भविष्य निर्वाहनिधीसाठी नियम तयार करताना मंडळ कर्मचारी भविष्यनिर्वाह निधी व संकीर्ण उपबंध अधिनियम, १९५२ (१९५२ चा १९) याच्या वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आल्याप्रमाणे असलेल्या तरतुदी आणि त्याखाली कोणत्याही आस्थापनेसाठी तयार करण्यात आलेल्या योजना विचारात घेईल.

(३) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना उपदान प्रदान करण्यासाठी मंडळ नियम तयार करील.

(४) मंडळाच्या नोंदणीकृत सुरक्षा रक्षकांना उपदान देण्यासाठी नियम तयार करताना, उपदान प्रदान अधिनियम, १९७२ (१९७२ चा ३९) याच्या वेळोवेळी सुधारणा केल्यानुसार असलेल्या तरतुदी मंडळ विचारात घेईल.

(५) मंडळाने तयार केलेले भविष्यनिर्वाह निधी व उपदानाचे नियम राज्य शासनाच्या पूर्वमान्यतेच्या अधीन असतील.

४२. शास्ती.—(१) जो कोणी खंड १३, २४(७), २५, २६, २७ किंवा २८ यांच्या तरतुदींचे उल्लंघन करील त्याला अपराध सिद्धीनंतर असे उल्लंघन हे पहिलेच उल्लंघन असेल त्याबाबतीत तीन महिन्यांपर्यंत असू शकेल, इतक्या कालावधीची, कारावासाची किंवा पाचशे रुपयांपर्यंत असू शकेल. इतक्या द्रव्यदंडाची किंवा दोन्ही शिक्षा होतील आणि जेथे असे उल्लंघन हे त्यानंतरचे कोणतेही उल्लंघन असेल तेथे सहा महिने असू शकेल, इतक्या कालावधीची, कारावासाची किंवा एक हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल, इतक्या द्रव्यदंडाची किंवा दोन्ही शिक्षा होतील. अपराध सिद्धीनंतरही पुढे असे उल्लंघन चालू राहीले तर असे उल्लंघन पुढे चालू राहीलेल्या अशा प्रत्येक दिवसासाठी शंभर रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या आणखी दंडाची शिक्षा होईल.

(२) हा अधिनियम आणि त्याखाली तयार केलेली ही योजना याखाली नियोक्ता अभिकरणाकडून एखादा अपराध झाला असेल आणि असे सिद्ध झाले असेल की, तो अपराध नियोक्ता अभिकरणाचा मालक, भागीदार, संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा इतर अन्य अधिकारी यांच्या संमतीने किंवा मुकानुमतीने किंवा त्यांनी कोणत्याही प्रकारे दुर्लक्ष केल्यामुळे झाला आहे तर असा मालक, व्यवस्थापक, सचिव, भागीदार, संचालक किंवा कोणताही अधिकारी हासुद्धा त्या अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे मानण्यात येईल आणि त्यानुसार त्यांच्याविरुद्ध खटला भरण्यास व शिक्षा दिली जाण्यास ते पात्र असतील.

४३. निरसन व बचाव.—महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, १९८१ ही याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे :

परंतु, असे की, या निरसित झालेल्या योजनेतील कोणत्याही तरतुदी अंतर्गत कारवाई करण्यात आली असेल किंवा कोणतीही कृती करण्यात आलेली असेल आणि जर ती या योजनेतील तरतुदींशी विसंगत नसेल तर ती कृती अथवा कारवाई योजनेतील समांतर तरतुदींनुसार करण्यात आली आहे असे गृहीत धरण्यात येईल.

अनुसूची

(१) बृहन्मुंबई, (२) ठाणे, (३) नागपूर, (४) औरंगाबाद, (५) पुणे, (६) नाशिक, (७) रायगड, (८) धुळे, (९) नंदुरबार, (१०) जळगाव, (११) सांगली, (१२) सातारा, (१३) सोलापूर, (१४) अहमदनगर, (१५) अमरावती, (१६) अकोला, (१७) वाशिम, (१८) यवतमाळ, (१९) बुलढाणा, (२०) चंद्रपूर, (२१) गडचिरोली, (२२) कोल्हापूर, (२३) रत्नागिरी, (२४) सिंधुदुर्ग, (२५) जालना, (२६) वर्धा, (२७) भंडारा, (२८) गोंदिया, (२९) लातूर, (३०) उस्मानाबाद, (३१) बीड.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

डॉ. श्रीकांत ल. पुलकुंडवार,

शासनाचे उप सचिव.

In pursuance of clause (3) of Article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. SGA. 2017/C.R. 287/Lab-5, dated the 14th February 2019 is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

DR. SHRIKANT L. PULKUNDWAR,
Deputy Secretary to Government.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated the 14th February 2019

NOTIFICATION

MAHARASHTRA PRIVATE SECURITY GUARDS (REGULATION OF EMPLOYMENT AND WELFARE) ACT, 1981.

No. SGA-2017/CR-287/LAB-5.— Whereas, by the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No.SGA-2017/CR-111/Lab-5, dated the 16th August 2017 the Government of Maharashtra has directed that the provisions of the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 (Mah.LVIII of 1981) (hereinafter referred to as “ the said Act”), shall be brought into force in the area of Latur, Usmanabad and Beed Districts, by the Government of Maharashtra, with effect from the 18th August, 2017.

And whereas, the Government of Maharashtra considers it expedient to extend the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Scheme, 2002, framed by the Government under the said Act and in operation in the 28 Districts of the State of Maharashtra as specified in the Schedule appended hereto, being Annexure “A”, also to the Latur, Usmanabad and Beed Districts.

Now, therefore, the Government of Maharashtra, in exercise of the powers conferred by section 4 read with section 3 of the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 and after consultation with the Advisory Committee, after the same have been previously published in the *Maharashtra Government Gazette*, Extra Ordinary, Part I-L, dated 6th October 2018 hereby amends the said Scheme with a view to extend the provisions of the said Scheme to the Latur, Usmanabad and Beed Districts, as follows:—

The existing Scheme at Annexure “A” after the present amendment, shall be such as is specified in Annexure “B” hereto.

ANNEXURE-A

MAHARASHTRA PRIVATE SECURITY GUARDS (REGULATION OF EMPLOYMENT AND WELFARE) ACT, 1981.

No. SGA-2017/C.R.287/Lab-5.—In exercise of the powers conferred by sub-section (1) of Section 4 of the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 (Mah. LVIII of 1981), and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra, after consultation with the Advisory Committee, hereby amends the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 as required by sub-section (1) of said Section 4 of the said Act, namely :—

1. *Title.*— (1) This Scheme may be called The Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Scheme, 2002.

(2) The Scheme shall come into force with effect from :—

(a) 12th November, 2002 in the Brihanmumbai and Thane Districts;

(b) 5th December, 2002 in Nagpur, Aurangabad, Pune, Nasik and Raigad Districts;

(c) 21st February, 2012 in Dhule, Nandurbar, Jalgaon, Sangli, Satara, Solapur, Ahmadnagar, Amravati, Akola, Vashim, Yawatmal, Buldhana, Chandrapur, Gadchiroli, Kolhapur, Ratnagiri, Sindhudurg, Jalna, Wardha, Bhandara and Gondia Districts;

2. *Objects and Application.*— (1) *Objects* :—The objects of the Scheme are, to regulate employment of Private Security Guards employed in factories and establishments and to make better provisions for their terms and conditions of employment and welfare through the establishment of a Board therefore and for matters connected therewith ;

(2) *Application* :—This Scheme shall apply to registered Security Guards of the Board and the Security Guards in the employment of an employer agency deployed in any factory or establishment and employer agencies and registered Principal Employers, in the State of Maharashtra in the areas specified in the Schedule appended hereto,

3. *Interpretation.*— (1) In this Scheme, unless the context otherwise requires,

(2) “Act” means the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 (Mah. LVIII of 1981),

(a) “Appointed Day” means the day of commencement of the Scheme;

(b) “Board” means the Security Guards Board for Brihanmumbai & Thane District constituted under Section 6 of the Act for the areas specified in the Schedule,

(c) “Board Pool” means a list or register of registered Security Guards maintained by the Board but shall not include directly employed Security Guards and the Security Guards registered in the register of “other pool”;

(d) “Chairman” means Chairman of the Board;

(e) “Employer agency” means an employer agency within the meaning of the term “Employer” as defined in Section 2(3) of the Act which directly employs Security Guards and supplies them to Principal Employer for deploying in his factory or establishment and whose security guards are granted exemption by the Government;

(f) “Other Pool” means a list or register of exempted Security Guards of the employer agencies registered with the Board, maintained by the Board;

(g) “Personnel Officer” means the Personnel Officer appointed by the Board under Clause 4;

(h) “Pool Security Guard” means a Security Guard whose name is entered in the Board pool or other pool, as the case may be;

(i) “register of Employer agency” means the register of employer agency as defined in entry (e), registered with the Board maintained by the Board under the Scheme;

(j) “Register of Principal Employers” means the register of Principal Employers maintained by the Board under the Scheme;

(k) “Register of Security Guards” means the register of registered Security Guards of the Board and the Security Guards of the employer agency registered with the Board, maintained under the Scheme;

(l) “Register of Principal Employer” means the Principal Employer whose name is for the time being entered in the register of Principal Employer maintained by the Board;

(m) “Registered Security Guards of the Board” or “Security Guards of the employer agencies registered with the Board” means a person whose name is for the time being entered in the register of Security Guards ;

(n) “Rules” means the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Rules, 1981.

(3) Words and expressions used but not defined in the Schedule shall have the meaning assigned to them in the Act.

4. *Secretary, Personnel Officer and other servants of the Board.*— The Board may appoint a Secretary, a Personnel Officer and such other Officers and Servants on such conditions of service as it deems fit :

Provided that no post, the maximum salary of which exclusive of allowances is Rs. 5,500 and above per month shall be created and no appointment to such post shall be made, by the Board except with the previous approval of the State Government :

Provided further that the previous approval of the State Government shall not be necessary to any appointment in a leave vacancy of a duration of not more than three months.

5. *Function of the Board.*— (1) The Board may take such measures as it may consider desirable for carrying out the objective of administering the Scheme set out in Clause 2 including measure for :—

(i) ensuring the adequate supply and the full and proper utilization of registered Security Guards of the Board for the purpose of facilitating and doing security work or watch and ward work in any factory or establishment ;

(ii) determining and keeping under review the number of registered Security Guards of the Board from time to time, on the registers or records and the increase or reduction to be made in the number of registered Security Guards of the Board ;

(iii) keeping, adjusting and maintaining the registered principal employers registers, entering there in the name of any registered principal employer in accordance with the provisions of this Scheme;

(iv) keeping, adjusting and maintaining from time to time such registers or records as may be necessary of registered Security Guards of the Board including any registers or records of registered Security Guards of the Board who are temporarily not available for work and whose absence has been approved by the Board ;

And where circumstances so require, removing from any register or record the name of any registered Security Guard of the Board either at his own request or in accordance with the provisions of the Scheme ;

(v) grouping or re-grouping of all registered Security Guards of the Board into such group as may be determined by the Board and reviewing the grouping of any registered Security Guards of the Board on the application of registered Security Guards of the Board ;

(vi) making provision, subject to availability of funds for welfare of registered Security Guards of the Board including medical services in so far as such provision does not exist apart from this Scheme ;

(vii) recovering from registered Principal Employers contribution in respect of the expenses of this Scheme, wages, levy and other contributions under this Scheme ;

(viii) disbursing of wages and other allowances to registered Security Guards of the Board ;

(ix) making provision subject to availability of funds for the health and safety measures in places where Security Guards of the Board are employed in so far as such provision does not exist apart from this Scheme ;

(x) maintaining and administering the Security Guards of the Board welfare fund recovering from all the registered principal employers contribution towards the fund when such fund is constituted in accordance with the rules of the fund ;

(xi) maintaining and administering provident fund and gratuity fund for registered Security Guards of the Board in the Board Pool when such funds are constituted ;

(xii) making adequate infrastructure to provide for the physical training facilities for the registered Security Guards of the Board ;

(xiii) Sanctioning the creation of posts, the maximum salary of which exclusive of allowances is below Rs. 5,500/- per month and to make appointment to such post.

(2) The property, fund and other assets vesting in the Board shall be held and applied by it subject to the provisions and for the purposes of this Scheme.

(3) The Board shall have and maintain its own fund to which shall be credited :—

(a) all monies received by the Board from the State Government ;

(b) all fees, wages and levies received by the Board under this Scheme ;

(c) all monies received by the Board by way of sale and disposal of properties and other assets ;

(d) interest on investment in securities and deposits, rents and all monies received by the Board in any other manner or from and other source.

(4) All monies forming part of the funds shall be kept in saving account or fixed deposit account with any nationalized Bank. Such accounts shall be operated by such officers of the Board as may be authorized by the Board.

Explanation .— For the purpose of this sub-clause, “nationalized Bank” means a Bank specified in column 2 of the first scheduled to the Banking Companies (Acquisition and Transfer of Undertaking) Act, 1970 (5 of 1970) and also to the Banking Companies (Acquisition and Transfer of Undertaking) Act, 1980 (40 of 1980).

(5) The Board may with the previous permission of the State Government borrow money from open market or otherwise with a view to provide itself with adequate resources.

(6) The Board may accept deposits on such conditions as it deems fit from persons, authorities or establishments with whom it has to transact any business.

(7) The Board shall make provision for such reserve and other denominated funds as may be provided in this Scheme.

(8) The Board shall have the authority to spend such sums as it thinks fit for the purpose authorized under this Scheme from and out of the general fund of the Board or from the reserve and other funds as the case may be.

(9) The Board shall cause the proper account to be kept of the cost of operating this Scheme and all receipts and expenses under this Scheme.

(10) The Board shall submit to the State Government :—

(a) as soon as may be, after the first day of April, in every year and not later than the 31st day of October, as annual report on the working of the Scheme during the preceding year ending the 31st of March, together with an audited balance sheet ; and

(b) copies of proceeding of the meeting of the Board.

(11) The Board may,—

(i) fix the number of Security Guards of the Board to be registered under the various categories ;

(ii) increase or decrease the number of registered Security Guards of the Board in any category on the register from time to time as may be necessary after a periodical review of the register and anticipated requirements ;

(iii) sanction the temporary registration of a specified number of Security Guards of the Board in any category for specific periods which shall not be more than 5% of the prescribed total registered Security Guards of the Board by following procedure of registration of Security Guards ;

(iv) device forms, records, registers, statements and the like required for administration of the Scheme ;

(v) determine the wages, allowances and other conditions of service including age of retirement of all the pool ;

(vi) determine the manner of disbursement of wages and other allowances of all the Security Guards and the Security Guards of the employer agencies registered with the Board. The payment of all Security Guards shall be made through cheque ;

(vii) fix the rate of levy under (Clause 40) ;

(viii) sanction the annual budget ;

(ix) subject to the provisions of Clause 4, appoint a Secretary, the Personnel Officer and other staff of the Board ;

(x) Make recommendation to the State Government about any modification in the Scheme ;

(xi) settle dispute between registered principal employers and registered Security Guards of the Board ;

(xii) subject to such conditions as it thinks fit, delegate in writing to the Chairman, Secretary or to any other Officer of the Board, any of its functions under this Scheme ;

(xiii) to ensure that Employees State Insurance Scheme is made applicable to all the Security Guards.

6. *Annual Estimate.*— The Chairman shall at a special meeting to be held before the end of February in each year lay before the Board, the annual budget of the Scheme for the year commencing on the first day of April then next ensuing in such details and forms as the Board may from time to time specify. The Board shall consider the estimate so presented to it and shall within four weeks of its presentation sanctions the same either unaltered or subject to such alteration as it may deem fit.

7. *Responsibilities and duties of Chairman.*— Without prejudice to the powers and functions of the Board, the Chairman shall be generally responsible for satisfactory execution of this Scheme and shall have powers to execute the decisions of the Board subject to its directions and particulars,—

(a) to ensure that the decisions of the Board in regard to the adjustment of the registers of Security Guards are carried out expeditiously ;

(b) to ensure that the sanctions for temporary registration of Security Guards are carried out without delay ;

(c) to supervise and control the working of this Scheme ;

(d) to take suitable steps, if any irregularities are detected by him or brought to his notice ;

(e) to regulate the recruitment and entry into, and the discharge from the Scheme of registered Security Guards of the Board and the allotment of registered Security Guards of the Board in the Board Pool to the registered Principal Employers ;

(f) to ensure that the provisions of this Scheme in regard to transfer and promotion of registered Security Guards of the Board are carried out ;

(g) to constitute medical boards when required ;

(h) to ensure that conditions laid down in this Scheme for the registration of principal Employers are complied with by them ;

(i) to ensure that all forms registers returns and documents devised by the Board are properly maintained ;

(j) to take disciplinary action against registered Security Guards of the Board and registered Principal Employer in accordance with the provisions of this Scheme ;

(k) to deal with appeals from the registered Security Guards and registered principal employers under Clause 35 and 36 ;

(l) discharge all functions relating to disciplinary action against registered principal employers and registered security guards of the Board to the extent permitted under Clause 32 ;

(m) to take suitable steps to give or make available adequate physical training, security training and fire fighting training to the registered Security Guards of the Board ;

8. *Function of Secretary.*— Without prejudice to the powers and functions of the Board and the Chairman, the Secretary shall perform duties imposed on him by this Scheme in the discharge of his duties and in particular be responsible for,—

(a) keeping, adjusting and maintaining the register of registered Principal Employers ;

(b) keeping, adjusting and maintaining from time to time, such registers or records, as may be necessary of registered Security Guards of the Board and the Security Guards of employer agency registered with the Board including any register or record of registered Security Guards of the Board and the Security Guards of employer agency registered with the Board who are temporarily not available for work and whose absence has been approved by the Board and where the circumstances require removing from any registers or records the name of any registered Security Guards of the Board either at his request or in accordance with the provisions of this Scheme ;

(c) the employment and control of registered security guards of the Board, who are available for work, when they are not otherwise employed in accordance with this Scheme ;

(d) the grouping or re-grouping of registered security guards of the Board in suitable Board's Pool in accordance with the instructions received from the Board in such groups as may be determined by the Board ;

(e) the allotment of registered security guards of the Board in the Board Pool who are available for work to registered principal employers and for this purpose the Secretary shall,—

(i) make the fullest possible use of registered security guards of the Board in the Board Pool ;

(ii) provide for the maintenances of records of employment and earnings of registered security guards of the Board ;

(f) (i) the collection of levy or any other contribution from the registered principal employers under this Scheme ;

(ii) the collection from registered security guards of the Board of contribution to the provident fund, insurance fund or any other fund which may be constituted under the Scheme ;

(iii) the payment to each registered security guards of all earnings lawfully due to him from the registered principal employers and the payment to such security guards of all monies payable by the Board in accordance with the provisions of this Scheme.

(g) appointing, subject to budget provisions, such officers and servants, from time to time as may be authorized by the Board or the Chairman to appoint ;

(h) the keeping of proper accounts of the cost of operating this Scheme and of all receipts and expenses under it and making and submitting to the Board an Annual Report and Audited Balance Sheet and profit and loss accounts statement ;

(i) framing budget annually for submission to the Board on or before the 15th day of February each year ;

(j) Maintaining complete service records of all registered Security Guards and record sheet of all registered principal employers ;

(k) authorizing the employment of unregistered security guards in case registered security guards are not available for work in the Board Pool or in such other circumstances as the Chairman may approve ; and

(l) such other function as may, from time to time, subject to the provisions of this Scheme, be assigned to him by the Board or the Chairman.

9. *Function of Personnel Officer.*— The personnel officer shall assist the secretary in the discharge of his duties and shall in particular carry out the functions assigned to him by Clause 32 of this Scheme.

10. *Maintenance of Registers.*— The following registers shall be maintained by the Board, namely :—

(a) *Register of Principal Employer* :— There shall be a register of employers in the form devised by the Board wherein the names, addresses and other details of the principal employers of the Board, registered under the Scheme shall be entered.

(b) *Register of registered Employer Agency* :— There shall be a register of employer agencies registered with the Board, in form devised by the Board, wherein the names, addresses and other details of the employer agencies under the Scheme shall be entered.

(c) *Register of Security Guards* :— There shall be a register of registered security guards of the Board and register of security guards of employer agencies registered with the Board in the form devised by the Board wherein the names, addresses and other details of the registered security guards of the Board and security guards of the employer agencies registered with the Board, shall be maintained.

11. *Classification of registered security guards of the Board.*— The Board shall arrange for the classification of the registered security guards of the Board in suitable categories as may be determined by it from time to time.

12. *Fixation of number of registered security guards of the Board on the registers.*— Before the commencement of registration in any category, the Board shall determine the number of the registered security guards of the Board required in that category in consultation with the registered principal employers.

13. (1) *Registration of principal employer.*—(a) Every principal employer who engages registered security guards of the Board or security guards of employer agencies, whose security guards are granted exemption by the Government, in his establishment, shall get himself registered with the Board, by applying in the Form devised by it ;

Provided that, principal employers who are already registered under the existing Scheme shall be deemed to be registered under this Scheme.

(b) The registered principal employers of the Board on appointment day shall continue to be principal employers of the Board and the employer agencies whose security guards are granted exemption, shall be strictly prohibited to provide their security guards to such principal employers.

(c) Every principal employer who had engaged Private Security Guards before the commencement of the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) (Amendment) Scheme, 2005 shall get himself registered with the Board, by applying in the form devised by the Board, within Fifteen Days from the date of commencement of the said Scheme ;

Provided that, an employer of any establishment coming into existence after the commencement of the said Scheme shall apply for registration within a period of one month from the date of commencement of his business.

(2) *Registration of employer agency.*— Every employer agency which has directly employed private security guards or class or classes of security guards for deployment to various establishments and factories to whose security guards, the State Government has granted exemption, from operation of all or any of the provisions of the Act or Scheme by issuing notification under Section 23 of the Act, shall get itself registered with the Board within Fifteen Days from the date of publication of the exemption notification by applying in the form devised by the Board, alongwith the number of security guards on its rolls.

(3) Notwithstanding anything contained in sub-clause (2) Directorate General Resettlement, Government of India, Ministry of Defense, New Delhi, recognized sponsored employer agencies which employ only ex-servicemen as security guards shall register with the Board with Police verification certificate of the security guards enrolled with them form exemption.

14. *Registration of existing and new security guards.*—(1) (a) Any person who desires to work as security guard shall after following the procedure prescribed for selection as a security guard of the Board and on his selection as a security guard, apply for registration to the Board in the form devised by it;

Provided that, security guards who are already registered under the existing scheme, shall be deemed to be registered under this scheme.

(b) The qualifications for new registration shall be such as may be specified by the Board having regard to local conditions, physical fitness, capacity or experience. No person other than a citizen of India shall be eligible for registration, provided that a Gurkha who is a citizen of Nepal and was employed as Security Guard in the State of Maharashtra as on the appointed day shall be eligible for registration.

(2) Notwithstanding any provisions of this Scheme, where the Board is of the opinion that a registered security guard of the Board has secured his registration by furnishing false information in his application or by withholding any information required therein or where it appears that a security guard has been registered improperly or incorrectly, the Board may direct the removal of his name from the register ;

Provided that, before giving any such direction, the Board shall give such security guard an opportunity of showing cause why the proposed direction should not be issued.

(3) *Registration of Security Guards of Employer Agency.*— Every security guard who is exempted from the operation of or any of the provisions of the Act or Scheme by issuing notification under Section 23 of the Act shall get himself registered with the Board, within two months from the date of publication of such notification by applying in the form devised by the Board.

(4) No eligible Security Guard shall be denied registration on the ground of domicile or the prescribed age.

In the absence of any authentic proof of age, the medical certificate issued by an authorized Government Medical Hospital shall be deemed as final and conclusive evidence of age.

15. *Promotion and transfer of registered Security Guards of the Board.*—(1) A vacancy (other than casual vacancy) in any category of registered Security Guard of the Board in a pool register shall ordinarily be filled by promotion of registered security guard of the Board from the next lower category.

Explanation .— The criteria for promotion shall ordinarily be,

- (a) Seniority
- (b) Merit and fitness for the category to which promotion is to be made
- (c) Record of past service

(2) A registered security guard of the Board who is deployed with the registered principal employer of the Board shall be transferred at regular intervals as per guidelines of the Board and a maximum of 1/3rd of the registered security guards of the Board deployed with the registered principal employer may be transferred every year.

16. *Medical Examination .—*(1) Before registration, every security guard has to undergo, free of charge, a medical examination for physical fitness by a Medical Officer nominated by the Chairman for this purpose. A security guard found medically unfit by Medical Officer may apply in writing to the Chairman and simultaneously deposit with him such fees as may be specified in this behalf for examination by a medical Board. On receipt of such a request, the Chairman shall set up a medical board. The decision of the medical board shall be final and a security guard who is medically unfit shall not be entitled to registration.

(2) If the Chairman deems it necessary so to do, he may require a security guard to undergo, free of charge, a medical examination by a medical board to be constituted by the Chairman. The decision of the medical board shall be final and if a security guard is found permanently unfit by a medical board, the Chairman shall terminate his service forthwith.

17. *Registration Fee .—*(1) A registration fee of rupees one hundred shall be paid to the Board by each security guard at the time of registration/enrollment under the Scheme.

(2) A registration fee of rupees one thousand shall be paid by each principal employer as well as employer agency at the time of registration under this Scheme.

18. *Supply of Cards .—*(1) Every registered security guard of the Board shall be supplied with an identity card by the Board and an attendance card and wage slips by the registered principal employer in the forms devised by the Board.

(2) In case of loss of identity card, a fresh identity card will be issued to the registered security guards of the Board concerned on payment of such amount as may be fixed by the Board.

(3) It will be obligatory on the part of exempted security guard to obtain identity card duly approved which shall be sealed with serial number and authority and signed by security board.

19. *Service records for registered security guard of the Board .—* A service record for every registered security guard shall be maintained in a form to be specified by the Board which shall contain among other things, a complete record of disciplinary actions taken against the security guard, promotions, recommendations for good work etc. and such other matters as the Board may think fit.

20. *Record sheets for registered principal employers .—* The Personnel Officer shall maintain a record sheet in respect of each registered principal employer in a form to be devised by the Board which shall contain, among other things, a complete record of disciplinary action taken against the registered principal employer.

21. *Surrender of Identity Card .—* A registered security guard of the Board shall surrender his identity card to the Board in the following circumstances namely,—

- (a) when proceeding on leave for seven days or more ;
- (b) when retiring from service ;
- (c) on death ;
- (d) on termination.

22. *Disappointment money* .— When a registered security guard of the Board in the Board Pool presents himself for work and for any reason the work cannot commence or proceed and he is relieved within two hours of his attending for work, he shall be entitled to disappointment money, from the registered Principal Employer at a rate as may be fixed by the Board as appropriate to the category to which he belongs. A registered security guard of the Board detained for more than two hours shall be paid full wages inclusive of dearness allowance.

23. *Holidays* .— Each registered security guard of the Board shall be entitled in the year to four holidays with pay at such rates as may be specified by the Board under Clause 30. Out of the four holiday, three holidays will be on,

- (i) 26th January (Republic Day) ;
- (ii) 1st May (Maharashtra Day) ;
- (iii) 15th August (Independence Day) ;

The fourth holiday shall be decided by the Board.

Provided that the registered principal employer may require any security guard to work in the factory or establishment on all or any of these days, subject to the condition that for such work the security guard shall be paid at the overtime rate as may be specified by the Board under Clause 30 and substitute holiday.

24. *Obligations of registered security guards of the Board* .—(1) Every registered security guard of the Board shall be deemed to have accepted the obligations of this Scheme.

(2) A registered security guard of the Board in the Pool who is available for work shall not engage himself for employment under registered Principal Employer, unless he is allotted to that principal employer by the Secretary.

(3) A registered security guard of the Board in the Board Pool who is available for work shall carry out directions of the Board and shall accept employment under any registered principal employer for which he is considered suitable by the Board.

(4) A registered security guard of the Board who is available for work when allotted by the Board for employment under a registered principal employer shall carry out his duty in accordance with the directions of such registered principal employer or his authorized representative or supervisor and other rules of the employment or place where he is working.

(5) When a registered security guard of the Board, resort to any unlawful and violent method of agitation for redressal of his grievances or reversal of orders, such act on his part shall be deemed to be act of misconduct.

(6) No security guards of the Board shall engage or associate himself in any activities which will harm the security, discipline or any action which is contrary to the interest of the registered principal employer.

(7) Any security guard of the Board who has got himself registered with the Board by providing false information or by misleading, shall be for punishment prescribed under Clause 42.

25. *Obligations of registered principal employers* .—(1) Every registered principal employer shall accept the obligations of this Scheme ;

(2) A registered principal Employer shall not employ a security guard other than a security guard who has been allotted to him by the Secretary in accordance with provisions of Clause 8(e) ;

Provided that prohibition contained herein not apply to the security guards directly employed by registered principal employers.

(3) A registered principal employer shall, in accordance with instruction as may be given by the Board, submit all available information of his current and future requirements of security guards.

(4) A registered principal employer shall disburse to the security guard the wages and other allowances directly, if so directed by the Board and send to the Board a statement of such payment within such time and in such form as may be specified by the Board ;

Provided that, if so directed by the Board, a registered Principal Employer shall remit to the Board the amount of wages and other allowances payable to the security guard within such time and in such manner as may be specified by the Board.

(5) A registered principal employer shall pay to the Board in such manner and at such time as the Board may direct, the levy payable under Clause 39(1) and the gross wages due to security guard and any other amount due to security guard.

(6) A registered principal employer who makes default in remitting the amount of wages of security guards within the time limit specified by the Board, shall, if so required by the Board, deposit with the Board an amount equal to the monthly average of the wages credited by him in the Board during the previous twelve calendar months in order to enable the Board to make payment of wages to security guard in time. The said amount shall be deposited with the Board within ten days from the date of order of the Secretary of the Board to that effect. If at any time the amount of such deposit falls short of the average of wages for twelve previous calendar months then the principal employer shall make good the deficit amount.

(7) A registered principal employer, who persistently makes default in remitting the amount of wages of security guards within the time limit specified by the Board, shall further pay by way of penalty a surcharge of such amount not exceeding ten per cent of the amount to be remitted as may be determined by the Board. The said surcharge shall be credited to the Board within ten days from the date of the order of the Secretary of the Board to that effect.

(8) If a registered principal employer fails to make the payment of any amount due from him to the Board under aforesaid Clauses within the time specified by the Board, the Secretary of the Board shall, without prejudice to the right of the Board to take any other action under the Scheme to which the principal employer may be liable for the said default, serve a notice on the employer to the effect that unless he pays his dues within three days from the date of receipt of the notice the supply of registered security guards to him shall be suspended. On the expiry of the notice period the Secretary shall suspend supply of registered security guards to the defaulting principal employer until he pays all the dues.

(9) A registered principal employer shall keep such record as the Board may require and shall produce before the Board or such person as may be designated by the Board upon reasonable notice all such records and any other documents of any kind relating to registered security guard and to the work upon which they have been employed and furnish such information relating thereto as may be set out in any notice or directions issued by or on behalf of the Board.

26. *Obligations of employer agencies .*—(1) Every employer agency shall accept the obligations of the Scheme.

(2) Every employer agency shall file with the Board the list of their registered principal employers and the names and details of the security guards employed with them, working with the respective registered principal employers.

(3) An employer agency, desirous of claiming registration under the provisions of Clause 13(2) of the Scheme for all or any class or classes of the security guards employed with them and deployed in any factory, establishment shall apply to the Board in the form prescribed by the Board alongwith the process fee at the rate of Rs. 100/- per security guard at the time of application for registration and the same amount of fee at the time of renewal of registration after the expiry of the exemption period.

(4) The employer agency shall deploy the security guard employed by it only in the establishments, factories as per the list of the principal employer submitted by such agency to the Board and no other principal employer already registered with the Board.

(5) The employer agency shall maintain registers and records of security guards in their employment, relating to payment of wages and leave and other facilities provided to them under the relevant Acts and the same shall be produced before the Competent Authorities of the Board, when so directed by the Board.

(6) Every employer agency shall get done the Police Verification of every security guard on its pay-roll, within a week from the date of employing of the Guard.

(7) No employer agency shall at any time, prescribe or supply to its security guards uniform which in any way resembles that of the Indian Army or Police Force or Board.

(8) Every employer agency shall comply with the provisions of the Minimum Wages Act, 1948 (XI of 1948), the Payment of Wages Act, 1936 (IV of 1936), the Payment of Gratuity Act, 1972 (XXXIX of 1972), the Employees' Provident Fund, Miscellaneous Provisions Act, 1952 (XIX of 1952) and the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970 (XXXVII of 1970) or any other Act as may be applicable to them, for the time being.

(9) Every employer agency shall make payment to the exempted and registered Security Guards deployed by them, which shall not be less than the wages, other allowances and other benefits which are given to the registered security guards of the Board.

(10) Every employer agency shall submit its Yearly Audit Report to the Government within a period of six months after the end of financial year.

27. *Obligations of principal employers of the employer agencies* .—(1) Every principal employer of the employer agency shall accept the obligations under the Scheme.

(2) The principal employer of employer agency shall submit all information regarding employment of security guards through employer agency to the Board. In case the employer agency fails to comply with any of the directions of the Board, then the ultimate liability to comply with such directions shall lie on the registered principal employer in whose establishment or factory such security guards supplied by the such defaulting employer agency are deployed.

27A. *Obligation regarding the payment of 56% amount of the gross payment to the exempted security guards* .—

The employer agency shall pay the security guards at least an amount which has been fixed by the Board, towards wages and all the benefits given by the Board or an amount equivalent to 56% of the gross payment paid by principal employer to the employer agency, whichever is higher.

In case the employer agency fails to make such payment, the principal employer shall be liable to make payment as stated above.

28. *Restriction on employment* .—(1) Every registered principal employer may either engage for employment security guards registered with the Board or the security guards of the employer agency registered with the Board or may employ any person who is a direct employee of such employer.

(2) Notwithstanding the provisions of sub-clause (1)

(a) where the Secretary is satisfied that,—

(i) the work is emergently required to be done ; and

(ii) it is not reasonably practicable to obtain registered security guard of the Board for that work ; the Secretary may, subject to any limitation imposed by the Board, allow a registered principal employer to employ a security guard who is not a registered security guard of the Board ;

Provided that, whenever unregistered security guards have to be employed, the Secretary shall obtain, if possible, the prior approval of the Chairman to the employment of such security guards and

where this is not possible, shall report to the Chairman within 24 hours, the full circumstances under which such Security Guards were employed and the Chairman shall duly inform the Board and State Advisory Committee of such employment in its next meeting ;

(b) the Board may, subject of such conditions as it may specify, permit employment of unregistered security guards on a holiday, if work is required to be done on that day, to the extent registered security guards of the Board are not available for work ;

(c) in the cases referred to in items (a) and (b), the persons so employed as aforesaid by a registered principal employer shall, for the purpose of sub-clause (4), (5) and (6) of Clause 25 and Clause 30, be treated in respect of that work, as if he was a registered security guards of the Board.

(3) A registered security guard of the Board in the Board Pool may, provided he fulfills fully his obligations under Clause 24, take up employment elsewhere on those days on which he is not allotted work by the Board.

29. *Circumstances in which the Scheme ceases to apply* .—(1) This Scheme shall ceases to apply to a registered security guards of the Board and security guards of the employer agency with the Board when his name has been removed from the register or record in accordance with the provisions of this Scheme.

(2) Nothing in this Clause shall affect any obligation incurred or right accrued during any time when a person was a registered security guards of the Board and the security guards of the employer agency registered with the Board.

30. *Wages, allowances and other conditions of service of security guards of the Board* .—(1) Without prejudice to the provisions of any award, it shall be unless otherwise specifically provided for in this Scheme, an implied condition of the contract between a registered Principal Employer that the rates of allowance and overtime, hours of work, rest intervals, leave with wages and other conditions of service including supply of uniforms, boots, torches, batteries etc. necessary for the proper and efficient execution of their duties, shall subject to the provisions of sub-clause (2), (3), (4), (5) and (6) of this Clause, be such as may be fixed by the Board for each category of registered security guards of the Board.

(2) For the purpose of fixing rates of wages, allowances and overtime, hours of work, rest intervals leave with wages and other conditions of service (hereinafter collectively referred to as “the conditions of service”) for the registered security guards of the Board or for revising or modifying the same, the Board shall call upon the Associations of principal employers and Associations or Trade Unions of Security Guards covered by this Scheme to make such representations as they may think fit, as respect the conditions of service which may be fixed or revised or modified under this Scheme in respect of registered security guards of the Board, if there is no such Association of principal employers and Association or Union of security guards, then such representations from registered principal employers and security guards of the Board may be invited on a notice published in such manner as the Board may think it.

(3) Every such representation shall be in writing and shall be made within such period as the Board may specify and shall state the conditions of service which in the opinion of the person making the representation would be reasonable having regard to the capacity of the principal employers to pay the same or comply with or to any other circumstances which may seem relevant to the person making the representation.

(4) The Board shall take into account the representations aforesaid, if any, and after examining all the material placed before it, shall fix or revise or, as the case may be, modify the relevant conditions of service of registered security guards of the Board.

(5) In fixing revising o, as the case may be modifying the conditions of service of the registered security guards of the Board, the Board shall have regard to the cost of living, the prevalent conditions of

service in comparable employment in the local area, the capacity of the registered principal employers to pay and pay other circumstances which may seem relevant to the Board.

(6) The conditions of service fixed, revised or as the case may be modified by the Board shall take effect prospectively or retrospectively from such date as the Board may decide. The decision of the Board shall be communicated to the registered security guards and the registered principal employers in such manner as the Board thinks fit.

31. *Disbursement of wages and other allowances to registered security guards of the Board .—* The wages and other allowances payable to the registered security guards of the Board every month by the registered principal employer shall be remitted by the registered principal employers by cheque to Secretary, of the Board, within such time after the end of the month, as may be specified by the Board. The Secretary thereupon shall arrange to disburse the wages and other dues, if any to the registered security guards of the Board on specified days every month subject to deductions, if any recoverable from them under the Scheme ;

Provided that the Board may, if it thinks fit, and subject to such conditions as may be laid down by it, allow a registered principal employer to pay directly to the security guards the wages and other allowances after making such deductions as may be authorized and recoverable from them under the Scheme, within such time and in such manner as may be specified by the Board.

32. *Disciplinary Procedure .—*(1) (i) on receipt of the information, whether on a complaint or otherwise, that a registered principal employer has failed to carry out the provisions of the Scheme the Personnel Officer shall investigate the matter and on being satisfied in that behalf give him a warning in writing, or

(ii) where in his opinion, a higher penalty is merited, the Personnel Officer shall report the case to the Chairman who may then cause such further investigation to be made as he may deem fit and censure registered principal employer and record the censure in his record sheet.

(2) A registered security guards of the Board in the Board Pool who fails to comply with any of the provisions of this Scheme or commits any act of indiscipline or misconduct may be reported in writing to the Personnel Officer who may after investigating the matter, impose any of the following penalties namely:—

(a) Give him a warning in writing ;

(b) Transfer him within 24 hours ;

(c) Suspend him for a period for not exceeding four days ;

(d) Deduct wages equivalent to four days wages (Basic+Dearness Allowance)

(e) Withdraw him for a period not exceeding 15 days and place him on the waiting pool of the Board.

(3) Where in the opinion of the Personnel Officer, a higher punishment than that provided in sub-clause (2) is merited he shall report the case to the Chairman.

(4) On receipt of the written report from the Personnel Officer under sub-clause (3) or from employer or any other person that a registered security guard in the pool has failed to comply with any of the provisions of this Scheme or has committed an act of indiscipline or misconduct or has been inefficient in any other manner, the Chairman may make or cause to be made such further investigation as he may deem fit and thereafter take any of the following steps as regards the security guard concerned, that is to say, he may impose any of the following penalties :—

(a) Suspend him for a period for not exceeding fifteen days ;

(b) Deduct wages equivalent to fifteen days wages ;

(c) Withdraw him for a period not exceeding 3 months and place him on the waiting pool of the Board ;

(d) Terminate his services after giving him one month's notice or one month's wages, inclusive of dearness allowance, in lieu thereof, or ;

(e) Dismiss him ; or dismiss him and prosecute him.

(5) Before any action is taken under this Clause the person concerned shall be given an opportunity to show cause why the proposed action should not be taken against him.

(6) During the tendency of investigations under sub-clause (2) and (4) above, the registered Security Guards of the Board concerned may be suspended by the Chairman.

33. *Termination of employment .—*(1) The employment of registered security guards of the Board in the Board Pool shall not be terminated except in accordance with the provisions of this Scheme.

(2) A registered security guard of the Board in the Board Pool shall not leave his employment in the pool with the Board except by giving fourteen days notice in writing to the Board or forfeiting fourteen day wages inclusive of dearness allowance in lieu thereof.

(3) The Personnel Officer shall on a complaint received from the registered principal employer that a registered security guard of the Board employed by such employer, is physically or mentally unfit as a security guard, on being satisfied about the genuineness of the complaint, and send such security guard for medical examination to the Medical Officer of the Government Hospital and on receipt of the medical report, the Personnel Officer shall forward the cases to the Board for taking appropriate action in the matter.

(4) When the employment of a registered security guard of the Board in the Board Pool with the Board has been terminated, under sub-clause (1) and (2), his name shall forthwith be removed from the register or record by the Board.

34. *Deletion of names of security Guards of employer agency registered with the Board .—* The Employer Agency shall intimate the names of the terminated Security Guards within seven days of such termination with reasons to the Board and the nearest Police Station.

35. *Appeals by registered security guards of the Board .—*(1) Save as otherwise provided in this Clause, a registered security guards of the Board in the Board Pool who is aggrieved by an order passed by an authority under Clause 32 may prefer an appeal against the order of the Personnel Officer to the Chairman and against the order of the Chairman to the State Government.

(2) A registered security guard of the Board who is aggrieved by an order of the Secretary,—

(i) placing him in particular category ; or

(ii) refusing registration under Clause 14 ; or

(iii) requiring him under Clause 24(4) to undertake any work which is not of the same category to which he belongs may prefer an appeal to the Chairman.

(3) Any registered security guard of the Board who is aggrieved by an order under Clause 15 may prefer an appeal to the Chairman.

(4) No appeal shall lie where due notice has been given of the removal of the name of a registered security guards of the Board from the register or record in accordance with the instructions of the Board if the ground of removal in that the registered security guard of the Board falls within a class of description of registered security guard of the Board whose names are to be removed from the register or record in order to reduce the size thereof ;

Provided that an appeal shall lie to the Chairman where the registered security guards of the Board alleges that he does not belong to the class description of registered security guards of the Board referred to in the instruction of the Board.

(5) Every appeal referred to in sub-clause (1), (3) or (4) shall be in writing and preferred within fourteen days of the date of receipt of the order appealed against ;

Provided that the Appellate Authority may, for reasons to be recorded, admit an appeal preferred after the expiry of fourteen days.

36. *Appeals by registered principal employers .—*(1) A registered principal employer who is aggrieved by an order of the Personnel Officer under Clause 32 may appeal to the Chairman.

(2) Every appeal referred to in sub-clause (1) shall be in writing the preferred within fourteen days of the receipt of the order appealed against ;

Provided that the Appellate Authority may, for reasons to be recorded, admit an appeal preferred after the expiry of fourteen days.

37. *Powers of revisions of the Chairman .—*Notwithstanding anything contained in this Scheme, the Chairman in case of an order passed by the Personnel Officer under Clause 32 may at any time call for the record of any proceeding in which the Personnel Officer has passed the order for the purpose of satisfying himself as to the legality or propriety thereof and may pass such order in relation thereto as he may think fit ;

38. *Settlement of disputes .—*Whenever Board desires that any dispute raised by the registered principal employer or employer agency or the Board or the registered security guards shall be heard by a panel of officers under the chairmanship of security to the Government of Maharashtra.

39. *Stay of order in case of certain appeals .—*Where an appeals is made by a registered security guards of the Board in accordance with the provisions of Clause 35 against an order of termination of service on one month's notice the Appellate Authority may suspend the operation of the order appealed from pending the hearing and disposal of the appeal.

40. *Cost of operating the Scheme and provision for amenities and benefits to the registered security guards of the Board .—*(1) The cost of operating this Scheme and for providing different benefits, facilities and amenities to the registered security guards of the Board as provided in the Act and under this Scheme, shall be defrayed by payment made by the registered principal employers to the Board. Every registered principal employer shall pay to the Board such amount by way of levy in respect of registered security guards of the Board allotted to and engaged by him as the Board may, from time to time, specify by public notice or written order to the registered principal employers and in such manner and at such time as the Board may direct.

The Board may require the registered principal employers to pay the levy retrospectively or prospectively as it may deem fit.

(2) As principal employer to whom this Scheme applies shall pay the levy as specified by the Board, from time to time, from the date from which the Scheme applies to him irrespective whether he gets himself registered within the time limit laid down in Clause 13 of this Scheme or any time thereafter.

(3) In determining what payments are to be made by the registered principal employers under sub-clause (1), the Board may fix different rates of levy for different categories of registered security guards of the Board provided that, the levy shall be special that the same rate of levy will apply to all registered principal employers who are in like circumstances.

(4) The Board shall not sanction any levy exceeding fifty percent of the total wages bill without the prior approval of the State Government.

(5) A registered principal employer shall on demand make a payment to the Board by way of deposit or provide such other security for the due payment of the amount referred to in sub-clause (1) as the Board may consider necessary.

(6) The Secretary shall furnish, from time to time, to the Board such statistics and other information as may reasonably be required in connection with the operation and financing of this Scheme.

(7) If a registered principal employer fails to make the payment due from him under sub-clause (1) within the time specified by the Board, the Secretary shall serve a notice on the principal employer to the effect that unless he pays his dues within three days from the date of receipt of the notice, the supply of registered security guards of the Board to him shall be suspended. On the expiry of the notice period the Secretary shall suspend the supply of registered security guards of the Board to a defaulting principal employers until he pay his dues.

41. *Provident Fund and Gratuity* .—(1) The Board shall frame and operate rules providing Contributory Provident Fund for registered security guards of the Board. The rules shall provide for the rate of contribution, the manner and method of payment and such other matters as may considered necessary so however, that the rate of contribution is not less than the rate specified under the Employees Provident Funds and Miscellaneous Provisions Act, 1952 (XIX of 1952) ;

Provided that, pending the framing of the rules, it shall be lawful for the Board to fix the rate of contribution and the manner and method of payment thereof.

(2) In framing rules for the Contributory Provident Fund, the Board shall take into consideration the provisions of the Employees Provident Fund and Miscellaneous Provisions Act, 1952 (XIX of 1952), as amended from time to time and the Scheme made thereunder for any establishment.

(3) The Board shall frame rule for payment of gratuity to registered security guards of the Board.

(4) In framing rules for the payment of gratuity to registered security guards of the Board shall take into consideration the provisions of the Payment of Gratuity Act, 1972 (XXXIX of 1972) as amended from time to time.

(5) The rules for Provident Fund and Gratuity framed by the Board shall be subject to the previous approval of the State Government.

42. *Penalties* .—(1) Whoever contravenes the provisions of Clause 13, 24(7), 25, 26, 27 or 28 shall on conviction be punished with imprisonment for a term of three months or with fine which may extend to rupees five hundred or with both, where such contravention is a first contravention and with imprisonment for a term of six months or with fine which may extend to rupees one thousand or with both, where such contravention is any subsequent contravention. If the contravention is continued further after conviction he shall be punished with a further fine which may extend to one hundred rupees for each day on which the contravention is so continued.

(2) Where an offence under the Act and the Scheme made thereunder has been committed by the employer agency and it is proved that the offence has been committed with the consent or connivance of, or is attributable to any neglect on the part, of the Proprietor, Partner, Director, Manager, Secretary or other Officer of the Employer Agency, such Proprietor, Manager, Secretary, Partner, Director or any Officer shall also deemed to be guilty of that offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly.

43. *Repeal and Saving* .—The Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Scheme, 1981 is hereby repealed :

Provided that anything done or any action taken under any provision of the Scheme so repealed shall in so far as it is not inconsistent with the provisions of this Scheme, be deemed to have been done or taken under the corresponding provisions of the Scheme.

SCHEDULE

1) Brihanmumbai, 2) Thane, 3) Nagpur, 4) Aurangabad, 5) Pune, 6) Nasik, 7) Raigad, 8) Dhule, 9) Nandurbar, 10) Jalgaon, 11) Sangli, 12) Satara, 13) Solapur, 14) Ahmadnagar, 15) Amravati, 16) Akola, 17) Washim, 18) Yavatmal, 19) Buldhana, 20) Chandrapur, 21) Gadchiroli, 22) Kolhapur, 23) Ratnagiri, 24) Sindhudurg, 25) Jalna, 26) Wardha, 27) Bhandara, 28) Gondia.

ANNEXURE-B

MAHARASHTRA PRIVATE SECURITY GUARDS (REGULATION OF EMPLOYMENT AND WELFARE) ACT, 1981.

No. SGA-2017/C.R.287/Lab-5.- In exercise of the powers conferred by sub-section (1) of Section 4 of the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 (Mah. LVIII of 1981), and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra, after consultation with the Advisory Committee, hereby amends the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 as required by sub-section (1) of said Section 4 of the said Act, namely :—

1. *Title* .—(1) This Scheme may be called the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Scheme, 2019.

(2) The Scheme shall come into force with effect from,

(a) 12th November 2002 in the Brihanmumbai and Thane Districts ;

(b) 5th December 2002 in Nagpur, Aurangabad, Pune, Nasik and Raigad Districts ;

(c) 21st February 2012 in Dhule, Nandurbar, Jalgaon, Sangli, Satara, Solapur, Ahmadnagar, Amravati, Akola, Vashim, Yawatmal, Buldhana, Chandrapur, Gadchiroli, Kolhapur, Ratnagiri, Sindhudurg, Jalna, Wardha, Bhandara and Godia Districts ;

(d) 18/03/2019 in Latur, Usmanabad and Beed District.”.

2. *Objects and Application* .—(1) *Objects* .— The objects of the Scheme are, To regulate employment of Private Security Guards employed in factories and establishments and to make better provisions for their terms and conditions of employment and welfare through the establishment of a Board therefore and for matters connected therewith ;

(2) *Application* .— This Scheme shall apply to registered Security Guards of the Board and the Security Guards in the employment of an employer agency deployed in any factory or establishment and employer agencies and registered Principal Employers, in the State of Maharashtra in the areas specified in the Schedule appended hereto,

3. *Interpretation* .—(1) In this Scheme, unless the context otherwise requires,

(2) “Act” means the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981 (Mah. LVIII of 1981),

(a) “Appointed Day” means the day of commencement of the Scheme ;

(b) “Board” means the Security Guards Board for Brihan Mumbai & Thane District constituted under Section 6 of the Act for the areas specified in the Schedule ;

(c) “Board Pool” means a list or register of registered Security Guards maintained by the Board but shall not include directly employed Security Guards and the Security Guards registered in the register of “other pool” ;

(d) “Chairman” means Chairman of the Board ;

(e) "Employer agency" means an employer agency within the meaning of the term "Employer" as defined in Section 2(3) of the Act which directly employs Security Guards and supplies them to Principal Employer for deploying in his factory or establishment and whose security guards are granted exemption by the Government ;

(f) "Other Pool" means a list or register of exempted Security Guards of the employer agencies registered with the Board, maintained by the Board ;

(g) "Personnel Officer" means the Personnel Officer appointed by the Board under Clause 4 ;

(h) "Pool Security Guard" means a Security Guard whose name is entered in the Board pool or other pool, as the case may be ;

(i) "Register of Employer Agency" means the register of employer agency as defined in entry (e), registered with the Board maintained by the Board under the Scheme ;

(j) "Register of Principal Employers" means the register of Principal Employers maintained by the Board under the Scheme ;

(k) "Register of Security Guards" means the register of registered Security Guards of the Board and the Security Guards of the employer agency registered with the Board, maintained under the Scheme ;

(l) "Register of Principal Employer" means the Principal Employer whose name is for the time being entered in the register of Principal Employer maintained by the Board ;

(m) "Registered Security Guards of the Board" or "Security Guards of the employer agencies registered with the Board" means a person whose name is for the time being entered in the register of Security Guards ;

(n) "Rules" means the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Rules, 1981.

(3) Words and expressions used but not defined in the Schedule shall have the meaning assigned to them in the Act.

4. Secretary, Personnel Officer and other servants of the Board :—The Board may appoint a Secretary, a Personnel Officer and such other Officers and Servants on such conditions of service as it deems fit :

Provided that no post, the maximum salary of which exclusive of allowances is Rs. 5,500/- and above per month shall be created and no appointment to such post shall be made, by the Board except with the previous approval of the State Government :

Provided further that the previous approval of the State Government shall not be necessary to any appointment in a leave vacancy of a duration of not more than three months.

5. Function of the Board :—(1) The Board may take such measures as it may consider desirable for carrying out the objective of administering the Scheme set out in Clause 2 including measure for.—

(i) ensuring the adequate supply and the full and proper utilization of registered Security Guards of the Board for the purpose of facilitating and doing security work or watch and ward work in any factory or establishment ;

(ii) determining and keeping under review the number of registered Security Guards of the Board from time to time, on the registers or records and the increase or reduction to be made in the number of registered Security Guards of the Board ;

(iii) keeping, adjusting and maintaining the registered principal employers registers, entering there in the name of any registered principal employer in accordance with the provisions of this Scheme ;

(iv) keeping, adjusting and maintaining from time to time such registers or records as may be necessary of registered Security Guards of the Board including any registers or records of registered Security Guards of the Board who are temporarily not available for work and whose absence has been approved by the Board ;

And where circumstances so require, removing from any register or record the name of any registered Security Guard of the Board either at his own request or in accordance with the provisions of the Scheme ;

(v) grouping or re-grouping of all registered Security Guards of the Board into such group as may be determined by the Board and reviewing the grouping of any registered Security Guards of the Board on the application of registered Security Guards of the Board ;

(vi) making provision, subject to availability of funds for welfare of registered Security Guards of the Board including medical services in so far as such provision does not exists apart from this Scheme ;

(vii) recovering from registered Principal Employers contribution in respect of the expenses of this Scheme, wages, levy and other contributions under this Scheme ;

(viii) disbursing of wages and other allowances to registered Security Guards of the Board ;

(ix) making provision subject to availability of funds for the health and safety measures in places where Security Guards of the Board are employed in so far as such provision does not exist apart from this Scheme ;

(x) maintaining and administering the Security Guards of the Board welfare fund recovering from all the registered principal employers contribution towards the fund when such fund is constituted in accordance with the rules of the fund ;

(xi) maintaining and administering provident fund and gratuity fund for registered Security Guards of the Board in the Board Pool when such funds are constituted ;

(xii) making adequate infrastructure to provide for the physical training facilities for the registered Security Guards of the Board ;

(xiii) Sanctioning the creation of posts, the maximum salary of which exclusive of allowances is below Rs. 5,500/- per month and to make appointment to such post.

(2) The property, fund and other assets vesting in the Board shall be held and applied by it subject to the provisions and for the purposes of this Scheme.

(3) The Board shall have and maintain its own fund to which shall be credited—

(a) all monies received by the Board from the State Government ;

(b) all fees, wages and levies received by the Board under this Scheme ;

(c) all monies received by the Board by way of sale and disposal of properties and other assets ;

(d) interest on investment in securities and deposits, rents and all monies received by the Board in any other manner or from and other source.

(4) All monies forming part of the funds shall be kept in saving account or fixed deposit account with any nationalized Bank. Such accounts shall be operated by such officers of the Board as may be authorized by the Board.

Explanation .— For the purpose of this sub-clause, “nationalized Bank” means a Bank specified in column 2 of the first scheduled to the Banking Companies (Acquisition and Transfer of Undertaking) Act, 1970 (5 of 1970) and also to the Banking Companies (Acquisition and Transfer of Undertaking) Act, 1980 (40 of 1980);

(5) The Board may with the previous permission of the State Government borrow money from open market or otherwise with a view to provide itself with adequate resources;

(6) The Board may accept deposits on such conditions as it deems fit from persons, authorities or establishments with whom it has to transact any business;

(7) The Board shall make provision for such reserve and other denominated funds as may be provided in this Scheme;

(8) The Board shall have the authority to spend such sums as it thinks fit for the purpose authorized under this Scheme from and out of the general fund of the Board or from the reserve and other funds as the case may be;

(9) The Board shall cause the proper account to be kept of the cost of operating this Scheme and all receipts and expenses under this Scheme;

(10) The Board shall submit to the State Government:—

(a) as soon as may be, after the first day of April, in every year and not later than the 31st day of October, as annual report on the working of the Scheme during the preceding year ending the 31st of March, together with an audited balance sheet ; and

(b) copies of proceeding of the meeting of the Board.

(11) The Board may,

(i) fix the number of Security Guards of the Board to be registered under the various categories ;

(ii) increase or decrease the number of registered Security Guards of the Board in any category on the register from time to time as may be necessary after a periodical review of the register and anticipated requirements ;

(iii) sanction the temporary registration of a specified number of Security Guards of the Board in any category for specific periods which shall not be more than 5% of the prescribed total registered Security Guards of the Board by following procedure of registration of Security Guards ;

(iv) devise forms, records registers, statements and the like required for administration of the Scheme ;

(v) determine the wages, allowances and other conditions of service including age of retirement of all the pool ;

(vi) determine the manner of disbursement of wages and other allowances of all the Security Guards and the Security Guards of the employer agencies registered with the Board. The payment of all Security Guards shall be made through cheque ;

(vii) fix the rate of levy under (Clause 40) ;

(viii) sanction the annual budget ;

(ix) subject to the provisions of Clause 4, appoint a Secretary, the Personnel Officer and other staff of the Board ;

- (x) Make recommendation to the State Government about any modification in the Scheme ;
- (xi) settle dispute between registered principal employers and registered Security Guards of the Board ;
- (xii) subject to such conditions as it thinks fit, delegate in writing to the Chairman, Secretary or to any other Officer of the Board, any of its functions under this Scheme ;
- (xiii) to ensure that Employees State Insurance Scheme is made applicable to all the Security Guards.

6. *Annual Estimate* .— The Chairman shall at a special meeting to be held before the end of February in each year lay before the Board, the annual budget of the Scheme for the year commencing on the first day of April then next ensuing in such details and forms as the Board may from time to time specify. The Board shall consider the estimate so presented to it and shall within four weeks of its presentation sanctions the same either unaltered or subject to such alteration as it may deem fit.

7. *Responsibilities and duties of Chairman* .— Without prejudice to the powers and functions of the Board, the Chairman shall be generally responsible for satisfactory execution of this Scheme and shall have powers to execute the decisions of the Board subject to its directions and particulars,—

- (a) to ensure that the decisions of the Board in regard to the adjustment of the registers of Security Guards are carried out expeditiously ;
- (b) to ensure that the sanctions for temporary registration of Security Guards are carried out without delay ;
- (c) to supervise and control the working of this Scheme ;
- (d) to take suitable steps, if any irregularities are detected by him or brought to his notice ;
- (e) to regulate the recruitment and entry into, and the discharge from the Scheme of registered Security Guards of the Board and the allotment of registered Security Guards of the Board in the Board Pool to the registered Principal Employers ;
- (f) to ensure that the provisions of this Scheme in regard to transfer and promotion of registered Security Guards of the Board are carried out ;
- (g) to constitute medical boards when required ;
- (h) to ensure that conditions laid down in this Scheme for the registration of principal Employers are complied with by them ;
- (i) to ensure that all forms, registers, returns and documents devised by the Board are properly maintained ;
- (j) to take disciplinary action against registered Security Guards of the Board and registered Principal Employer in accordance with the provisions of this Scheme ;
- (k) to deal with appeals from the registered Security Guards and registered principal employers under Clause 35 and 36 :—
- (l) discharge all functions relating to disciplinary action against registered principal employers and registered security guards of the Board to the extent permitted under Clause 32 ;
- (m) to take suitable steps to give or make available adequate physical training, security training and fire fighting training to the registered Security Guards of the Board ;

8. *Function of Secretary* .—Without prejudice to the powers and functions of the Board and the Chairman, the Secretary shall perform duties imposed on him by this Scheme in the discharge of his duties and in particular be responsible for,

- (a) keeping, adjusting and maintaining the register of registered Principal Employers ;
- (b) keeping, adjusting and maintaining from time to time, such registers or records, as may be necessary of registered Security Guards of the Board and the Security Guards of employer agency registered with the Board including any register or record of registered Security Guards of the Board and the Security Guards of employer agency registered with the Board who are temporarily not available for work and whose absence has been approved by the Board and where the circumstances require removing from any registers or records the name of any registered Security Guards of the Board either at his request or in accordance with the provisions of this Scheme ;
- (c) the employment and control of registered security guards of the Board, who are available for work, when they are not otherwise employed in accordance with this Scheme ;
- (d) the grouping or re-grouping of registered security guards of the Board in suitable Board's Pool in accordance with the instructions received from the Board in such groups as may be determined by the Board ;
- (e) the allotment of registered security guards of the Board in the Board Pool who are available for work to registered principal employers and for this purpose the Secretary shall,
  - (i) make the fullest possible use of registered security guards of the Board in the Board Pool ;
  - (ii) provide for the maintenances of records of employment and earnings of registered security guards of the Board ;
  - (f) (i) the collection of levy or any other contribution from the registered principal employers under this Scheme ;
  - (ii) the collection from registered security guards of the Board of contribution to the provident fund, insurance fund or any other fund which may be constituted under the Scheme ;
  - (iii) the payment to each registered security guards of all earnings lawfully due to him from the registered principal employers and the payment to such security guards of all monies payable by the Board in accordance with the provisions of this Scheme.
- (g) appointing, subject to budget provisions, such officers and servants, from time to time as may be authorized by the Board or the Chairman to appoint ;
- (h) the keeping of proper accounts of the cost of operating this Scheme and of all receipts and expenses under it and making and submitting to the Board an Annual Report and Audited Balance Sheet and profit and loss accounts statement ;
- (i) framing budget annually for submission to the Board on or before the 15th day of February each year ;
- (j) Maintaining complete service records of all registered Security Guards and record sheet of all registered principal employers.
- (k) authorizing the employment of unregistered security guards in case registered security guards are not available for work in the Board Pool or in such other circumstances as the Chairman may approve ; and
- (l) such other function as may, from time to time, subject to the provisions of this Scheme, be assigned to him by the Board or the Chairman.

9. *Function of Personnel Officer* .—The personnel officer shall assist the secretary in the discharge of his duties and shall in particular carry out the functions assigned to him by Clause 32 of this Scheme.

10. *Maintenance of Registers* .—The following registers shall be maintained by the Board, namely :—

(a) *Register of Principal Employer* .— There shall be a register of employers in the form devised by the Board wherein the names, addresses and other details of the principal employers of the Board, registered under the Scheme shall be entered.

(b) *Register of registered Employer Agency* .— There shall be a register of employer agencies registered with the Board, in form devised by the Board, wherein the names, addresses and other details of the employer agencies under the Scheme shall be entered.

(c) *Register of Security Guards* .— There shall be a register of registered security guards of the Board and register of security guards of employer agencies registered with the Board in the form devised by the Board wherein the names, addresses and other details of the registered security guards of the Board and security guards of the employer agencies registered with the Board, shall be maintained.

11. *Classification of registered security guards of the Board* .— The Board shall arrange for the classification of the registered security guards of the Board in suitable categories as may be determined by it from time to time.

12. *Fixation of number of registered security guards of the Board on the registers* .— Before the commencement of registration in any category, the Board shall determine the number of the registered security guards of the Board required in that category in consultation with the registered principal employers.

13. (1) *Registration of principal employer* .—

(a) Every principal employer who engages registered security guards of the Board or security guards of employer agencies, whose security guards are granted exemption by the Government, in his establishment, shall get himself registered with the Board, by applying in the Form devised by it ;

Provided that, principal employers who are already registered under the existing Scheme shall be deemed to be registered under this Scheme.

(b) The registered principal employers of the Board on appointment day shall continue to be principal employers of the Board and the employer agencies whose security guards are granted exemption, shall be strictly prohibited to provide their security guards to such principal employers.

(c) Every principal employer who had engaged Private Security Guards before the commencement of the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) (Amendment) Scheme, 2005 shall get himself registered with the Board, by applying in the form devised by the Board, within Fifteen Days from the date of commencement of the said Scheme ;

Provided that, an employer of any establishment coming into existence after the commencement of the said Scheme shall apply for registration within a period of one month from the date of commencement of his business.

(2) *Registration of employer agency* .— Every employer agency which has directly employed private security guards or class or classes of security guards for deployment to various establishments and factories to whose security guards, the State Government has granted exemption, from operation of all or any of the provisions of the Act or Scheme by issuing notification under Section 23 of the Act, shall get itself registered with the Board within Fifteen Days from the date of publication of the exemption notification by applying in the form devised by the Board, alongwith the number of security guards on its rolls.

(3) Notwithstanding anything contained in sub-clause (2) Directorate General Resettlement, Government of India, Ministry of Defense, New Delhi, recognized sponsored employer agencies which

employ only ex-servicemen as security guards, shall register with the Board with Police verification certificate of the security guards enrolled with them form exemption.

14. *Registration of existing and new security guards* .—(1) (a) Any person who desires to work as security guard shall, after following the procedure prescribed for selection as a security guard of the Board and on his selection as a security guard, apply for registration to the Board in the form devised by it ;

Provided that, security guards who are already registered under the existing scheme, shall be deemed to be registered under this scheme.

(b) The qualifications for new registration shall be such as may be specified by the Board having regard to local conditions, physical fitness, capacity or experience. No person other than a citizen of India shall be eligible for registration, provided that a Gurkha who is a citizen of Nepal and was employed as Security Guard in the State of Maharashtra as on the appointed day shall be eligible for registration.

(2) Notwithstanding any provisions of this Scheme, where the Board is of the opinion that a registered security guard of the Board has secured his registration by furnishing false information in his application or by withholding any information required therein or where it appears that a security guard has been registered improperly or incorrectly, the Board may direct the removal of his name from the register ;

Provided that, before giving any such direction, the Board shall give such security guard an opportunity of showing cause why the proposed direction should not be issued.

(3) *Registration of Security Guards of Employer Agency* .— Every security guard who is exempted from the operation of or any of the provisions of the Act or Scheme by issuing notification under section 23 of the Act shall get himself registered with the Board, within two months from the date of publication of such notification by applying in the form devised by the Board.

(4) No eligible Security Guard shall be denied registration on the ground of domicile or the prescribed age.

In the absence of any authentic proof of age, the medical certificate issued by an authorized Government Medical Hospital shall be deemed as final and conclusive evidence of age.

15. *Promotion and transfer of registered Security Guards of the Board* .—(1) A vacancy (other than casual vacancy) in any category of registered Security Guard of the Board in a pool register shall ordinarily be filled by promotion of registered security guard of the Board from the next lower category.

Explanation .— The criteria for promotion shall ordinarily be,

- (a) Seniority ;
- (b) Merit and fitness for the category to which promotion is to be made ;
- (c) Record of past service ;

(2) A registered security guard of the Board who is deployed with the registered principal employer of the Board shall be transferred at regular intervals as per guidelines of the Board and a maximum of 1/3rd of the registered security guards of the Board deployed with the registered principal employer may be transferred every year.

16. *Medical Examination* .—(1) Before registration, every security guard has to undergo, free of charge, a medical examination for physical fitness by a Medical Officer nominated by the Chairman for this purpose. A security guard found medically unfit by Medical Officer may apply in writing to the Chairman and simultaneously deposit with him such fees as may be specified in this behalf for examination by a medical Board. On receipt of such a request, the Chairman shall set up a medical board. The decision of the medical board shall be final and a security guard who is medically unfit shall not be entitled to registration.

(2) If the Chairman deems it necessary so to do, he may require a security guard to undergo, free of charge, a medical examination by a medical board to be constituted by the Chairman. The decision of the medical board shall be final and if a security guard is found permanently unfit by a medical board, the Chairman shall terminate his service forthwith.

17. *Registration Fee* .—(1) A registration fee of rupees one hundred shall be paid to the Board by each security guard at the time of registration/enrollment under the Scheme.

(2) A registration fee of rupees one thousand shall be paid by each principal employer as well as employer agency at the time of registration under this Scheme.

18. *Supply of Cards* .—(1) Every registered security guard of the Board shall be supplied with an identity card by the Board and an attendance card and wage slips by the registered principal employer in the forms devised by the Board.

(2) In case of loss of identity card, a fresh identity card will be issued to the registered security guards of the Board concerned on payment of such amount as may be fixed by the Board.

(3) It will be obligatory on the part of exempted security guard to obtain identity card duly approved which shall be sealed with serial number and authority and signed by security board.

19. *Service records for registered security guard of the Board* .—A service record for every registered security guard shall be maintained in a form to be specified by the Board which shall contain among other things, a complete record of disciplinary actions taken against the security guard, promotions, recommendations for good work etc. and such other matters as the Board may think fit.

20. *Record sheets for registered principal employers* .—The Personnel Officer shall maintain a record sheet in respect of each registered principal employer in a form to be devised by the Board which shall contain, among other things, a complete record of disciplinary action taken against the registered principal employer.

21. *Surrender of Identity Card* .—A registered security guard of the Board shall surrender his identity card to the Board in the following circumstances namely,—

- (a) when proceeding on leave for seven days or more ;
- (b) when retiring from service ;
- (c) on death ;
- (d) on termination.

22. *Disappointment money* .— When a registered security guard of the Board in the Board Pool presents himself for work and for any reason the work cannot commence or proceed and he is relieved within two hours of his attending for work, he shall be entitled to disappointment money, from the registered Principal Employer at a rate as may be fixed by the Board as appropriate to the category to which he belongs. A registered security guard of the Board detained for more than two hours shall be paid full wages inclusive of dearness allowance.

23. *Holidays* .— Each registered security guard of the Board shall be entitled in the year to four holidays with pay at such rates as may be specified by the Board under Clause 30. Out of the four holiday, three holidays will be on,

- (i) 26th January (Republic Day) ;
- (ii) 1st May (Maharashtra Day) ;
- (iii) 15th August (Independence Day) ;

The fourth holiday shall be decided by the Board :

Provided that the registered principal employer may require any security guard to work in the factory or establishment on all or any of these days, subject to the condition that for such work the security guard shall be paid at the overtime rate as may be specified by the Board under clause 30 and substitute holiday.

24. *Obligations of registered security guards of the Board* .—(1) Every registered security guard of the Board shall be deemed to have accepted the obligations of this Scheme.

(2) A registered security guard of the Board in the Pool who is available for work shall not engage himself for employment under registered Principal Employer, unless he is allotted to that principal employer by the Secretary.

(3) A registered security guard of the Board in the Board Pool who is available for work shall carry out directions of the Board and shall accept employment under any registered principal employer for which he is considered suitable by the Board.

(4) A registered security guard of the Board who is available for work when allotted by the Board for employment under a registered principal employer shall carry out his duty in accordance with the directions of such registered principal employer or his authorized representative or supervisor and other rules of the employment or place, where he is working.

(5) When a registered security guard of the Board, resort to any unlawful and violent method of agitation for redressal of his grievances or reversal of orders, such act on his part shall be deemed to be act of misconduct.

(6) No security guards of the Board shall engage or associate himself in any activities which will harm the security, discipline or any action which is contrary to the interest of the registered principal employer.

(7) Any security guard of the Board who has got himself registered with the Board by providing false information or by misleading, shall be for punishment prescribed under clause 42.

25. *Obligations of registered principal employers* .—(1) Every registered principal employer shall accept the obligations of this Scheme ;

(2) A registered principal employer shall not employ a security guard other than a security guard who has been allotted to him by the Secretary in accordance with provisions of clause 8(e) :

Provided that, prohibition contained herein not apply to the security guards directly employed by registered principal employers.

(3) A registered principal employer shall, in accordance with instruction as may be given by the Board, submit all available information of his current and future requirements of security guards.

(4) A registered principal employer shall disburse to the security guard the wages and other allowances directly, if so directed by the Board and send to the Board a statement of such payment within such time and in such form as may be specified by the Board :

Provided that, if so directed by the Board, a registered Principal Employer shall remit to the Board the amount of wages and other allowances payable to the security guard within such time and in such manner as may be specified by the Board.

(5) A registered principal employer shall pay to the Board in such manner and at such time as the Board may direct, the levy payable under clause 39(1) and the gross wages due to security guard and any other amount due to security guard.

(6) A registered principal employer who makes default in remitting the amount of wages of security guards within the time limit specified by the Board, shall, if so required by the Board, deposit with the Board an amount equal to the monthly average of the wages credited by him in the Board during the previous twelve calendar months in order to enable the Board to make payment of wages to security guard in time.

The said amount shall be deposited with the Board within ten days from the date of order of the Secretary of the Board to that effect. If at any time the amount of such deposit falls short of the average of wages for twelve previous calendar months then the principal employer shall make good the deficit amount.

(7) A registered principal employer, who persistently makes default in remitting the amount of wages of security guards within the time limit specified by the Board, shall further pay by way of penalty a surcharge of such amount not exceeding ten per cent. of the amount to be remitted as may be determined by the Board. The said surcharge shall be credited to the Board within ten days from the date of the order of the Secretary of the Board to that effect.

(8) If a registered principal employer fails to make the payment of any amount due from him to the Board under aforesaid clauses within the time specified by the Board, the Secretary of the Board shall, without prejudice to the right of the Board to take any other action under the Scheme to which the principal employer may be liable for the said default, serve a notice on the employer to the effect that unless he pays his dues within three days from the date of receipt of the notice the supply of registered security guards to him shall be suspended. On the expiry of the notice period the Secretary shall suspend supply of registered security guards to the defaulting principal employer until he pays all the dues.

(9) A registered principal employer shall keep such record as the Board may require and shall produce before the Board or such person as may be designated by the Board upon reasonable notice all such records and any other documents of any kind relating to registered security guard and to the work upon which they have been employed and furnish such information relating thereto as may be set out in any notice or directions issued by or on behalf of the Board.

26. *Obligations of employer agencies* .—(1) Every employer agency shall accept the obligations of the Scheme.

(2) Every employer agency shall file with the Board the list of their registered principal employers and the names and details of the security guards employed with them, working with the respective registered principal employers.

(3) An employer agency, desirous of claiming registration under the provisions of clause 13(2) of the Scheme for all or any class or classes of the security guards employed with them and deployed in any factory, establishment shall apply to the Board in the form prescribed by the Board alongwith the process fee at the rate of Rs. 100 per security guard at the time of application for registration and the same amount of fee at the time of renewal of registration after the expiry of the exemption period.

(4) The employer agency shall deploy the security guard employed by it only in the establishments, factories as per the list of the principal employer submitted by such agency to the Board and no other principal employer already registered with the Board.

(5) The employer agency shall maintain registers and records of security guards in their employment, relating to payment of wages and leave and other facilities provided to them under the relevant Acts and the same shall be produced before the Competent Authorities of the Board, when so directed by the Board.

(6) Every employer agency shall get done the Police Verification of every security guard on its pay-roll, within a week from the date of employing of the Guard.

(7) No employer agency shall at any time, prescribe or supply to its security guards uniform which in any way resembles that of the Indian Army or Police Force or Board.

(8) Every employer agency shall comply with the provisions of the Minimum Wages Act, 1948 (XI of 1948), the Payment of Wages Act, 1936 (IV of 1936), the Payment of Gratuity Act, 1972 (XXXIX of 1972), the Employees' Provident Fund, Miscellaneous Provisions Act, 1952 (XIX of 1952) and the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970 (XXXVII of 1970) or any other Act as may be applicable to them, for the time being.

(9) Every employer agency shall make payment to the exempted and registered Security Guards deployed by them, which shall not be less than the wages, other allowances and other benefits which are given to the registered security guards of the Board.

(10) Every employer agency shall submit its Yearly Audit Report to the Government within a period of six months after the end of financial year.

27. Obligations of principal employers of the employer agencies .—(1) Every principal employer of the employer agency shall accept the obligations under the Scheme.

(2) The principal employer of employer agency shall submit all information regarding employment of security guards through employer agency to the Board. In case the employer agency fails to comply with any of the directions of the Board, then the ultimate liability to comply with such directions shall lie on the registered principal employer in whose establishment or factory such security guards supplied by the such defaulting employer agency are deployed.

27A. Obligation regarding the payment of 56% amount of the gross payment to the exempted security guards .— The employer agency shall pay the security guards at least an amount which has been fixed by the Board, towards wages and all the benefits given by the Board or an amount equivalent to 56% of the gross payment paid by principal employer to the employer agency, whichever is higher.

In case the employer agency fails to make such payment, the principal employer shall be liable to make payment as stated above.

28. Restriction on employment .—(1) Every registered principal employer may either engage for employment security guards registered with the Board or the security guards of the employer agency registered with the Board or may employ any person who is a direct employee of such employer.

(2) Notwithstanding the provisions of sub-clause (1)

(a) where the Secretary is satisfied that,—

(i) the work is emergently required to be done ; and

(ii) it is not reasonably practicable to obtain registered security guard of the Board for that work ; the Secretary may, subject to any limitation imposed by the Board, allow a registered principal employer to employ a security guard who is not a registered security guard of the Board :

Provided that, whenever unregistered security guards have to be employed, the Secretary shall obtain, if possible, the prior approval of the Chairman to the employment of such security guards and where this is not possible, shall report to the Chairman within 24 hours, the full circumstances under which such Security Guards were employed and the Chairman shall duly inform the Board and State Advisory Committee of such employment in its next meeting ;

(b) the Board may, subject of such conditions as it may specify, permit employment of unregistered security guards on a holiday, if work is required to be done on that day, to the extent registered security guards of the Board are not available for work ;

(c) in the cases referred to in items (a) and (b), the persons so employed as aforesaid by a registered principal employer shall, for the purpose of sub-clause (4), (5) and (6) of Clause 25 & Clause 30, be treated in respect of that work, as if he was a registered security guards of the Board.

(3) A registered security guard of the Board in the Board Pool may, provided he fulfills fully his obligations under Clause 24, take up employment elsewhere on those days on which he is not allotted work by the Board.

29. *Circumstances in which the Scheme ceases to apply* .—(1) This Scheme shall cease to apply to a registered security guards of the Board and security guards of the employer agency with the Board when his name has been removed from the register or record in accordance with the provisions of this Scheme.

(2) Nothing in this Clause shall affect any obligation incurred or right accrued during any time when a person was a registered security guards of the Board and the security guards of the employer agency registered with the Board.

30. *Wages, allowances and other conditions of service of security guards of the Board* .— (1) Without prejudice to the provisions of any award, it shall be unless otherwise specifically provided for in this Scheme, an implied condition of the contract between a registered Principal Employer that the rates of allowance and overtime, hours of work, rest intervals, leave with wages and other conditions of service including supply of uniforms, boots, torches, batteries etc. necessary for the proper and efficient execution of their duties, shall subject to the provisions of sub-clause (2), (3), (4), (5) and (6) of this Clause, be such as may be fixed by the Board for each category of registered security guards of the Board.

(2) For the purpose of fixing rates of wages, allowances and overtime, hours of work, rest intervals leave with wages and other conditions of service (hereinafter collectively referred to as “the conditions of service”) for the registered security guards of the Board or for revising or modifying the same, the Board shall call upon the Associations of Principal Employers and Associations or Trade Unions of Security Guards covered by this Scheme to make such representations as they may think fit, as respect the conditions of service which may be fixed or revised or modified under this Scheme in respect of registered security guards of the Board, if there is no such Association of Principal Employers and Association or Union of Security Guards, then such representations from registered principal employers and security guards of the Board may be invited on a notice published in such manner as the Board may think fit.

(3) Every such representation shall be in writing and shall be made within such period as the Board may specify and shall state the conditions of service which in the opinion of the person making the representation would be reasonable having regard to the capacity of the principal employers to pay the same or comply with or to any other circumstances which may seem relevant to the person making the representation.

(4) The Board shall take into account the representations aforesaid, if any, and after examining all the material placed before it, shall fix or revise or, as the case may be, modify the relevant conditions of service of registered security guards of the Board.

(5) In fixing revising o, as the case may be modifying the conditions of service of the registered security guards of the Board, the Board shall have regard to the cost of living, the prevalent conditions of service in comparable employment in the local area, the capacity of the registered principal employers to pay and pay other circumstances which may seem relevant to the Board.

(6) The conditions of service fixed, revised or as the case may be modified by the Board shall take effect prospectively or retrospectively from such date as the Board may decide. The decision of the Board shall be communicated to the registered security guards and the registered principal employers in such manner as the Board thinks fit.

31. Disbursement of wages and other allowances to registered security guards of the Board :— The wages and other allowances payable to the registered security guards of the Board every month by the registered principal employer shall be remitted by the registered principal employers by cheque to Secretary, of the Board, within such time after the end of the month, as may be specified by the Board. The Secretary thereupon shall arrange to disburse the wages and other dues, if any to the registered security guards of the Board on specified days every month subject to deductions, if any recoverable from them under the Scheme :

Provided that the Board may, if it thinks fit, and subject to such conditions as may be laid down by it, allow a registered principal employer to pay directly to the security guards the wages and other allowances after making such deductions as may be authorized and recoverable from them under the Scheme, within such time and in such manner as may be specified by the Board.

32. Disciplinary Procedure :—(1) (i) on receipt of the information, whether on a complaint or otherwise, that a registered principal employer has failed to carry out the provisions of the Scheme the Personnel Officer shall investigate the matter and on being satisfied in that behalf give him a warning in writing, or

(ii) where in his opinion, a higher penalty is merited, the Personnel Officer shall report the case to the Chairman who may then cause such further investigation to be made as he may deem fit and censure registered principal employer and record the censure in his record sheet.

(2) A registered security guards of the Board in the Board Pool who fails to comply with any of the provisions of this Scheme or commits any act of indiscipline or misconduct may be reported in writing to the Personnel Officer who may after investigating the matter, impose any of the following penalties namely:—

(a) Give him a warning in writing ;

(b) Transfer him within 24 hours ;

(c) Suspend him for a period for not exceeding four days ;

(d) Deduct wages equivalent to four days wages (Basic+Dearness Allowance)

(e) Withdraw him for a period not exceeding 15 days and place him on the waiting pool of the Board.

(3) Where in the opinion of the Personnel Officer, a higher punishment than that provided in sub-clause (2) is merited he shall report the case to the Chairman.

(4) On receipt of the written report from the Personnel Officer under sub-clause (3) or from employer or any other person that a registered security guard in the pool has failed to comply with any of the provisions of this Scheme or has committed an act of indiscipline or misconduct or has been inefficient in any other manner, the Chairman may make or cause to be made such further investigation as he may deem fit and thereafter take any of the following steps as regards the security guard concerned, that is to say, he may impose any of the following penalties,—

(a) Suspend him for a period for not exceeding fifteen days ;

(b) Deduct wages equivalent to fifteen days wages ;

(c) Withdraw him for a period not exceeding 3 months and place him on the waiting pool of the Board ;

(d) Terminate his services after giving him one month's notice or one month's wages, inclusive of dearness allowance, in lieu thereof, or ;

(e) Dismiss him ; or dismiss him and prosecute him.

(5) Before any action is taken under this Clause the person concerned shall be given an opportunity to show cause why the proposed action should not be taken against him.

(6) During the tendency of investigations under sub-clause (2) and (4) above, the registered Security Guards of the Board concerned may be suspended by the Chairman.

33. Termination of employment :—(1) The employment of registered security guards of the Board in the Board Pool shall not be terminated except in accordance with the provisions of this Scheme.

(2) A registered security guard of the Board in the Board Pool shall not leave his employment in the pool with the Board except by giving fourteen days notice in writing to the Board or forfeiting fourteen day wages inclusive of dearness allowance in lieu thereof.

(3) The Personnel Officer shall on a complaint received from the registered principal employer that a registered security guard of the Board employed by such employer, is physically or mentally unfit as a security guard, on being satisfied about the genuineness of the complaint, and send such security guard for medical examination to the Medical Officer of the Government Hospital and on receipt of the medical report, the Personnel Officer shall forward the cases to the Board for taking appropriate action in the matter.

(4) When the employment of a registered security guard of the Board in the Board Pool with the Board has been terminated, under sub-clause (1) and (2), his name shall forthwith be removed from the register or record by the Board.

34. Deletion of names of security Guards of employer agency registered with the Board :—

The Employer Agency shall intimate the names of the terminated Security Guards within seven days of such termination with reasons to the Board and the nearest Police Station.

35. Appeals by registered security guards of the Board :—(1) Save as otherwise provided in this Clause, a registered security guards of the Board in the Board Pool who is aggrieved by an order passed by an authority under Clause 32 may prefer an appeal against the order of the Personnel Officer to the Chairman and against the order of the Chairman to the State Government.

(2) A registered security guard of the Board who is aggrieved by an order of the Secretary,—

(i) placing him in particular category ; or

(ii) refusing registration under Clause 14 ; or

(iii) requiring him under Clause 24(4) to undertake any work which is not of the same category to which he belongs may prefer an appeal to the Chairman.

(3) Any registered security guard of the Board who is aggrieved by an order under Clause 15 may prefer an appeal to the Chairman.

(4) No appeal shall lie where due notice has been given of the removal of the name of a registered security guards of the Board from the register or record in accordance with the instructions of the Board if the ground of removal in that the registered security guard of the Board falls within a class of description of registered security guard of the Board whose names are to be removed from the register or record in order to reduce the size thereof :

Provided that an appeal shall lie to the Chairman where the registered security guards of the Board alleges that he does not belong to the class description of registered security guards of the Board referred to in the instruction of the Board.

(5) Every appeal referred to in sub-clause (1), (3) or (4) shall be in writing and preferred within fourteen days of the date of receipt of the order appealed against :

Provided that the Appellate Authority may, for reasons to be recorded, admit an appeal preferred after the expiry of fourteen days.

36. Appeals by registered principal employers :—(1) A registered principal employer who is aggrieved by an order of the Personnel Officer under Clause 32 may appeal to the Chairman.

(2) Every appeal referred to in sub-clause (1) shall be in writing the preferred within fourteen days of the receipt of the order appealed against :

Provided that the Appellate Authority may, for reasons to be recorded, admit an appeal preferred after the expiry of fourteen days.

37. Powers of revisions of the Chairman :— Notwithstanding anything contained in this Scheme, the Chairman in case of an order passed by the Personnel Officer under Clause 32 may at any time call for

the record of any proceeding in which the Personnel Officer has passed the order for the purpose of satisfying himself as to the legality or propriety thereof and may pass such order in relation thereto as he may think fit ;

38. *Settlement of disputes* .— Whenever Board desires that any dispute raised by the registered principal employer or employer agency or the Board or the registered security guards shall be heard by a panel of officers under the chairmanship of security to the Government of Maharashtra.

39. Stay of order in case of certain appeals .— Where an appeals is made by a registered security guards of the Board in accordance with the provisions of Clause 35 against an order of termination of service on one month's notice the Appellate Authority may suspend the operation of the order appealed from pending the hearing and disposal of the appeal.

40. *Cost of operating the Scheme and provision for amenities and benefits to the registered security guards of the Board* .—(1) The cost of operating this Scheme and for providing different benefits, facilities and amenities to the registered security guards of the Board as provided in the Act and under this Scheme, shall be defrayed by payment made by the registered principal employers to the Board. Every registered principal employer shall pay to the Board such amount by way of levy in respect of registered security guards of the Board allotted to and engaged by him as the Board may, from time to time, specify by public notice or written order to the registered principal employers and in such manner and at such time as the Board may direct.

The Board may require the registered principal employers to pay the levy retrospectively or prospectively as it may deem fit.

(2) As principal employer to whom this Scheme applies shall pay the levy as specified by the Board, from time to time, from the date from which the Scheme applies to him irrespective whether he gets himself registered within the time limit laid down in Clause 13 of this Scheme or any time thereafter.

(3) In determining what payments are to be made by the registered principal employers under sub-clause (1), the Board may fix different rates of levy for different categories of registered security guards of the Board provided that, the levy shall be special that the same rate of levy will apply to all registered principal employers who are in like circumstances.

(4) The Board shall not sanction any levy exceeding fifty percent of the total wages bill without the prior approval of the State Government.

(5) A registered principal employer shall on demand make a payment to the Board by way of deposit or provide such other security for the due payment of the amount referred to in sub-clause (1) as the Board may consider necessary.

(6) The Secretary shall furnish, from time to time, to the Board such statistics and other information as may reasonably be required in connection with the operation and financing of this Scheme.

(7) If a registered principal employer fails to make the payment due from him under sub-clause (1) within the time specified by the Board, the Secretary shall serve a notice on the principal employer to the effect that unless he pays his dues within three days from the date of receipt of the notice, the supply of registered security guards of the Board to him shall be suspended. On the expiry of the notice period the Secretary shall suspend the supply of registered security guards of the Board to a defaulting principal employers until he pay his dues.

41. *Provident Fund and Gratuity* .—(1) The Board shall frame and operate rules providing Contributory Provident Fund for registered security guards of the Board. The rules shall provide for the rate of contribution, the manner and method of payment and such other matters as may considered necessary so however, that the rate of contribution is not less than the rate specified under the Employees Provident Funds and Miscellaneous Provisions Act, 1952 (XIX of 1952) ;

Provided that, pending the framing of the rules, it shall be lawful for the Board to fix the rate of contribution and the manner and method of payment thereof.

(2) In framing rules for the Contributory Provident Fund, the Board shall take into consideration the provisions of the Employees Provident Fund and Miscellaneous Provisions Act, 1952 (XIX of 1952), as amended from time to time and the Scheme made thereunder for any establishment.

(3) The Board shall frame rule for payment of gratuity to registered security guards of the Board.

(4) In framing rules for the payment of gratuity to registered security guards of the Board shall take into consideration the provisions of the Payment of Gratuity Act, 1972 (XXXIX of 1972) as amended from time to time.

(5) The rules for Provident Fund and Gratuity framed by the Board shall be subject to the previous approval of the State Government.

42. *Penalties* .—(1) Whoever contravenes the provisions of Clause 13, 24(7), 25, 26, 27 or 28 shall on conviction be punished with imprisonment for a term of three months or with fine which may extend to rupees five hundred or with both, where such contravention is a first contravention and with imprisonment for a term of six months or with fine which may extend to rupees one thousand or with both, where such contravention is any subsequent contravention. If the contravention is continued further after conviction he shall be punished with a further fine which may extend to one hundred rupees for each day on which the contravention is so continued.

(2) Where an offence under the Act and the Scheme made thereunder has been committed by the employer agency and it is proved that the offence has been committed with the consent or connivance of, or is attributable to any neglect on the part, of the Proprietor, Partner, Director, Manager, Secretary or other Officer of the Employer Agency, such Proprietor, Manager, Secretary, Partner, Director or any Officer shall also deemed to be guilty of that offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly.

43. *Repeal and Saving* .— The Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Scheme, 1981 is hereby repealed.

Provided that anything done or any action taken under any provision of the Scheme so repealed shall in so far as it is not inconsistent with the provisions of this Scheme, be deemed to have been done or taken under the corresponding provisions of the Scheme.

Schedule

(1) Brihanmumbai, (2) Thane, (3) Nagpur, (4) Aurangabad, (5) Pune, (6) Nasik, (7) Raigad, (8) Dhule, (9) Nandurbar, (10) Jalgaon, (11) Sangli, (12) Satara, (13) Solapur, (14) Ahmadnagar, (15) Amaravati, (16) Akola, (17) Washim, (18) Yavatmal, (19) Buldhana, (20) Chandrapur, (21) Gadchiroli, (22) Kolhapur, (23) Ratnagiri, (24) Sinddhudurg, (25) Jalna, (26) Wardha, (27) Bhandara, (28) Gondia. (29) Latur (30) Usmanabad (31) Beed.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

DR. SHRIKANT L. PULKUNDWAR,
Deputy Secretary to Government .